YAĞCIBEDİR

Yağcıbedir Yün Halı...
Ege'nin dağlık yörelerinden
yüzlerce yıllık gelenek...
Göçerlerin çadırlarından
evlerimize, baş köşelere...
Antrelerden, şömine önlerine...
Renkleri sıcak, dokusu sıcak...

El emeği, göz nuru, sabır;
binlerce ilmek...
Yüzlerce yılın geleneği desenler,
renkler.

Yağcıbedir Yün Halı...
El Halısı...

Türkiye'nin en güzel halıları
Bazaar 54 için dokunur...

BAZAAR 54
"Kalite"

Nuruosmaniye Cad. 54 Cağaloğlu
İSTANBU

Randevu ve Halı Kataloğu için 520 80 80-81'den Sn. Gülay Kasacı'yı arayınız.

BAZAAR 54 bir NET ŞİRKETLER GRUBU kuruluşudur.

6 ARALIK 1987 YIL:5 SAYI:48 700 TL. (KDV dahil)

nokta

KOMÜNİST PARTİSİ'NİN GELECEĞİ VAR MI?

İstanbul sokaklarında savaş var

GENÇLİK ÇETELERİ

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Gençlik çeteleri 12

TÜRKİYE

Jirki aşireti 24
TKP'nin geleceği var mı? 27
THY'de garip olaylar 30
Radikallerin ortak eylemi 32
Söyleşi/ Celal Talabani 36
Söyleşi/ Bedrettin Dalan 40

DÜNYA

Yolun sonu mu? 44
Başkanın cinayet şebekesi 48
Kasparov'un önlenemeyen yükselişi 54

EKONOMİ

İstanbul'u temizlemenin maliyeti 60

TOPLUM

Okul hasta ediyor 68
Türkiye Ayyaşlar Derneği 72
İyi babalık semineri 74
Çağdaş Evliya Çelebi 76

KÜLTÜR-SANAT

Türk müziğinde ipotek 78
Woody Allen'dan sevgilerle 82
Duvarlar konuşuyor 84
Söyleşi/ Adem Gürses 87

İZLENİMLER

Antika fuarı 89

SPOR

Devler arasında bir cüce 92

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama/ Türkiye 42
Panorama/ Dünya 58
Günlerin Getirdiği 66
Mektuplar 94
Bulmaca 96
Test 97
Kutu Kutu 98

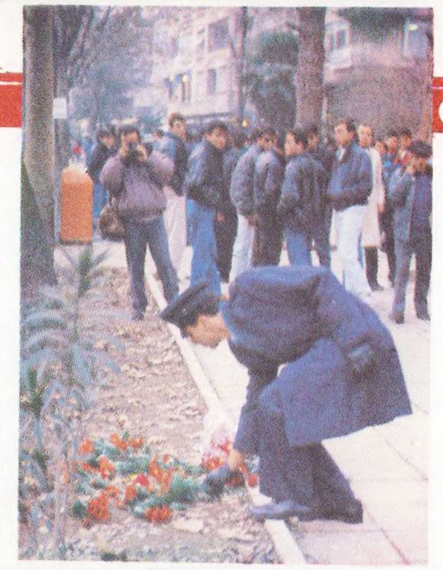

"Doğu Yakasının Hikâyesi"

Deniz Harp Okulu öğrencisi Hakan Elaldı'nın tuhaf bir cinayete kurban gitmesi, yıllardır içten içe gelişen bir toplumsal yarayı nihayet kanattı. **Nokta,** toplumun başına bela olma potansiyeli taşıyan bu yeni yarayı Kadıköy'den Pendik'e kadar uzanan çok sayıda çete üyesiyle temas kurarak araştırdı.

(Sayfa 12)

Jirkiler kimden yana?

1975'te yedi güvenlik görevlisini öldürüp dağa çıkan ve halen aranan Jirki aşireti liderleri, kendilerinin PKK'ya karşı koymakla görevlendirildiklerini söylüyorlar.

(Sayfa 24)

Türk musikisinde neler oluyor?

Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nun şefi Nevzad Atlığ'ın "ebedi şefliği" tartışılıyor. Müzik çevreleri, Atlığ'ın korosu ipotek altına aldığını söylüyorlar.

(Sayfa 78)

Woody Allen'ı nasıl bilirsiniz?

Allen'ın üç Oscar'lı "Hannah ve Kızkardeşleri" filmi önümüzdeki günlerde vizyona girecek. Dünya sinemasının vazgeçilmezlerinden biri olan Allen; bu filmiyle de hüzünlü ve bir o kadar da komik bir atmosfer yaratıyor.

(Sayfa 82)

Talabani güçleniyor

1964 yılında Molla Mustafa Barzani ile yolları ayrılan ve uzun yıllar sesi soluğu çıkmayan Celal Talabani, 80'den sonra bölgenin ve Kürtlerin etkin liderlerinden biri haline geldi. Talabani, bölgedeki sorunlara ilişkin görüşlerini **Nokta**'ya anlattı.

(Sayfa 36)

Maria'yı hatırlamamak mümkün mü? Ya sevgili Tony'yi.. Peki mor gömlekler içindeki sert bakışlı Porto Riko'lu Bernando'yu... Yaşları kırka yaklaşanlar için unutulmaz bir müzikalin, unutulmaz kahramanlarıdır onlar. New York'un arka sokaklarında dişe diş, göze göz mücadele eden iki çetenin ve bu çeteler arasında kalan iki gencin umutsuz aşk öyküsüydü "Batı Yakasının Hikâyesi". Bu "Romeo-Jüliyetvari" aşk çıkmazı öylesine görsel bir şölendi ve hepimizi öylesine etkilemişti ki o günlerin gençlerinin sırtından Bernando'nun (George Chakiris) mor gömleği çıkmaz olmuştu...

Çağ atlayan Türkiye, "Batı Yakasının Hikâyesi" filminden 26 yıl sonra nihayet gençlik çetelerine de "kavuştu"... Ama bizim çetelerimiz bize özgü... "Doğu Yakasının" çeteleri bunlar... İstanbul'un Kadıköy yakasında genellikle liseli gençler arasında bir oyun gibi başlayan "çete sevdası", giderek dramatik bir boyuta ulaştı. Bir bahriyelinin öldürülmesine kadar uzanan bu traji-komik öykü, sevgiden ve ilgiden yoksun yetiştirilen bir kuşağın ve vurdumduymaz bir toplumun aynası sanki. Üstelik bu öykü, müzikal ve hayali bir şölen değil, acımasız ve ilkel bir gerçeğin ta kendisi... Kişilik ispatı için sokaklara dökülen, birbirini bıçaklayan, cinayet işleyen bu çocuklar kimin çocukları? Onlara bıyık altından gülen, önemsemeyen bir toplumun yarattığı bu minik Frankeştaynlar bir gün ana-baba olunca...

★ ★ ★

Nokta'nın piyasaya çıktığı pazar günü, tüm Türkiye'de seçimleri etkileyebilecek tek bir satırın bile yayınlanması yasak... Bu nedenle bu hafta seçime girebilen partilerle ya da liderleriyle ilgili haberlere yer veremiyoruz. "Büyüklere" ulaşamayınca, meydan "marjinallere" kalıyor... "Eğer Türkiye'de komünist parti kurulursa" varsayımına dayanarak hazırladığımız soruşturma ve Radikal Parti'nin "enternasyonalleşmesine" ilişkin haberimiz de bu boşluğu bir ölçüde doldduruyor...

★ ★ ★

Herkesin önemli ve gizli belgeleri açıkladığı şu günlerde **Nokta**'nın da bazı gizli belge ve tutanakları açıklaması kaçınılmaz olmuştu. "Yakupgate" olayı diye adlandırabileceğimiz "T A D ", örgütünün gizli tutanakları bu hafta Türk basınında ilk kez **Nokta**'nın sayfalarında... Murat Belge'den Egemen Bostancı'ya kadar pek çok ünlü ismi içeren "T A D "ın öyküsünü Yakupgate diye adlandırmamızın nedeni ise, bu illegal derneğin ünlü Yakup'un meyhanesinde kurulmasından ve tüm tutanakların burada kaleme alınmasından kaynaklanıyor... "T A D " ibaresinin sırrı ise Türkiye Ayyaşlar Derneği kelimelerinin baş harflerinde gizli. Dernek, Türkiye'nin 100 büyük içkicisini ve eylemlerini saptamak için kurulmuş... Ama bu aysbergin görünen yüzünü sergiliyor.. Asıl gövde suyun altında kalmış.. Listede öyle eksikler var ki **Nokta** adına yüzüm kızarıyor...

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol

YAYIN KURULU Duygu Asena, Korhan Atay, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Emin Tanrıyar, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz, Erdal Yavuz

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan

GENEL YAYIN YÖNETMEN YARDIMCISI
Gülay Göktürk

ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu

GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan

SORUMLU HABER MÜDÜRÜ
Emin Tanrıyar

İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Erdal Kılıçoğlu (Ankara)

DIŞ HABERLER Aydın Demirer, Viki İzrail

EKONOMİ Nilgün Uysal

TOPLUM Levent Tayla

KÜLTÜR Haşmet Babaoğlu

SANAT Sungu Çapan

HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Hümeyra Özalp, Eren Külahlı

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç

REDAKSİYON Alper Görmüş

TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan

BÜROLAR İSTANBUL: Hakan Akçaoğlu, Ayşe Baştürk, Ali Boratav, Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Mehmet Yalçın

Ankara: Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, Nuray Şirin, Ruşen Çakır

İzmir: Ahmet Kökçü

Yurt dışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam

RESİM ARAŞTIRMA Nejat Ceyhan, Elif Erim

FOTOĞRAFLAR Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel

TEKNİK ŞEFLER Ahmet Aksel(Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı), Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera), Savaş Kayar (Fotoğraf Laboratuvarı)

KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasoy, Hakkı Deveci, Reha Erdoğan, Şahin Erkoçak, Ayca Gülsov, Sefa Kaplan, Mahmut Kurtoğlu, Hüseyin Şimşek, Hızır Tüzel, Emre Ulaş, Kamil Yavuz, UBA

Adres Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510

REKLAM Kadriye Filiz, Bülent Oner

REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80

ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 133 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008

İZMİR BÜROSU Şehit Nevres Bulvarı Sedir Ap. No. 5/5 Alsancak-İzmir Tel: 21 27 58—22 37 80

SATIŞ BÜROLARI İstanbul Klod Farer Cad. Oğuz İşhanı No: 25 Cağaloğlu
Ankara Konur Sok. 7/4 Kızılay

BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Unverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

HAYIR... Adalet Ağaoğlu, Remzi Kitabevi, İstanbul 1987, 323 sayfa.
"Tek bir an'ın,o en kısa sürenin romanını yazmak isterim, Aysel." "Ölmeye Yatmak" ve "Bir Düğün Gecesi"nin üçüncü halkası "Hayır.." Adalet Ağaoğlu, yeni romanında "Ölmeye Yatmak"ın baş kişisi Aysel'i eksen alarak romanının zeminine "aydın sorununu" yerleştiriyor. Direnç, başkaldırı, çözülen değerler ve intihar izleğiyle örülen "Hayır.."içeriği kadar kurgusu ve biçemiyle de dikkat çekici özelliklere sahip. Adalet Ağaoğlu'nun roman dünyasını sevenler ve Mayakovski'nin "Aşkın kayığı/günlük yaşama çarptı" biçimindeki son notunu önemseyenler ilgiyle okuyacaklar bu romanı.

TOPLUMSAL DEĞİŞME VE BASIN, Ahmet Oktay, Bilim/Felsefe/Sanat Yayınları, İstanbul, Ekim 1987, 156 sayfa.

Şair, yazar ve gazeteci Ahmet Oktay bu incelemesinde "toplumsal değişme sürecinde gazetelerin yerini ve işlevini sorgulamayı" amaçlıyor. Oktay'ın yanıtlarını aradığı soruların başında, basının radikalleşen sınıf ve kesimlerin beklentilerini ne ölçüde yansıtabildiği geliyor. Basının 1960-1986 yılları arasındaki dönemini irdeleyen ve rakamsal tablolarla da desteklenen çalışma, Türk basınını, neşter denemese de, büyütecin altına yatırarak önemli bir boşluğu dolduruyor.

SANIK AYAĞA KALK! Ahmet Kahraman, Milliyet Yayınları, İstanbul, Ekim 1987, 340 sayfa.

12 Eylül dönemini anlatan kitaplar kervanına gazeteci Ahmet Kahraman da **Sanık Ayağa Kalk!**'la katılıyor. İşkence ve baskıları konu alan ve sanık yakınlarının çilesini dramatik bir üslupla anlatan kitapta daha çok Diyarbakır Cezaevi'nde yatan eski milletvekillerinin, Devrimci Yol davasında Merkez Komite üyesi olmakla suçlanan sanıkların yaşadıklarına yer veriliyor. Osmanlı döneminden 12 Mart'auzanan geniş bir yelpaze içinde işkence uygulamalarına da değinen kitap, yazarının deyimiyle, "Güven ve huzur ortamından dem vurularak inletilen insanların öyküsü..."

En çok satan kitaplar

1. **Ziverbey Köşkü,** İlhan Selçuk, Çağdaş Yayınları (1)
2. **Kadının Adı Yok,** Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
3. **Sıfır Noktasındaki Kadın,** Neval El Seddavi, Metis Yayınları (3)
4. **Dublinliler,** James Joyce, İletişim Yayınları (4)
5. **12 Eylül Adaleti,** Uğur Mumcu, Tekin Yayınları (—)
6. **Koku,** Patrick Süskind, Can Yayınları (7)
7. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,**Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (5)
8. **Müebbet Türküsü,** Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (6)
9. **40 Haramiler,** Mustafa Sönmez, Gözlem Yayıncılık (10)
10. **Sırça Fanus,** Sylvia Plath, Can Yayınları (8)
11. **Hayır,** Adalet Ağaoğlu, Remzi Yayınevi (—)
12. **Mavi Gözler Siyah Saçlar,** Marguerite Duras, Can Yayınları (—)
13. **Askeri Yargıda Çifte Standart,** Ahmet Atak, Belge Yayınları (14)
14. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (9)
15. **Tarihte Söyleşiler,** Oriana Fallaci, Can Yayınları (—)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, Galeri Arkadaş, Gün, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

Her yerde problem

YES PROBLEM, Latif Demirci, Dönemli Yayıncılık, İstanbul.

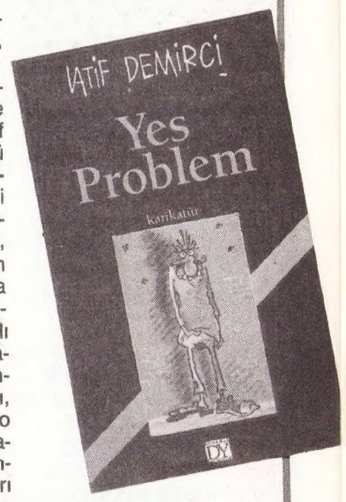

Çiçeği burnunda karikatüristken çok kısa bir sürede yıldız gibi parlayan Latif Demirci'nin ikinci albümü elimizde. Çizer, **The Selamın Aleyküm**'deki hicivci tavrını burada da sürdürüyor. Latif'in biraz Reiser'i, biraz Wolinski'yi andıran çizgilerinin kıvrımlarında iki ayrı "mikrokozm" yaşıyor. Görünüşte çok farklı yaşam süren "avam tabakası" ile "ne kadar aydınsan o kadar bunalırsın"ı, "ne kadar bunalırsan o kadar aydınsın" diye anlamış aydınlar, pardon "enteller", albümün sayfaları boyunca birbiri ardından karşımıza geliyorlar ve her iki kesimi de "aynı tekerin böldüğünü "ossat" kavrıyoruz. Ya da, Latif'in ustalığı işte tam burada kendini gösteriyor.

MFÖ'nün biraz ticariye çalan son çalışmaları "No Problem"ini tekzip edercesine konmuş adıyla "Yes Problem", Latif'in çizgisini ve dünyasını benimseyenlere göre bir "albüm-kritik."

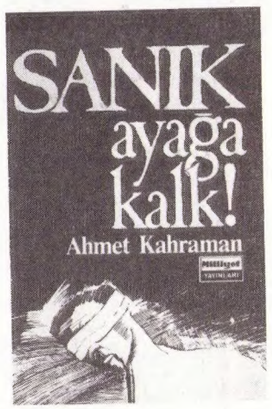

TURNALAR, Öner Yağcı'nın romanı, Cem Yayınevi İstanbul 1987, 245 sayfa.

Öner Yağcı içerde geçirdiği yılların birikimini kitaplaştırmaya devam ediyor. Edebiyat dünyasına Kardelen'le giren Öner Yağcı, yeni romanı Turnalar'da içeri düşmüş gençlerin, onlar kadar acı çeken yakınlarını gözlemliyor. 12 Eylül'de en büyük acıları ve yoksunlukları çeken çocukların anlatıldığı **Kardelen**'in ardından, eski edebiyat öğretmeni, eski tutuklu, yeni yazar Öner Yağcı, özgürlüğünün elinden alındığı ama beynine ve yüreğine gem vurulamadığı cezaevi yıllarının Cem Yayınevi'nce basılan yeni ürününde, sancılı bir dönemi paylaşan birkaç kuşaktan insanı yazıyor. Yazarın "İçerdekilere" adadığı yeni romanı **Turnalar,** 12 Eylül'ün Türk edebiyatına katkısı sayabileceğimiz "farklı belgesel edebiyat" anlayışının gün ışığına çıkan en taze örneği. 1984'te Çanakkale Cezaevi'nde tamamlanmış **Turnalar**'ı bitiren okuyucu, yaşarken söyleyemediklerini, konuşamadıklarını ne yapıp edip yazmayı kafasına koymuş bir yazarın yeni yapıtlarını en azından merakla bekliyor.

ÜST DÜZEY YÖNETİCİ

Önde gelen ve sürekli gelişen bir Holding'e bağlı, 70 Milyar TL cirosu olan gıda şirketinin koordinasyonundan ve faaliyetlerinden tam yetkiyle, doğrudan Holding üst yönetimine karşı sorumlu olacak yöneticinin;

- Benzer büyüklükte bir kuruluşta en az 5 yıl üst düzey yöneticisi olarak görev yapmış olması ve,
- Çok iyi derecede İngilizce bilmesi tercih edilmektedir.

Bu görevi üstlenmek isteyen yöneticilerin yazılı olarak PK.346 Şişli - İstanbul adresine başvurmaları rica olunur.

Başvurular kesinlikle gizli tutulacaktır.

SİNEMA

"Siberade" modern Sovyet sinemasının bir örneği.

SİBERİADE. Moda Sineması'nda 30 Kasım Pazartesi'nden başlayarak, son yıllarda Batı'da çalışan ve "Maria's Lovers", "Runaway Train" filmleriyle ünlenen Sovyet yönetmen Andrey Konçalovsi'nin "Siberiade"si gösterime giriyor. 1980 Cannes Festivali'nde Jüri özel ödülü kazanan filmin oyuncuları Nikita Mikhalkov, Natalya Andreyçenko, Ludmilla Gruçenko.

HER ŞEYE RAĞMEN. Orhan Oğuz'un ilk filmi, yeni bir organizasyonla sezona giren Pangaltı İnci Sineması'nda gösterime çıkıyor. Çekim çalışmaları sırasında başrol oyuncusu Talat Bulut'un 20 kilo almasıyla ken-

"Herşeye Rağmen"de Talat Bulut, Şerif Sezer

dinden söz ettiren "Her Şeye Rağmen"de yalnız büyüyen ve yalnız yaşayan, kadınsız bir adamın dramı aktarılıyor. Film ilginç çevre düzenlemesi ve özenli görüntüleriyle dikkati çekiyor.

TİYATRO

YANIMDAKİ YATAK. Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu, Yunanistan'ın çağdaş tiyatro yazarlarından Manolis Corres'in **Yanımdaki Yatak** adlı oyununu sahneliyor. Oyun, bir hastane koğuşunda yatanların ilişkilerinden yola çıkarak, Yunan toplumunun panoramasını çizen acıklı bir güldürü. Oyunda herkesin bildiği olaylar, bilinen, olağan koşullarda yineleniyor ve düzenin ikiyüzlülüğü, acımasızlığı vurgulanıyor. Geçiş toplumlarındaki çöküntüyü mizah yoluyla eleştiren **Yanımdaki Yatak,** çağdaş Yunan tiyatrosundan nitelikli bir örnek. Tomris Uyar'ın çevirdiği, Ali Poyrazoğlu'nun sahneye koyduğu, 20 kişilik bir oyuncu kadrosuyla sahnelenen **Yanımdaki Yatak,** Sıraselviler Poyrazoğlu Tiyatrosu'nda izlenebilir.

"Yanımdaki Yatak"ta Perin Su, A. Poyrazoğlu, Zerrin Sümer ve Duygu Ankara

KONSER

PATRICIA LAI. 30 Kasım Pazartesi günü 19.00'da Devlet Tiyatrosu Venüs Sahnesi'nde Fransız rock şarkıcısı Patricia Lai bir konser verecek. Profesyonel yaşamına kabare şarkıcısı olarak başlayan, 1986'da parlak bir çıkış yapan, enerjik şarkıcıya tuşlu çalgılarda Patrick Morgenthaler ve gitarda Philippe Banbuck eşlik edecek.

Patricia Lai sahnedeki enerjisi ve duygulu sesiyle ilgi çekiyor.

29 KASIM Pazar

TV1

10.01 Voltron
10.25 Pazar Sineması "Son Zürafa"
12.05 Pazar Konseri
13.00 Batı Hülyası -1
13.45 Haberler
14.00 Müzik
14.15 Spor Magazin
16.30 TV'de Sinema "İntikam Peşinde"
18.05 Haberler
18.15 Stüdyo Pazar
20.00 Haberler
21.00 Seçim Özel Programı

TV2

14.00 Haberler
14.10 İşte Pazar
17.00 Bitmeyen Görev "Yırtık"
17.45 Hayvanlar Âlemi

18.30 TV'de Sinema "Ghiariva"
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Bizim Ev "Küçük Adımlar"
21.00 Spor
21.30 Haberler
22.12 Orhan Boran'la Pazar Geceleri
23.45 Haberler

30 Pazartesi

TV1

06.30 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Uzay Saati
17.30 He-Man
18.00 Her Şey İnsanlar İçin
19.00 Palmer Kasabası-9
20.00 Haberler
21.00 Kaynanalar
21.55 Ekonomi Dünyası
23.05 Buddenbrook Ailesi-8
23.55 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Bizim Sınıf"
19.35 Bizim Sazımız Bizim Sözümüz
20.00 Klasik Müzik
20.10 Mauppassant Hikâyeleri "Baba ve Oğul"
21.00 Cumalı Kızık
21.30 Haberler
22.12 Kaybolan İmparatorluklar (Son)
23.00 Tele Mozaik
23.45 Haberler

1 ARALIK Salı

TV1

07.00 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Rüzgâr Gülü
17.50 Hanımlar Sizin İçin
20.00 Haberler
21.00 Avrupa'da Bir Sultan
21.35 TV'de Sinema "Felaket Yolu"
00.20 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Çocuk Tiyatrosu"
19.35 Besteciler ve Yorumcular
20.00 Sazlarla Başbaşa
20.15 Süper Piramit
20.50 Haftanın Dizisi "Ortak"1
21.30 Haberler
22.12 Süpervizyon
23.00 Kanun Namına "Kimse Ölümsüz Değildir"
23.45 Haberler

2 Çarşamba

TV1

06.30 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Az Gittik Uz Gittik
17.50 Akşamın Getirdikleri
19.20 Sevgili Öğretmenim
20.00 Haberler
21.00 Annemin Ricasıyla-2
21.55 Ben Bilirim
23.50 Quincy-4
23.40 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar
19.35 Dünden Bugüne Musikimiz
20.00 Medeniyet
20.45 Perihan Abla
21.30 Haberler
22.12 Dünya Sinemalarından "Magyar-Macarlar"
00.45 Haberler

3 Perşembe

TV1

07.00 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Birleşik Arap Emirlikleri
17.40 Unutulan Hikâye-5
18.05 Bulmaca
18.55 Walt Disney'in Harika Dünyası
19.20 İnanç Dünyası
20.00 Haberler
21.00 Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç-Son
21.55 Otuzların Dünyası
22.30 Unutulmayanlar
23.50 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Bir Varmış Bir Yokmuş"
19.35 Gençlerle Birlikte
20.10 Örtü
20.40 Haftanın Dizisi "Ortak"-2
21.30 Haberler
22.12 Hafta Arası
23.45 Haberler

4 Cuma

TV1

06.30 Açık Öğretim
08.00 Günaydın Türkiye
10.00 Kapanış
15.00 Açılış
15.01 Haberler
15.15 Öğleden Sonra
17.00 Haberler
17.15 Gençlik ve Bilim
17.30 Polyanna
18.00 Gençlik
20.00 Haberler
21.00 Tepedekiler-9
22.00 Haber Program
23.10 Devlet Klasik Türk Müziği Korosu
23.45 Mavi Ay-9
00.05 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Düğme Burun"-8
19.35 Belgesel
20.00 Küçük Konser
20.15 Sihirbaz Black-9
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.12 TV'de Sinema "Elmas Peşinde"
00.15 Haberler

5 cumartesi

TV1

08.00 Açık Öğretim
10.00 Cumartesiden Cumartesiye
13.00 Cumartesi-13
14.00 Haberler
14.05 Cumartesi-13
14.30 İngilizce Öğrenelim
15.04 Müzik
15.30 Başka Bir Dünya-3
16.15 Yaşama Savaşı
17.00 Haberler
17.15 TV'de Sinema "İkinci Bahar"
18.50 Yeni Besteler
19.10 Vadim O Kadar Yeşildi ki
20.00 Haberler
21.00 Kuruntu Ailesi
22.00 Cumartesi Show
00.10 Bayan Marple-5
01.00 Haber Dosyası

TV2

19.00 Haberler
19.10 Merhaba Çocuklar "Taşın Gölgesi"-1
19.35 Spor
20.00 Gençlerden Gençliğe
20.20 İbrahim Can ve Zehra Ganioğlu Konseri
20.50 Haftanın Dizisi "Ortak"-3
21.30 Haberler
22.12 Bale
23.45 Haberler

TELEVİZYON

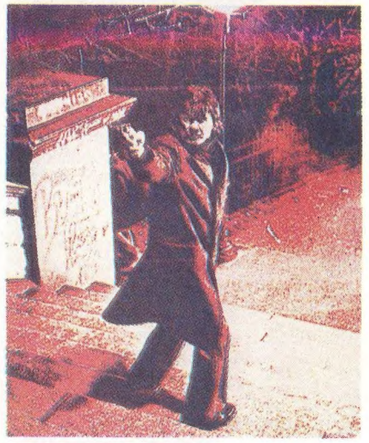

Charles Bronson intikam peşinde

TV1 İNTİKAM PEŞİNDE (Death Wish). New Yorklu işadamı Paul Kersey'in kendi halinde akıp giden yaşantısı bir gün altüst oluverir. ABD'de sürüsüne bereket olan birtakım zorbalar Kersey'in karısını öldürür, kızını da komaya sokarlar. Kersey, sinemanın şizoid intikamcısı Charles Bronson olduğundan iş değişir. Sonrası intikam peşinde koşan bir adamın hareketli öyküsüdür. Sinemalarda "Yara" adıyla oynayan filmin yönetmeni Michael Winner. Charles Bronson'a diğer rollerde Hope Lange, Stephen Keats eşlik ediyor. Şiddet ve duygusallığı hızlı bir anlatımla birleştiren film **önemsiz, ama heyecanla izlenecek türden.** 1974 ABD yapımı, 94 dakika.

29 Kasım Pazar

TV2 GHİARİVA Bir İtalyan dramı. Biraz da bizim Yeşilçam öykülerini andırıyor: Para kazanmak için Fransa'ya giden genç adam, on yıl sonra döndüğünde kavuşamadığı sevgilisi, babasından habersiz dünyaya gelmiş bir çocuk ve aşk, acı, ayrılık... Yönetmen Francesco Canova, oyuncular Giovanni Vettorazzo, Claudia Beccari. 1985 İsviçre yapımı, 85 dakika.

29 Kasım Pazar

TV1 SON ZÜRAFA (The Last Giraffe). Özel bir görevle Nairobi'ye gönderilen profesyonel fotoğrafçı Betty, rehberi Dobassa ile ormanda fotoğraf çekerken bir yerlinin zehirli okla zürafa öldürdüğüne tanık olur... Jack Couffer'in yönettiği, Kenya'nın doğal güzelliklerini ve vahşi yaşamını aktaran bu TV filmi, bilinen klişelerle kotarılmış, alışılmış türden bir pazar sabahı filmi. Güzel Susan Anspach'la Simon Ward ve Gordon Jackson'ın rol aldığı Son Zürafa, çevreci özellikleri ve Afrika manzaralarıyla rahatça seyrediliyor. **Sabah sabah bir Afrika safarisi iyi gider diyorsanız ekran başına.** 1979 ABD yapımı, 100 dakika.

29 Kasım Pazar

"Hitler de kim?" 1942 yılında Macar köylüleri Hitler'i tanımıyorlardı

TV1 BATI HÜLYASI—I (Dream West). Yeni bir dizi ve "Demir Maskeli Adam", "Shogun", "Gazap Kuşları"nın sevilen oyuncusu Richard Chamberlain yine TV izleyicilerinin karşısında. Geçen yüzyıl Amerika'sında Vahşi Batı'nın keşfi arka planında bir sevgi ilişkisini konu edinen dizinin yönetmeni Dick Lowry.

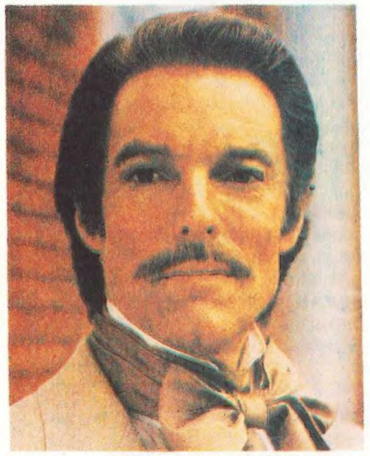

Richard Chamberlain sevenler ekran başına

29 Kasım Pazar

TV1 FELAKET YOLU (In Harm's Way). Amerikan sinemasının geçen yıl seksen yaşında ölen büyük yönetmenlerinden Otto Preminger'in İkinci Dünya Savaşı'nın bunalımlı günlerini konu edinen gösterişli filmi **Felaket Yolu** ekrana geliyor. James Bassett'in romanından sinemaya uyarlanan filmde, Pearl Harbor baskınının ardından öç almak girişimindeki Amerikan denizcilerinin öyküsünü izleyeceğiz. John Wayne, Kirk Douglas, Henry Fonda, Tom Tryon, Dana Andrews'den Patricia Neal, Paula Prentiss ve Burgess Meredith'e kadar uzatılabilecek bir yığın ünlü oyuncunun bir araya getirildiği filmde, çeşitli türlerdeki yapıtlarıyla sinema eleştirmenlerini zaman zaman birbirine düşürmüş, Avusturya kökenli sinema ustası Preminger, savaşın getirdiği bunalımı, bilinen Hollywood klişeleriyle iki buçuk saati aşkın bir sürede anlatıyor. Zengin oyuncu kadrosu, gösterişli ve gözalıcı sahneler, savaş ortamındaki romantik ilişkiler ve Loyall Griggs imzalı başarılı fotoğraflar bu uzun savaş filminin kozları. Arkasında hemen hemen her türde yaptığı 39 film bırakarak ölen "despot" yönetmen Otto Preminger'in **Felaket Yolu,** bütün kofluğuna karşın haftanın **izlenebilir filmlerinden.** 1965 ABD yapımı, 167 dakika.

Kirk Douglas "Felaket Yolu"ndan bir sahnede

24 Kasım Salı

TV1 VE RECEP VE ZEHRA VE AYŞE. Genç yönetmen Yusuf Kurçenli'nin son ve iddialı filmi "Gramofon Avrat" sinemalarda gösterime girerken ilk filmi de "Öğleden Sonra" programında ekrana gelecek. Daha önce de TV'de gösterilen ve beğenilen film, bir sahil kasabasının atmosferi içinde iki çocuk babası Recep'le, genç Ayşe'nin sevgi ve cinselliğe uzanışlarını anlatır. Recep'in bu yüzden hapse girmesini karısı Zehra boşanmayı kabul ederek önler. Olan olmuştur, ama kültürel değerleri hızla aşınan bir toplumun bireyleri olmayı filmin kahramanları yüksek bir bedelle, ölesiye bir pişmanlıkla öderler... Mahmut Cevher, Pembe Mutlu, Necla Nazır, Nilüfer Aydan filmin oyuncuları. **Kimi aksaklıklarına karşın izlenmeye değer, düzeyli bir yapıt.** 1982 yapımı.

Yusuf Kurçenli'nin ilk filmi oldukça düzeyli bir yapıt

2 Aralık Çarşamba

Dünyaya "Macar" kalmak

TV2 MACARLAR. 2. Dünya Savaşı'nın kızıştığı, Avrupa'nın yanıp kavrulduğu 1942-43 yıllarında geçen sessiz, yalın ama insanın canını acıtan türden bir öykü, usta sinemacı Zoltan Fabri'nin elinden ekrana geliyor. Bir grup Macar köylüsü yoksulluk, işsizlik belasına bir Alman çiftliğinde çalışma teklifini kabul eder. Gerek yolculukları, gerekse çiftlikte geçirdikleri günler, görünüşte alabildiğine sıradandır. Ama "Macarlar"ın aralarındaki ilişkiler, çatışmalar ve çiftlikteki nazi karabasanı sıradanlığın öte yüzündeki kımıltıyı açığa çıkarır. Doğu Avrupa sinemasının yeteneklerin sayısı bakımından belki de en talihlisi olan Macar sinemasından böyle başarılı bir çalışmanın TV izleyicilerine sunulması çok sevindirici. Yönetmen Zoltan Fabri'nin yıllar önce de "Cehennemde 2 Mevsim" adında soluk kesici güzellikte bir filmi TV'de gösterilmişti. Sinemalarda oynadığı dönemde haftalarca afişte kalan "Macarlar"ın oyuncuları Gabor Koncz, Eva Pap, Bertalan Solti, Neomi Apor. **Bir başyapıt, videonuz varsa kaydedin.** 1978 Macaristan yapımı.

2 Aralık Çarşamba

Helen Hayes ve gencecik Gary Cooper

TV1 SİLAHLARA VEDA (Farewell to Arms). Şu ünlü öykü: I. Dünya Savaşı'nda İtalya'da sıhhiye birliğinde görevli bir Amerikalı olan David ile hemşire Catherine birbirlerine âşık olurlar. Ama daha sonra cepheye giden Amerikalıdan bir daha haber alınamaz. Ernest Hemingway'in savaş anılarına dayanan romanından iki sinema uyarlaması gerçekleştirildi. 1957'de David O'Selznick'in çektiği "Silahlara Veda" destansı olmaya özenmiş, gösterişçi bir filmdi. Şimdi ekrana gelecek olan Frank Borzage'ın uyarlaması ise alçakgönüllü yaklaşımıyla en başarılı Hemingway uyarlamalarından sayılır. Gary Cooper'ın yanında Helen Hayes, Adolphe Menjou ve May Philips var. Görüntü yönetmeni Charles Lang özellikle izlenimci biçimde görüntülediği savaş sahnelerindeki başarısıyla Oscar almıştı. **Nostaljik tatlı, romantik bir savaş öyküsünden hoşlanıyorsanız kaçırmayın.** 1932 ABD yapımı, 150 dakika.

3 Aralık Perşembe

TV2 ELMAS PEŞİNDE (Le Battant). Tipik bir Alain Delon filmi. Bir elmas soygununa karıştığı için hüküm giyen Darnay, cezası indirilince hapisten çıkar. Ama peşinde hem polis, hem de elmasların yerini bulmak isteyen gangsterler vardır. Kavga, gürültü, kaçma, kovalama ve birbiri ardı sıra cinayetler... Filmin ilginç yanı Delon'un yönetmenliğini de üstlenmesi. Böylece yakışıklı oyuncu uygun düşen yerlere istediği gösterişli "hava"yı vermekte zorluk çekmemiş. François Perrier, Pierre Mondy, Anne Parillaud ve Fransızların "tatlı tombulu" Andrea Ferreol öteki oyuncular. **Delon'u ve bu tür polisiyeleri sevenler için birebir.** 1982 Fransa yapımı, 122 dakika.

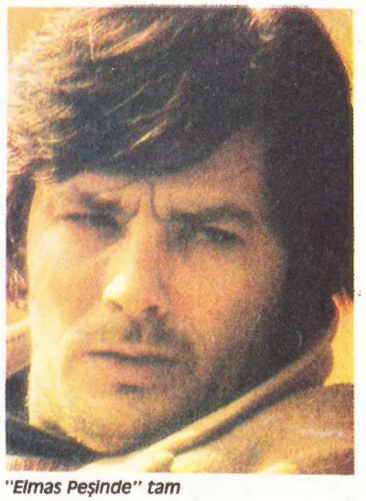

"Elmas Peşinde" tam A. Delon filmi

4 Aralık Cuma

TV1 İKİNCİ BAHAR (Twice in a Lifetime). Mutlu aile reisi Harry 50. yaş gününde genç ve güzel bir kadınla tanışır. Arkadaşlıkları aşka dönüşür. Çevresinden gelen bütün baskılara karşın evini terk eden Harry, yaşamının "ikinci baharı"nı sürmekte kararlıdır. TV izleyicileri yönetmen Bud Yorkin'i "Amerikan Usulü Boşanma", "İhtilale Bensiz Başla" adlı filmlerinden anımsayabilirler. Gene Hackman, Ann Margret, Ellen Burstyn başroldeler. **Fazla bir şey beklemeden, sevimli, hafif bir Amerikan filmi izlemek istiyorsanız.**

5 Aralık Cumartesi

"İkinci Bahar"ın Ann Margret'i hep seksi bir yıldız olmayı istedi ama beceremedi

GENÇLİK / İSTANBUL'DA ÇETELER

"DOĞU YAKASININ HİKÂYESİ..."

Son haftaların en çok konuşulan konusu, genç bahriyeli Hakan Elaldı cinayetine ilişkin yeni ipuçları bulundu. İstanbul sokaklarında yeni türeyen gençlik çeteleri arasında giderek kızışan bir savaş yaşanıyor. Nokta, Kadıköy'den Pendik'e kadar uzanan bu savaşın iç yüzünü araştırdı.

"Bağdat Caddesi'nin kaldırımlarını düzeltmekle insanların ruhu temizlenmiyor, biliyor musunuz, temizlenmiyoooooor... Hain eller aldı oğlumu bizden, kopası, kırılası eller aldı... Orada, o rezil caddede çeteler var, çeteler..."

İki hafta önce, bir pazar gecesi Deniz Harp Okulu öğrencisi oğlunu "tuhaf, anlamsız, saçma" bir cinayet sonucunda yitiren acılı anne Nurcan Elaldı haklıydı. "Orada, o rezil caddede" gerçekten de çeteler vardı. Yalnız o caddede de değil. İstanbul'un özellikle Anadolu yakasında sayısız çete vardı ve bunlar Bağdat Caddesi'nin ışığa boğulmuş mekânlarında olduğu kadar, adı bile bilinmeyen yoksul semtlerin ücra sokak aralarında da barınabiliyorlardı.

Cafe Joy'un önünde öldürülen Deniz Harp Okulu öğrencisi Hakan Elaldı'nın okul arkadaşları olayı protesto ettiler

Katil kim? O pazar gecesi yaslara bürünmüş tek ev ne cinayete kurban giden Hakan Elaldı'nın evi, ne de kendisini bitircesine ağlayan tek anne onun annesi değildi. O gece, Buhurbaba yokuşunda, hepsi hepsi bir tek küçük odadan ibaret olan, mutfağı, holü, tuvaleti bulunmayan bir "ev" daha yas tutuyor, bir anne daha ağlıyordu. Bir insanın ancak mahkeme kararıyla "katil" olacağını unutan bazı yayın organlarınca olayın "katili" olarak açıklanan Ali Duran Akdemir'in annesi Hüsne Akdemir o pazar gecesi saat 02.00'ye kadar beklemiş, sonra da üç çocuğunu yatırarak vurmuştu kendini yollara. "Her akşam eve gelen çocuk. Korktum," diye anlatıyordu Hüsne Akdemir, "Kalktım, Sahrayı Cedid Karakolu'na gittim. Dedim ki, çocuğum yok, Ali Akdemir. Tanıyorsunuz. Öksüz çocuk, şuna bir bakın, dedim. Meğer o sırada polis yakalamış Ali'yi. Yok dediler, inandım, gittim."

Hüsne Akdemir o gece semtin bütün karakollarını dolaştıktan sonra sabah tekrar geldiği Sahrayı Cedid Karakolu'nda gene "bulamadı" oğlunu. Ve nihayet tutuklanıp cezaevine konduktan sonra oğlunun gardiyanla gönderdiği bir mektubu okudular ona. Gerisini şöyle anlatıyordu acılı anne **Nokta** muhabirine: "Oğlum gardiyanla mektup yollamış bana. 'Suçu üzerimden atarsam beni öldürürler anne, bana dediler ki, Hakan'ın yanını boylarsın dediler. Celal Ekşi hani beni kurtaracaktı, avukat tutacaktı, hani neden tutmadılar? Anne, Ekşioğlu'larına git' diyor."

Hüsne Akdemir'in iddiaları bununla bitmiyordu: "Oğlumu gördüm, burnu kanıyor, gözü şişmiş, komiser dedi ki 'Az dövdük.' Öyle az dövmek falan yok. Bir benim oğlumu dövmüşler, sahipsiz çünkü. Bana dediler ki, karakolda bir senin oğlun kaldı gece, bir onu dövdüler. Öbürleri gece eve gittiler, Kozyatağı Karakolu'nda, gündüz getirdiler. Senin oğlun kaldı bir tek."

Hüsne Akdemir'e oğlundan gelen mektup, cinayeti aydınlatacak mı?

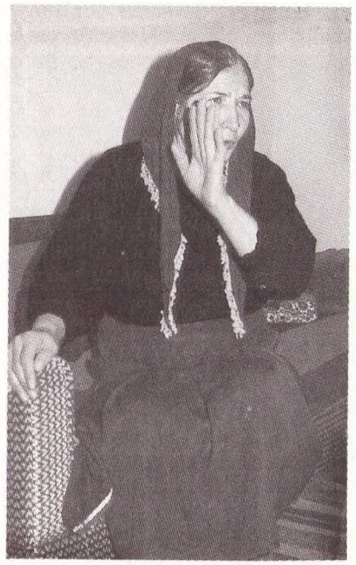

Bağdat Caddesi gençleri çeteciliklerinin "inceliklerini" anlattılar

Hüsne Akdemir'in anlattıkları, Hürriyet gazetesinin olayla ilgili olarak yaptığı "15 milyona suç başkasının üzerine mi kaldı?" biçimindeki yayınıyla birleştirildiğinde gerçekten de bir "cinayet muamması" çıkartıyordu ortaya.

Gerçek katilin kim olduğu, adli yargılamadan sonra çıkacaktı ortaya ama, olayın belki bundan da önemli yanı, "çeteler" olgusunu bütün dehşetiyle ortaya çıkarmasıydı. Bir tehlikenin, cinayet boyutuna ulaşmadan ciddiye alınmadığı ülkemizde tipik örneklerden biriydi bu son olay. Daha bir buçuk ay önce Bağdat Caddesi'nde Kristal adlı bir başka cafe'nin önünde Volkan Ağar adlı bir genç bıçaklanmış, ama Bağdat Caddesi'nde oturanların ifadesine göre bu olay gerekli tedbirlerin alınması için yeteri kadar uyarıcı olamamıştı. Oysa Volkan Ağar da şiddeti amaç edinmiş bir çetenin kurbanı olmaktan kıl payı kurtulmuştu. Lise öğrencisi Volkan'ın annesi Selma Ağar, olayın gelişimini ve olaya ilişkin vurdumduymazlığı şu sözlerle anlatıyordu **Nokta** muhabirine: "Oğlum Volkan, bir arkadaşı ile birlikte Bağdat Caddesi'nde Kristal'in önünde beklerken yanına bir çocuk yaklaşıyor, oğlumun omuzuna elini koyuyor, Amerikalı arkadaşı David'in de çenesini okşayarak, siz beni tanıyor musunuz, diyor. Volkan, tanımıyoruz deyince birden çoğalan saldırganlar Volkan'ı bıçaklıyor. Volkan ölebilirdi de. Hayatında hiç tanımadığı, hiçbir problemi olmayan bir insan tarafından, ille de öldürmek amacı ile değil ama, bir gövde gösterisinin kurba-

nı olarak ölebilirdi. Hakan Elaldı'dan önce o kurban olabilirdi. Şans, ölmedi ve yaşadı."

Her liseye bir çete. Nokta muhabirlerinin araştırmaları, sekiz çeteyle doğrudan görüşerek yaptığı, son zamanlarda mantar gibi biten çetelerin esas olarak liseler temelinde ortaya çıktığını gösteriyordu. Çevrede bilinen adlarıyla, bu çeteler şöyle sıralanıyordu: Kadıköy Ticaret Liseliler, Fenerbahçeliler, "U" çetesi, Suadiye Lisesi Grubu, Kartal Lisesi Grubu (beklemeliler ve atılmışlardan oluşuyor), Kartal Ticaret Lisesi Grubu (dışarda kurulmuş, başlıca eylemleri okula zarar vermek), Pendik Dazlaklar Grubu, Gariban Maltepeliler Grubu, Süreyyacılar, Fikirtepeliler. Kartal'daki iki lisede olduğu gibi, bazı çeteler tamamen okul dışında örgütleniyordu. Hatta yaygın kanı, son zamanlarda bu ikinci tip çetelerin daha da revaçta olduğuydu. Karma çeteler de vardı ama, bu tür çetelerde okul dışı olanlar her zaman çoğunluktaydı.

İstanbul'un Anadolu yakasındaki çeteler başlıca iki cadde boyunca mevzilenmişlerdi: Bağdat Caddesi ve minibüs caddesi. Birincilerle ikinciler arasındaki farkı anlamak için iki grubun kıyafetlerine bakmak bile yeterdi. Bağdat Caddesi çetelerinin üyeleri çok pahalı deri ceketler, blucinler ve kaliteli markalardan spor pabuçlar giyerken, minibüs caddesi çetesi mensupları vinileks ceketler, taklit blucinler ve ucuz makosen ayakkabılarla yetinmek zorunda kalıyorlardı.

"Bizim çevremiz var ve başımıza bir şey geldiği zaman, bu halledilir..."

İki grup çetenin başlıca eylem biçimleri arasında da önemli farklar vardı. Paranın, çeteciliğin sürmesi için zorunlu koşul olması, hırsızlığı, yoksul yörelerdeki çetelerin en sık başvurduğu eylem biçimlerinden biri haline getiriyordu. Öte yandan, Bağdat Caddesi çeteleri hırsızlık olaylarına pek karışmazken, çok miktarda dövme ve yaralama olayının failleri olarak aranıyorlardı.

Bu grubun parasal sıkıntılarının olmadığı, bir bıçaklama olayına karışmış, bu nedenle yargılanıp beraat etmiş bir Bağdat Caddeli çetecinin söylediklerinden de anlaşılıyordu. "Bizim paraya ihtiyacımız yok" diyordu bu genç, "Bizim çevremiz var ve başımıza bir şey geldiği zaman, bu halledilir. Bu iş böyledir. Eğer bu memlekette bazı işler para ile halledilmiyorsa biz de ederiz. Bu memlekette işini para ile halleden ne ilk, ne de son insanlarız biz."

Bağdat Caddeli çetecileri öteki-

"Toplum olarak hepimiz suçluyuz"

R.S., 1980 öncesinde bir sosyalist partinin çalışmalarına katıldı. Daha sonra kocasıyla birlikte dört yıl hapis yattı. Çıktığında, oğlunu bir cetenin içinde buldu. R.S., hapisten çıktıktan sonra kocasıyla birlikte çocuklarını çetenin elinden kurtarmak için verdikleri mücadeleyi* Nokta*'ya anlattı.

Nokta: Çocuğunuzun böyle bir çeteye girmesinin sebepleri sizce nelerdir?

R.S.: Bunun temel sebebi ihmal. Biz çocuğumuzu çok ihmal etmiştik. Oysa çocuk birilerinin sıcaklığına, şefkatine ihtiyaç duyuyor. Eğer çocuğa uzaksanız ve kendi sorunlarınız içinde boğuluyorsanız, çocuğunuzu da yavaş yavaş kaybetmeye başlıyorsunuz. Önce akşamları eve geç geliyor, sonra yalan söylüyor. Çünkü küçük yaştan itibaren kendisine güven duygusu verememişiz. Sürekli aşağılanan ve yalnız bırakılan çocuklar böyle çetelere girerek kendilerini kanıtlamaya çalışıyorlar.

Nokta: Ekonomik durum da bu işte belirgin bir rol oynuyor mu?

M.S.: Hiç kuşkunuz olmasın. Özellikle lüks tüketimin körüklenmesi çocukları son derece olumsuz etkiliyor. Sevgiden yoksun, kişiliği tam olarak oluşmamış çocuklar giyim-kuşamlarıyla ilgi çekmek istiyorlar. Ama bunun için de para gerekli. O zaman ne oluyor? Çocuk para bulabileceği birtakım yollar aramaya başlıyor. Çok acıdır, bir arkadaşımızın çocuğu, kendi evindeki altınları arkadaşlarına çaldırmıştı. Şimdi hepsi hapiste.

Nokta: Daha çok arkadaş çevresi mi çocuğu bu çetelere itiyor?

R.S.: Ben bu "kötü arkadaş yüzünden böyle oldu" gibi sözleri kabul etmiyorum. Kötü dediğimiz de bir ana-babanın kuzusu değil mi? Önemli olan onun nasıl bu hale geldiği. Burada toplum olarak hepimizin suçlu olduğu kanısındayım.

Nokta: Peki mahalledeki arkadaşları nasıl davranıyor çocuğa? Arkadaşlıkları sürüyor mu?

R.S.: Ne gezer... Mahalleli vebadan geçtim, tıpkı AIDS'li gibi bizim çocuğumuzdan köşe-bucak kaçıyor. Oyunlarına almıyorlar onu, geldiği zaman hemen oradan uzaklaşıyorlar. Bunun üzerine oğlum tekrar eski arkadaşlarına gitmeye başladı. Onu kaybetmemek için çevre değiştirdik, başka mahalleye taşındık.

Nokta: Geriye dönüp baktığınızda çocuğunuzu yetiştirirken nerelerde hata yapmıştınız?

R.S.: Evet. Sorunun ana kaynağı ilgi ve sevgi yokluğu. Anababanın çocuğuyla yakından ilgilenmesi gerekli. Sadece annenin ilgisiyle de olmuyor bu iş. İkisi birden uğraşmalı. Madem ki çocuk sahibi oluyoruz, bunun sorumluluğuna da katlanmalıyız. Çocuğun bize yabancılaşmasına fırsat vermemeliyiz. Ancak, akıldan çıkarılmaması gereken asıl şu: Her işin başı sevgi...

lerden ayıran en önemli özelliklerden biri de bu "çevrelerine" güvenmekten gelen değişik havalarıydı. Yoksul yöre çetecileri kendilerini hep savunma konumunda hissederken, bu ikinci grup gençler hep "yukardan" ve eleştirel bir tutum takınıyordu. Örneğin, onlara göre, **Nokta** yanlış işle uğraşıyordu. Bir yayın organı, olaylara değil, "olayların ardındaki toplumsal nedenlere" eğilmeliydi.

Yoksul bölge çetelerinin hırsızlık olaylarının da ilginç bir özelliği vardı. **Nokta** muhabirlerinin Kartal, İnönü Caddesi esnafı arasında yaptığı bir soruşturma, bu bölgede çok sık rastlanan hırsızlıklarda en çok rağbet edilen ürünün sigara ve çikolata olduğunu koyuyordu ortaya. Geçen mart ayında dükkânı soyulan Ethem Pamuk'a göre, "fakirleşmenin, işsiz güçsüz kalmanın" sonucuydu bu tür hırsızlıklar. Profesyonel işi olması da mümkün değildi, çünkü bir profesyonel asla kendi mahallesinde yapmazdı bu işi. Tuhafiyeci Metin Sezer, gıda pazarı sahibi Lütfi Özdoğan ve kuru yemişçi Nuri Doğaner de aynı kanıdaydı. "Harçlıksız, sigarasız kalmış gencecik çocuklar"ın marifetiydi bütün bu hırsızlıklar.

İki çete grubunu ayıran en önemli farklılıklardan biri de müzik zevkinde ortaya çıkıyordu hiç kuşkusuz. Bağdat Caddesi grupları daha çok hard rock ve heavy metal dinlerken, Maltepe ve Kartal'a doğru gidildikçe bunların yerini daha çok arabesk ve özellikle Müslim Gürses hayranlığı alıyordu. Kartal'da bir çete ise yalnız ve yalnızca Müslim Gürses dinliyordu. Hatta bu çetenin "icraat"larından biri de, "takıldıkları" mekânlarda Müslim Gürses çalmayan teyplerin parçalanmasıydı. Peki, Orhan Gencebay, İbrahim Tatlıses, Ferdi Tayfur... Onlara bile mi tahammülleri yoktu? "Hayır" diyordu çete mensupları bu soruyu cevaplarken, "Bir de bizim bir arkadaşımız var, burda olsaydı da dinleseydiniz keşke, aynı Müslim Gürses, onu da dinleriz. Bu ikisinin dışında kimseye tahammülümüz yok."

Peki, yaşları 13-17 arasında olan bu gençler neden bir çetede yer alma ihtiyacı duyuyor, ailelerine ev çevrelerine meydan okuyordu? Atalay Yörükoğlu'na göre, "Bu gençler, topluma karşı bir kimlik geliştirmeye ihtiyaç duyan" insanlardı. Neden böyle bir kimlik ara-

Çete saldırılarından korunmanın 10 altın kuralı

1. Giyimde "hanımevladı takılmayın". Çünkü çete üyeleri kravatlı, ceketli klasik gençlerin, caddelerin "havasını bozduğu" kanısı taşırlar.

2. Deri ceket, Nike pabuçlar ve altın bir künye ile dolaşmanın maliyetlerinden birinin de bir başka çete üyesi sanılmak olduğunu unutmayın. Siz siz olun, bu tür giysileri yalnızca büyüklerinizle dolaşırken giyin!

3. Kızkardeşinizin okulu olsa bile, Erenköy Kız Lisesi'nin önünde fazla dolaşmayın. Bu lise aşağı yukarı bütün çetelerin "egemenliklerini" kanıtlamak için seçtikleri alanlardan biridir.

4. Aynı caddelerde sıkça görülüp "yüzünüzü eskitmeyin." Eskimiş yüzler daima dayağı ilk "hak eden" yüzlerdir.

5. Flörtlerinizle caddelerde dolaşmak yerine telefonlaşın. Flörtünüzle Polis Vazife Selahiyetleri Yasası'nı aşabilirsiniz ama her an çete yasalarına takılabilirsiniz.

6. Caddelerde gençlerle gözgöze gelmeyin. Eskaza gözgöze gelirseniz "tip tip" bakmayın. Hiçbir çete üyesi asla "tip tip" bakılmayı bağışlamaz.

7. Omuzunuza bir el uzanıp "Beni tanıyor musun?" diye sorarsa, en dokunaklı sesinizle "Valla abi, ben buraların yabancısıyım. Bir adres arıyorum", deyin.

8. Caddelerde deri ceketli, Nike pabuçlu, altın künyeli kalabalıklara rastlarsanız, okul müdürünüzü görmüş gibi bir saygı takınarak yolunuzu değiştirin.

9. "Âlem", "Mevzu", "Kafa bulanıklığı", "Dağılmışım," gibi sözcükleri kesinlikle unutun. Çetecilerin sözcük aşırılmasına tahammülleri yoktur.

10. Fenerbahçe Lisesi'nde okuyorsanız, Suadiye Liseli birisine: Suadiye Lisesi'nde okuyorsanız, Fenerbahçe Liseli birisine; Güneş Koleji'nde okuyorsanız, Kadıköy Ticaret Liseli birisine; Kadıköy Ticaret Lisesi'nde okuyorsanız, Güneş Kolej'de okuyan birisine; Kartal Lisesi'nde okuyorsanız, Kartal Ticaret Liseli birisine; Kartal Ticaret Lisesi'nde okuyorsanız, Kartal Liseli birisine; asla lisenizi söylemeyin. Çeteciler fena yapar!

"Çeteciliğin de kendine göre raconu var. Bizim buralar Bağdat Caddesi'ne benzemez..."

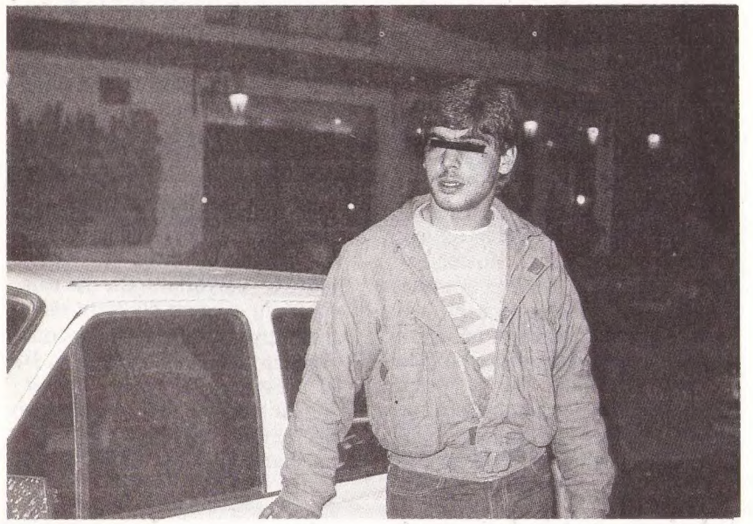

yışı içine girdiklerini de şu sözlerle açıklıyordu Yörükoğlu: "Bunlar ailelerinden kopukturlar. Toplumda sivrilecek özellikleri yoktur. O zaman efelik, meşin ceket, herkesin dikkatini çekecek bir görüntü, bütün bunlar değişik bir kimlik arayışı çabasını simgeleştirir. Böyle olunca, bu gençler topluma karşı olmaktan zevk alıyor ve bunu kişiliklerinin bir parçası haline dönüştürüyorlar."

Uzun bir dönem çete içinde kalıp sonra uzaklaşan Kartallı U.S. ise, "Çok olmak, yalnızlıktan kurtulmak, grup olmak güçlülük sağlıyor" diyordu çeteye katılma güdülerini açıklarken. U.S.'ye göre, özellikle boks ve karate kursları da çeteciliği teşvik eden bir etkendi. Şöyle diyordu eski çeteci Kartallı genç: "Ben, birçok kişiden, 'Öğrendiklerimiz boşuna mı gitsin?' laflarını duydum. Evet, gençler, öğrendiklerini uygulamak amacıyla birçok maceraya karışıyor."

Nokta'nın yaptığı araştırma, çeteye katılmayı güdüleyen en önemli nedenlerden birinin de aile ve okul disiplini olduğunu gösteriyordu. Çoğu, açıkça ailesini sevmediğini söyleyen bu gençler sanki, kendilerine dayatılan kuralların dışına çıkmanın sarhoşluğunda gibiydi. Ne yapacaklarına yalnızca kendilerinin ve "reis"lerinin karar verebileceklerini söylerken duydukları mutluluğu gözlerinden okumak mümkündü. Bir kısmı da, bize anlayış gösterilseydi böyle olmazdık, der gibiydi. "Sigara içiyordum," diye anlatıyordu bir genç, "birkaç kez okul sınırları içinde sigara içerken yakalandım. Disipline verildim ve okuldan atıldım. Ne yapmamızı bekliyorlar şimdi?"

İcraatın içinden. Çetecilerin kendi aralarında kullandıkları ve neredeyse bir "alt dil" haline gelmiş özel bir dilleri vardı. Kendi ürettikleri ve çok sık kullandıkları bazı kelimeler vardı ki, bunların arasında en sevileni "icraat"tı. Örneğin, otomobil çalmanın bu dildeki adı "oto icraatı"ydı. Çeteye katılmak isteyen birine önce "icraatı" soruluyor, "parlak"sa kabul ediliyordu. "İcraatın ne ulan?" ise, "Kaç paralık adamsın ulan?"ın çetecesiydi.

Çete icraatlarının içinde ise okul camlarını kırmaktan, dükkânlardan sigara çalmaya, topluca sigara da, ne de okulda başarılı değillerdir. O zaman efelik, meşin ceket herkesin dikkatini çekecek bir görüntü oluyor. Bu aynı zamanda değişik bir kimlik arayışının da simgesidir. Ancak bu bilinçsiz olarak yapılmaktadır çoğunlukla. Ne var ki, zamanla kişiliğin bir parçası haline gelebiliyor.

"Patolojik bir kimlik arayışı"

Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, gençlik çetelerinin psikolojik zeminine ilişkin olarak* Nokta'*nın sorularını yanıtladı.

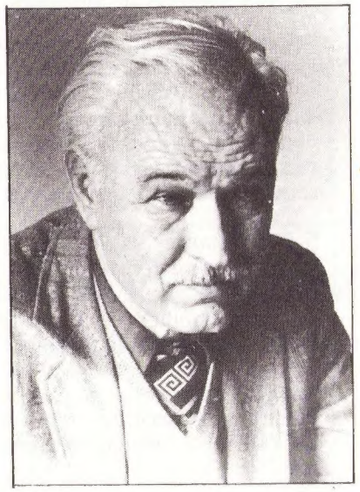

Nokta: İnsan öldürmeye kadar varan bu tür ilişkiler nasıl oluşuyor? Bu insanları bir araya getiren ortak duygular nelerdir?

Yörükoğlu: Gençlik çağında bir gruplaşma, kümeleşme duygusu vardır. Genç, evden kopup arkadaş kümesine katılmak ister. Bu ikili-üçlü arkadaşlıklar bir okul kümesi, birlikte pastaneye giden bir arkadaş grubu, akşamüzeri mahallede köşebaşında toplanıp sohbet eden bir arkadaş grubu olabilir. Yani, bir küme ve grup birlikteliği, ergenlik çağında son derece önemli bir olgudur. Bu olgu, büyük topluma geçişte, aile ile büyük toplum arasında bir köprü görevi görmektedir. Bu tür kümeleşmelerin toplumsallaşmada çok büyük yararı vardır. Ama elbette sağlıklı görüntüye sahip olanları için geçerli bunlar. Kaynaşmak, dayanışmak, birbirinin zevkini benimsemek, aynı kılık, aynı müzik ve buna benzer nedenlerle bir araya gelmek, gencin kendisine yeni bir model arama çabasıdır.

Nokta: Bu durum, kimlik arama dönemlerinde mi ortaya çıkıyor?

Yörükoğlu: Kesinlikle öyle...

Nokta: Peki bunun çeteye dönüşmesi ne tür bir sapmanın sonucu acaba?

Yörükoğlu: Sizin sorguladığınız türe gelince, bunlar topluma karşı bir birliktelik oluşturuyorlar. Yani diğer arkadaş kümelerinin daha patolojik bir şekli... Bu gençler topluma karşı bir kimlik geliştirmeye ihtiyaç duyan gençlerdir genellikle. Ayrıca toplum tarafından da dışlanmışlardır aslında. Bunlar ailelerinden kopukturlar ve toplumda sivrilecek özellikleri yoktur. Sözgelimi ne sporda, ne de okulda başarılı değillerdir. O zaman efelik, meşin ceket herkesin dikkatini çekecek bir görüntü oluyor. Bu aynı zamanda değişik bir kimlik arayışının da simgesidir. Ancak bu bilinçsiz olarak yapılmaktadır çoğunlukla. Ne var ki, zamanla kişiliğin bir parçası haline gelebiliyor.

Nokta: Bu durum, genelde belirli sosyo-ekonomik gruplara mı özgüdür?

Yörükoğlu: Öncelikle hangi sınıftan olursa olsun, aileden kaynaklanan sorunlar önemli. Bu gençler sonuçta toplumun belli değer yargılarını içlerine sindirmekte güçlük çeken gençlerdir. Saç biçimleriyle, ceketleriyle, renkleriyle yeni bir kültür oluşturma çabası içindedirler.

Nokta: Batı'daki Punkçılar ya da Heavy Metalcileri de bu kategoriye sokmak mümkün müdür?

Yörükoğlu: Elbette. Toplumun değer yargılarına yabancılaşan gençlerdir bunlar da. Bir kısmı topluma sırtını dönmüş, toplumu artık önemsemeyen gençlerdir. Bir kısmı da, ben size sırtımı çevirmiyorum, ama yaptıklarınızı da benimsemiyorum mantığıyla hareket ediyorlar. Bu tavırları toplumu rahatsız ediyorsa memnun oluyorlar. O zaman bir fonksiyonları olduğunu anlıyorlar. Bu bir gösteriş şeklinde de olabilir. Bunlar soygun, adam öldürme gibi eylemlere başvuran, aslında yabancılaşmış ve bir kimlik arayışı içinde olan gençlerdir.

Yazmak sanat ise Sheaffer ustasıdır.

Türkiye Tek Yetkili Satıcısı Bürosan
Büro Sanayii A.Ş.
Ankara Asfaltı Soğanlık Köyü
81540 Kartal-İstanbul
Fab. Tel: Soğanlık 353 48 00 353 24 78
Telgraf: Büro Sanayii
Teleks: 29213 bros tr

Koç

Öğrenciler, okul çıkışlarında çete korkusunu her gün yeniden yaşıyorlar. Okulun camları ise bu korkudan payını çoktan almış durumda...

ve içki içmekten "tip tip" bakanlarla, yabancıları dövmeye kadar bir dizi eylem vardı. En tahammül edemedikleri şeylerden biri de, kız-erkek arkadaşlığıydı. Kızlar ancak sarkıntılık yapılan, orası burası çimdiklenen, korkutulan yaratıklardı onlara göre. "Temiz aşk icraatları" onlar için yalnızca dalga geçilen bir şey olabilirdi. Bu "icraatı" fiilen yapma cesaretini gösteren kızlar da mutlaka cezalandırılırdı.

Kartal Ticaret Lisesi'nde okuyan bir kız öğrenci, okuldan çıktıktan sonra, eve dönüş yolu üzerinde bulunan "Zeytinlik" adlı tenha bölgede başından geçen bir olayı şöyle anlatıyordu: "İki erkek arkadaşımla birlikte okuldan çıkmış, eve gidiyorduk. Bunlar, beş kişi geldiler ve formamı sıyırdılar. Bacaklarımı morartıncaya kadar çimdiklediler. Arkadan gelen iki sınıf arkadaşımın gözü önünde çok terbiyesiz kelimelerle göğüslerimi sıkıştırdılar. Çok ağladım ama aldırmadılar. Sonra da iki tekme atıp gittiler. Arkadaşlarım yine de yanıma gelemediler, çünkü onların bir yere gizlenip bana yeniden sataşacaklarını sandılar."

Çetelerin cüretini ve öğrenciler üzerinde kurdukları korku ortamının bütünlüklü bir tablosunu verebilmek için, önlerinde hakarete uğrayan kız arkadaşlarına yardım edemeyen öğrencilerin savunmalarını dinlemek gerekti belki de: "Eğer yardım etseydik, bizi bulup dümdüz ederlerdi" diyordu. **Nokta**'nın bulup konuştuğu iki erkek öğrenci, "onu göze almış olsak bile, bu kez de hem ailemizden, hem okuldan, hem de polisten bir sürü zarar görürdük."

Amaç şiddet. Çetelerin saldırısına uğramak için onların hoşlanmadığı herhangi bir şey yapmak gerekmiyordu. Çünkü onlar şiddeti, paraya, şöhrete ya da başka bir şeye ulaşmanın bir aracı olarak görmüyorlardı. Şiddet başlı başına bir amaçtı onlar için. Şiddet kullanarak deşarj oluyorlar, rahatlıyorlardı. Şiddet, bu gruplar için 3-4 yıl önce bir "felsefe" iken, bugün bir "icraat" olmuştu. O yıllarda yayınlanan bir gençlik dergisinin "heavy metal" müzik türü çerçevesinde toplanan bazı grupçuklarla yaptığı söyleşiler, işin "felsefe"yle kalma-

Çete reisinden sevgiliye açık mektup

"Ç" Grubu reisi, Y.Y.'nin dergimiz aracılığıyla sevgilisine gönderdiği mektubu aynen yayınlıyoruz.

"Bu hayattan vazgeçmek üzereyim. Bir kızı seviyorum. Eğer o benim aşkıma karşılık verirse her şeyden vazgeçerim. Yok, aşkıma karşılık vermezse toplumun başına bela olurum. Yani benim topluma kazandırılmamın yolu bu kızın aşkından geçiyor. Sizin derginiz aracılığıyla bu kıza haber gönderiyorum, o kendini bilir. Beni severse, her şeyden elimi eteğimi çeker, tertemiz bir insan olurum. Eğer sevmezse, en büyük bela olurum."

HERMÈS HORLOGER.
HERMES horloger
CERTIFICAT D'ORIGINE ET DE GARANTIE
CERTIFICATE OF ORIGIN AND GUARANTEE
We certify that this watch was built according to Hermès quality specifications and that it successfully passed all motion and adjustment tests. We guarantee this watch against manufacturing defect for a period of two years.
HERMÈS PARIS
HERMES horloger
Modèle "Arceau" homme, acier et acier plaqué or, cadran ivoire, bracelet en cuir fjord naturel.
Modèle "Croisière" homme, acier et acier plaqué or, cadran blanc, bracelet en veau grainé naturel.
Modèle "Croisière" dame, acier et acier plaqué or, cadran doré, bracelet en cuir fjord naturel.
DISTRIBUTEUR EXCLUSIV POUR LA TURQUIE:
DIAMANTSTAYN
İstiklal Caddesi 391
Beyoğlu-İstanbul
Tel: 144 90 73

Kartal Ticaret Lisesi öğrencilerinin yolu iş bu zeytinlikten geçmek zorunda...

yacağını gösteriyor gibiydi sanki. "Ben bir şey söyleyeceğim ama, biraz felsefi olacak" diyor, şöyle devam ediyordu Barlas adlı heavy metal'ci genç: "Sorun, insanların topluma karşı duydukları güvensizliktir. Eskiden bu güvensizlik, Avrupa ve Amerikan gençliğinde Hippilik olarak pasif bir şekilde ortaya konulurken, şimdi artık o yolun da yetersiz olduğu anlaşılınca, iş şiddete vuruluyor. Eskiden Tommiks, Teksas falan vardı. Tommiks, Suzi 'yi bir türlü şa'pamadı! Şimdi çizgi romanlarda herif karıyla yatıyor, birilerinin kafasını parçalıyor. Yani insanların anatomisi de değişiyor. Sözünü ettiğim bu şiddet ağaca da, kuşa da, ana-babaya da, caddeye de, yeni doğmuş bir bebeğe de yönelik olabilir!"

Üç-dört yıl önce heavy metal'ci Barlas'ın tarif ettiği bu kör-amaçsız şiddet, bugün artık İstanbul'un birçok yerinde başta öğrenciler olmak üzere birçok insanın karabasanı haline gelmiş durumdaydı. İşte, Kartal Lisesi'nde okuyan Ö.Ç.'nin başına gelenler: "Okuldan çıkmış yürüyorduk. Beş kişiydik. Ufak tefek bir çocuk, ayaklarımızın dibine bir kalemlik fırlattı. Basmadığımız halde, bastınız, diye sataşmaya başladı. Birden kalabalık bir grup çıktı ortaya ve zincirlerle bize saldırmaya başladı. Bazıları tıpkı Uzakdoğu filmlerinde olduğu gibi hoplayıp zıplayıp karate yapıyordu. Kaçıp kurtulana kadar bayağı hırpalandık."

Tabii, bazen çetecilerin başına da bela gelmiyor değildi. Bir keresinde, reisleri kel olduğu için Dazlaklar çetesi diye bilinen bir çetenin "Parlak" lakaplı üyesine, Erenköy Kız Lisesi'nden bir kızın altın kolyesini çalma görevi verilmiş. Kız, Parlak'tan çok iri olmasına rağmen, Parlak, çevrede ün salmış bir çetenin üyesi olmasına güvenerek kızın peşine düşmüş. Ne var ki, kıza saldırdığında dünyası bir anda ters dönmüş Parlak'ın. Öyle bir dayak yemiş ki, kaçmaktan başka çare bulamamış. Çete, neden sonra yaptığı soruşturma sonunda öğrenmiş ki, kız birkaç ay önce geldiği Almanya'da çok başarılı bir judo ve tekvando öğrencisiymiş. Parlak, bu olayı anlatırken, "Almanya'nın karatesi bile başkaymış be abi" diyordu **Nokta** muhabirine.

Hiyerarşi-otorite-korku. Uzmanlara göre, bir çeteye katılmanın en önemli nedenlerinden biri hiyerarşiden, otoriteden kaçma ihtiyacıydı ama, **Nokta** muhabirlerinin içine girip inceleme yaptığı bütün gruplarda şefe ve şefin otoritesine mutlak bir itaat vardı. Bu, belki gönüllü bir itaat olduğu için onlara aile ve okuldakine göre daha "çekilir" bir şey gibi geliyordu ama, şef ve alttakiler arasındaki ilişki, bir toprak ağasıyla köylüler arasındaki ilişkiyi andırıyordu. Şefe sigara ikram ediliyor, sigarası yakılıyor, ona çay taşınıyordu. Fakat en dikkat çekici nokta, yoksul bölge çete üyelerinin Bağdat Caddesi çetelerine karşı içten içe duyduğu hayranlık ve gizli itaatti. Reisleri de dahil olmak üzere, hepsi Bağdat

Psikolog Özgentaş: "Kız ve erkeklerin birlikte olduğu gençlik daha uygundur."

"Nerde o eski çeteler"

60'ların Ankarası'nın motosikletli gençlik grubu "Atmacalar"ın şefi Tanju Sembol, nam-ı diğer "Motorlu Tanju" Nokta'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Siz hangi amaçla bir grup oluşturmuştunuz?

Tanju: Biz o zamanlar motosiklet sporunu yaygınlaştırmak için bir grup oluşturmuştuk. Aramızdaki çocukları motokros konusunda yetiştiriyorduk. Zaten ilk motosiklet yarışlarının ve krosun öncüleri biziz. Tabii bu arada toplumun tepkileri sonucu birtakım pürüzler, olaylar da olmuyor değildi. Gerçi bizim tarafımızdan çıkarılan bir olay olmadı. O zaman Amerikalılar vardı ve onların da motosikletli bir grupları mevcuttu. Bizim bulaşmamız daha ziyade bu Amerikalılarla oluyordu. Bunun dışında bir çete zihniyetimiz yoktu.

Nokta: Grubunuzda kaç kişi vardı?

Tanju: Aşağı yukarı 250 kişiydik.

Nokta: O zamanlar sizin dışınızda başka gruplar da var mıydı?

Tanju: Vardı elbette. Amerikalılardan başka "Landurular" vardı mesela.

Nokta: O gruplarla aranızda olay çıkmıyor muydu?

Tanju: Oluyordu tabii. Mesela onlardan hızlı bir delikanlı geliyordu, bizden de biri çıkıyordu. Teke tek dövüşüyorduk. Bir parkta toplanırdık genellikle. Bizim toplanma yerimiz Beşevler Parkı'ydı.

Nokta: Kavga sırasında alet kullanıyor muydunuz?

Tanju: Biz hiç alet kullanmadık. Çıplak elle dövüşürdük. Yalnız Amerikalılarla büyük bir kavgamız olmuştu. Diskotek Bir'de. Böyle yerlerde başı derde giren bizi arıyordu. O zamanlar Amerikalılar büyük belaydı. Zaman zaman Türkleri dövüyorlardı. Bir keresinde Diskotek Bir'den telefon geldi, orayı basmışlar. Kalktık gittik. 50-60 kişi varlardı. Bizi toplum polisi bile ayıramadı. Hatta Erkin Koray'ın burnu kırılmıştı.

Nokta: Diğer grupların gücü nasıldı?

Tanju: En büyük grup bizimkiydi. Üstelik biz motosikletli bir gruptuk. Diğerleri bizim karşımıza çıkmak için kurulan gruplardı. Bizim her bölgede temsilcimiz vardı. Bir telefon açtığımızda her taraftan arkadaşlar gelirdi. En az 200-250 kişi olurduk. Biz o zamanlar en az yüz motosikletle Erdek'e, Bartın'a giderdik.

Nokta: Şimdilerde yeni yeni gençlik çeteleri ortaya çıkıyor. Hatta en son İstanbul'da bir Harbiyeli öldürüldü. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tanju: Şimdi anacığım, bugünün gençliği bir defa aşırı şekilde uyuşturucu kullanıyor. Bizim zamanımızda böyle şeyler yoktu. Uyuşturucu adamı dengesizliğe itiyor. Olay cinayete kadar gidiyor. Ben ağırlık noktası olarak tamamen bunu görüyorum. Çünkü normal bir insan gidip de kimsenin canına kıymaz.

Nokta: Zaman zaman eski günleri özlüyor musunuz?

Tanju: Yaş itibariyle olay bizim için bitti. Ama bizim bir ağırlığımız vardı. Bazı durumlarda arabuluculuk bile yapardık. Kaldı ki, dövüşlerimiz bile terbiyeliydi. Büyüğe, küçüğe saygı vardı. Şimdiki olaylar tamamen bu uyuşturucu bağımlılığından kaynaklanıyor. Biz motosikletle uğraşırdık, şimdikiler bir araya gelince uyuşturucuya vuruyorlar. Bu olay öyle safhalara gelmiş ki, esrar da yetmiyor artık bunlara, LSD alıyorlar şimdi. Bunların derdi bu. Biz alkol alana motosiklet bile kullandırmazdık...

Bir zamanlar Ankara'da motosikletli bir çeteyi örgütleyen "Motorlu Tanju" şimdilerde gençliğin uyuşturucu ile kendini dağıttığı görüşünde...

Caddesi'nin önde gelen çete reislerini "tanıdıklarını" özellikle vurguluyor, bundan büyük bir haz alıyorlardı. **Nokta** muhabirlerinin görüştüğü yoksul çete mensuplarından hiçbiri, örneğin, Hakan Elaldı'nın katil sanığı olarak tutuklanan Ali Duran Akdemir'i tanıdığını söyleyerek böbürlenmemişti. Ama hepsi de babası zengin bir müteahhit olan ve olayda önce gözaltına alınıp sonra tutuklanan Celal Ekşi'yi "kesinlikle" tanıyordu. Hatta Ekşi, bir kısmının "çok iyi" arkadaşıydı. Hem zaten hiçbiri, "bıçaklama icraatı" türünden zor bir işin Ali Duran Akdemir gibi "çulsuz" biri tarafından gerçekleştirilmiş olabileceğine inanmıyordu. Mahkeme sonucunda Ali Duran'ın mahkûmiyeti kesinleşse bile, bıçağı kullananın Celal Ekşi olduğuna inanmaya devam edeceklerdi onlar.

Yoksul çeteler arasında efsane yaratma ihtiyacı o kadar güçlüydü ki, Pendik ilçesinde faaliyet gösteren "Dazlaklar" çetesi, Hakan Elaldı'nın çevresinin Naci Ekşi'lerin evini basacağı söylentisi üzerine gönüllü olarak Pendik'ten kalkıp Bağdat Caddesi'ne gelmişler, Ekşi'nin evi önünde günlerce nöbet tutmuşlardı. Bu bilgi üzerine cinayet olayında suçlanan Naci Ekşi'nin evinin çevresine giden **Nokta** muhabirleri, gerçekten de minibüs caddesi çetecileri oldukları belli

Esnaf Lütfi Özdoğan'ın bakkalından müzik setinin çalınması da çetenin işi mi?

olan gençlerin evi gözetlediğine şahit olmuşlardı. Ama Dazlaklar değildi bunlar. Belli ki, onların dışında da bazı çeteler Naci Ekşi'yi, bu yeni kahramanı korumayla yükümlü görüyorlardı kendilerini.

Çocuğunuzu kurtarmak istiyorsanız... Uzmanlara göre, çeteciliğin cinayet işleme boyutlarına varması, en başta ana-babalara çok büyük sorumluluklar yüklüyordu. **Nokta**'nın bu konuda görüşlerine başvurduğu psikolog Uğur Özgentaş'a göre, bu durumdaki çocuklara klasik davranış kalıplarıyla yaklaşmak çok daha kötü sonuçlar verebilirdi. Özgentaş, her şeyden önce ana-babaların kendilerini sanki bütün ömürleri boyunca melekmiş gibi sunmamaları gereğine inanıyordu. Bu durumda olan bir çocuğa, kendilerinin de zaman zaman yanlışlıklar yaptığını ve her hatanın bir çözümünün olduğunu söylemek en doğru tutumdu. Özgentaş'a göre, ana-babaların içine düştükleri en önemli yanlışlardan biri de eğlence konusunda çıkıyordu ortaya. "Gençlerin en önemli ihtiyaçlarının eğlence olduğunu biliyorsunuz," diyor, şöyle devam ediyordu Özgentaş: "Peki, sizin çocuğunuzun eğlence kavramından ne anladığınızı biliyor musunuz? Bunu öğrenin ve çocuğunuzu 'tehlikeli' eğlence kavramından 'eğlendirici' eğlence kavramına yöneltin." Psikolog Özgentaş ana-babalara öteki tavsiyelerini de şöyle sıralıyordu: "Çocuğunuzun arkadaşlarına hemen tepki göstermeyin. Tam tersine, onları daha da yakından tanımaya çalışın. Çocuğunuz birtakım gençlerle çatışma halindeyse bu gençlere uzanın ve babacan bir dostluk kurmayı deneyin. Bu dostluk, gerginliği kısa sürede barışçı bir diyaloğa çevirebilir. Çocuğunuzun, mutlaka kızların yer aldığı gruplarda dolaşmasını sağlayın. Unutmayın ki, kız ve erkeklerin birlikte olduğu gençlik grupları her zaman daha uygardır."

Peki, ya durum çok çok umutsuz görünüyorsa, yapacak hiçbir şey yokmuş gibi görünüyorsa...? Psikolog Özgentaş **Nokta** muhabirinin sorusunu cevaplarken "yapacak hiçbir şeyin kalmadığı" bir nokta fikrini kabul etmediğini söylüyor, şöyle diyordu: "Ana-babalar unutmasınlar. Mahvolmuş gibi görünen her yaşamın bir yeni başlama noktası mutlaka vardır."

Ayşe BAŞTÜRK, Hüseyin ŞİMŞEK, Alper GÖRMÜŞ

"Hep en salak kızlar seçilir"

Anadolu yakasında faaliyet gösteren bir çetenin reisi T.K., çeteye girebilmek ve çetede dikiş tutturabilmek için uyulması gereken kuralları şöyle anlattı:

"Bu gruplara girmek için paran olacak. Yani mutlaka para getireceksin. Sağlam olacaksın, atak olacaksın, yani kavgada bırakıp kaçmayacaksın. Polise adam vermeyeceksin. Başın belaya girince ötmeyeceksin. Zaten ötersen dönüp gelemezsin. Ayrıca icraatın parlak olacak. Ya da herhangi bir icraatın yoksa, başlangıçta, kendini ispat edene kadar verilen emirlere itiraz etmeyecek, uygulayacaksın.

Paran yoksa giremezsin. Parayı ister kaldırırsın, ister okullara takılırsın. Künye meselesi var mesela. Falan lisenin künyeleri senin, falan lisenin benim, gibi bölüşürsün. Künye en kolay kızlardan alınır. Kızlar, ailelerine de söylemez, korkarlar. Çünkü söylerler de iş büyürse, polise falan düşerse kızı rahat bırakmazlar. Bunun için söylemez. Hem söylerse kızın ailesi takar. Sen nereden tanıyorsun bu serserileri, der. Onun için en salak kızlar seçilir hep.

Bir de, hem çete içinde olup, hem de temiz aşk icraatlarına girmek olmaz. Ya biri, ya öteki. Şimdi kız benim aşkımı kabul eder de aramızda bir temiz aşk icraatı durumu olursa, ben bu çeteciliği bırakırım. İkisi bir arada olmaz."

GÖKKUŞAĞI

AYLIK HABER DERGİSİ

Aralık sayısında
100 değişik açıdan 100 değişik bakış
Sorduk - Söylediler

UFUKTAKİ SORUNLAR

Önder Arı, Ihsan Gürkan, Duygu Sezer, Abdurrahman Dilipak
Ercan Karakaş, Cemil Oktay, Seyfettin Gürsel, Bener Karakartal, Nilüfer Göle
Nevzat Yalçıntaş, Metin Kutal, Toker Dereli, Savaş Taşkent, Cevdet Selvi
İlhan Dalkılıç, Faruk Pekin, Mebuse Cinmen, Mehmet Er, Erdal Egemen
Rasim Öz, Hüseyin Yarsuvat, Şevket Yılmaz, Rıza Güven, İmren Aykut
Refik Baydur

ZORAKİ KONUKLAR
Üç milyon İran göçmeni

Mesut Haşemi, Seyh Sabiri Hamedani, İsimsiz Mülteciler

MARDİN
Kazanı su kaynatıyor

Ahmet Türk, Nurettin Yılmaz

Özel Dosya: ORTAĞIMIZ YUNANİSTAN

Yunanistan: A. Avalos, P. Nearhos, E. Rologis, G. Tsaltas, M. Nikolinakos, Papaleksopulos, Plumis
Türkiye: Haluk Ceyhan, Ali Çoşkun, Bahri Zengin, Ömer Dinçkök, Bülent Akarcalı,
Canan Balkır, Kâmran İnan, Erol Manisalı

Telekomünikasyon: NEREDEN NEREYE

Fikret Yücel, Faruk Kardıçalı, Cevdet Aydemir, Servet Bilgi, Yılmaz Korat

RÖPORTAJLAR:

Adnan Kahveci, Kemal Anadol, Semih Günver, Günther Wallraff, Ara Güler, Çiğdem Kağıtçıbaşı, Ayşe Öncü, Türkân Saylan, Özden Çankaya, Gülten Kazgan

HAKKÂRİ / AŞİRETLER PKK'YA KARŞI

Jirki muamması

1975 yılında yedi güvenlik görevlisini öldürüp dağa çıkan ve halen aranan Jirki aşireti liderlerinin iddiasına göre, güvenlik kuvvetleri yörede kendilerini PKK'ya karşı koymakla görevlendirdi. Aşiretin hâkim olduğu Beytüşşebap'ta hiç olay olmaması, Jirkilerin "ikili" oynadığı söylentilerine yol açıyor.

“Evet, o olayda ben de vardım. 12 yıl kaçak olarak yaşadım. Sonra komutanlar beni çağırdı ve silah verip PKK'ya karşı bölgenin savunmasından sorumlu olduğumuzu söylediler. Ben de seve seve kabul ettim. Verdikleri silahlardan başka kendi silahlarımız da var. Devlet izin verdikçe kullanacak, geri isteyince de iade edeceğiz. Biz devletimize son derece bağlıyız. 1975 yılındaki olay arzumuz dışında meydana geldi. Kimsenin tasvip etmediği bir olaydı.”

Nokta muhabirinin konuk kaldığı eve, özel otosu içinde, belinde tabanca, arkasında elleri otomatik tüfekli üç muhafızla gelen Jirki aşireti lideri Tahir Adıyaman 30-35 yaşlarında görünüyordu. Ufak yapılı, ama yakışıklıydı. İki eşi ve dört çocuğu vardı. Anlattıkları, son zamanlarda hayli revaçta olan “PKK'ya karşı aşiretler” formülünün düşüncede kalmadığını açıkça ortaya koyuyordu. Ama “Jirki muamması” yalnızca bir aşiretin devlet tarafından doğrudan doğruya PKK'nın karşısına konulmasından ibaret değildi. Jirkilerin, bir anlaşmazlık yüzünden komşu Goyan aşireti ile çatışmaya girmesi ve bu çatışmalarda, gazetelerin yazdığına göre, devletin kendilerine verdiği silahları kullanmaları bile “muamma”ya küçük bir katkı sağlıyordu sadece. Jirki olayını inanılması zor bir gariplik haline getiren şeyi anlamak için bundan 12 yıl öncesine, 1975 yılının Eylül ayına kadar uzanmak gerekiyordu...

12 yıllık kaçış başlıyor. Eylül 1975. Hakkâri'nin Beytüşşebap ilçesi kaymakamı Orhan Alpdoğan, oğlu için dillere destan türünden bir sünnet düğünü düzenlemiş, baş konuk olarak da yörenin en güçlü aşireti Jirkilerin reisi Ahmet Adıyaman'ı çağırmıştı. Asker kaçağı olsa da, Adıyaman, kaymakam beyin en has dostuydu.

Yalnız kaymakam değil, yöredeki herkes Ahmet Ağa'yı sever, ondan çekinirdi. Araya girdiği hiçbir kan davası devam etmez, sözleri kanun sayılırdı.

Hiç kuşkusuz Kaymakam Alpdoğan, böyle bir kişiyi düğününe baş konuk olarak davet ederken birtakım dedikoduların çıkabileceğini de hesaba katmış, ama bunu göze almıştı.

Ne var ki, tüm bu gelişmelere içerleyen bir kişi vardı ilçede: Cumhuriyet Savcısı Abdurrahman Cadur. Devletin “koskoca” bir kaymakamı ile “asker kaçağı bir köylü”nün bu denli sıkı fıkılığını bir türlü hazmedemeyen savcı, bir gün jandarma komutanı ile bir müfreze jandarmayı yanına alıp, Ahmet Ağa'nın oturduğu Tuzluca köyünün yolunu tuttu. Kesin kararlıydı. Asker kaçağı Ahmet Adıyaman'ı yörede saygı uyandıran bütün sıfat-

Dün dağlarda mağaralarda gizlenip jandarmadan kaçan Jirki aşireti üyeleri, bugün devletle omuz omuza aynı yerlerde gizlenen PKK'lıları kovalıyor

"Komutanlar beni çağırdı ve..."

Tahir Adıyaman: "Hıristiyan olurum da PKK yanlısı olmam. PKK'lıyı gördüğüm yerde vurur gebertirim."

İki yüz yıldır Adıyaman ailesinin yönetiminde yaşayan Jirki aşireti 10 bin civarında bir nüfusa sahip. Jirkiler, aslında nüfusu 1 milyonu bulan ve lideri SHP Van İl Başkanı Abdurrahman Özbek olan “Ertuşi” aşiretinin bir kolu. Tıpkı Memhura, Gevda, Gravya, Şida, Şerefa, İzida, Zevki, Hulya ve Mumeda gibi... Jirkilerin lideri Tahir Adıyaman, Nokta *muhabirinin sorularını yanıtladı.*

Nokta: Goyan aşireti ile neden çatıştınız?

Adıyaman: Goyan aşiretine mensup bir kişi, Jirkilerin bölgesine giren Bolağaç köyünün 200 metre yakınındaki çayda ölü bulundu. Goyanlar bu olaydan Jirkileri sorumlu tuttu. Arada bazı ufak tefek ihtilaflar da olunca, olay patlak verdi. Goyanlar bize savaş açtılar. Benim adamlarım da karşılık verince olay büyüdü.

Nokta: Siz o arada ne yapıyordunuz?

Adıyaman: Ben olayı yatıştırmak için büyük çaba harcadım. Devlet büyüklerini, Hakkâri, Beytüşşebap ve Uludere ileri gelenlerini araya sokup çatışmayı güçlükle durdurdum. Karşı tarafa kendi cebimden para yardımı yaptım. Amacım kan dökülmesini önlemekti.

Nokta: Goyanlar, güvenlik kuvvetlerine yaptıkları başvuruda, sizin köy koruculuğu için aldığınız silahları kullandığınızı iddia etmişler, doğru mu?

Adıyaman: Her iki taraf da eline geçirdiği silahları kullanmış. Hangi silahlar olduğunu ben bilemem.

Nokta: Bölgede, ikili oynadığınız, PKK örgütü ile gizli anlaşmanız olduğu söyleniyor. Cumhuriyet gazetesi de yazdı. Buna ne diyorsunuz?

Adıyaman: Böyle bir söylenti olduğunu ilk defa sizden duyuyorum. Ben ve aşiretimin tüm bireyleri devletten yanayız. PKK'ya bu bölgede asla göz açtırmayız. Bizden çekindikleri için buralara gelip eylem yapamıyorlar. Jirki aşiretini 200 yıldan beri benim ailem yönetiyor. Ailem her zaman devletten yana tavır aldı. Kadın ve çocukları öldüren insanlarla bir olamam. Hıristiyan olurum da PKK yanlısı olamam. PKK'lıyı gördüğüm yerde vurur, gebertirim.

Nokta: 1975 yılında oturduğunuz Tuzluca köyünde bir olay oldu. Ağabeyiniz Ahmet Adıyaman ve 7 jandarma eri öldü. O olayda siz de vardınız. Gelişmeleri anlatır mısınız?

Adıyaman: Evet, o olayda ben de vardım. 12 yıl kaçak yaşadım. Sonra, komutanlar beni çağırdı ve silah verip PKK'ya karşı bölgenin savunmasından sorumlu olduğumuzu söylediler. Ben de seve seve kabul ettim. Verdikleri silahlardan başka kendi silahlarımız da var. Devlet izin verdikçe kullanacağız. Geri isteyince de iade edeceğiz. Biz devletimize son derece bağlıyız. 1975 yılındaki olay, arzumuz dışında meydana geldi. Kimsenin tasvip etmediği bir olaydı.

Nokta: PKK militanları ile hiç temasınız oldu mu? Ya da onlardan böyle bir teklif geldi mi?

Adıyaman: Hiç temasım olmadı. Şimdiye kadar yalnızca 1985 sonunda bir köyümüze girip eylem yaptılar. Dilekyolu köyünde aşiretimize mensup Müdür Öztunç'un evini bastılar. Müdür Öztunç yaralandı, kardeşi Tahir öldü. 1986 yılında da iki şantiyeyi basıp yol yapım araçlarını yaktılar. Onun dışında hiçbir eylemleri olmadı. Bir de bir mensubumuz genç onlara katılmıştı. Onu yakalayıp kendi elimizle güvenlik kuvvetlerine teslim ettik. Cezasını çekip hapisten çıktı. Şimdi evinde oturuyor.

Nokta: Bölgenin güvenliği görevinizi nasıl yürütüyorsunuz?

Adıyaman: Günün 24 saati çeşitli yerlerde nöbet tutuyoruz. Yollarda, dağlarda, köylerde her yerde. Gördüğümüz yerde PPK'lıyı vururuz.

larına rağmen tutuklayacaktı.

Ahmet Ağa, gelen "devlet büyükleri"ni sıcak bir ilgiyle karşıladı. Savcı Cadur'un bu ilgiye cevabı çok sertti: "Seni tutukluyorum." İddiaya göre savcı, bununla da kalmamış, "Acele etmeyin, gelin içerde bir çayımı için, sonra konuşuruz" diye karşılık vererek koluna giren Ahmet Ağa'nın kafasına tabancasının dipçiği ile vurmuştu. Bir aşiret reisi için bundan daha kötü bir şey olamazdı. Bir yandan kanlar içindeki başını tutarken, bir yandan da tüfeğini kaptığı gibi ateş etmeye başladı. Tabii, aşiretin öteki üyeleri de... Sonuç ürkütücüydü. Çatışmada Ahmet Ağa ve yedi jandarma eri oracıkta ölmüş, savcı ile yüzbaşı kendilerini YSE aracına atarak canlarını kurtarmışlardı.

Türkiye'nin en ücra köşelerinden biri olan bu küçük ilçedeki olay kısa zamanda bütün Türkiye'ye yayılmış, dünyanın önde gelen ajanslarının da haber bültenlerine girmişti. Jirki aşiretinden eli silah tutan herkes dağdaydı artık.

Aşiret bireyleri bölgeyi öylesine iyi tanıyorlardı ki, güvenlik kuvvetlerinin aramaları hiçbir sonuç vermedi. İşte tam bu sırada devreye Hürriyet gazetesinin Güneydoğu temsilcisi Aziz Korkmaz girmiş, kaçaklarla temas kurmayı başarmıştı. Bu kadar da değil. Gazeteci Korkmaz, günlerce süren temaslardan sonra kaçaklardan bir kısmını teslim olma konusunda da ikna etmiş, ilk partide iki kişi, Mehmet Yüce ile Mahmut Adıyaman 7. Ordu Kurmay Başkanı ile MİT Bölge Komutanı'nın ellerini öperek teslim olmuşlardı.

H. Kozakçıoğlu

Bundan sonraki gelişmeler pek iç açıcı değildi. Önce Gazeteci Korkmaz'şaibeli bir trafik kazasına kurban gitmiş, ardından da olayları başlatan Cumhuriyet Savcısı Abdurrahman Cadur, can güvenliği olmadığı gerekçesiyle gönderildiği Gemerek'te meçhul kişiler tarafından kurşun yağmuruna tutularak öldürülmüştü. Üstelik, birinci olayda Korkmaz'ı taşıyan otomobil

Erkeklerinden uzakta yaşamaya alışan Jirki kadınları için değişen bir şey yok

MİT'e aitti ve kazanın şekli kafaları bulandıracak türdendi. Nitekim Hürriyet gazetesi de olayla ilgili yayınında, kazada MİT parmağı olasılığından söz ediyordu.

Devlet: Hem peşinde, hem ricacı. Tüm bu olaylar bir süre sonra bir sis perdesinin arkasında kaybolmuş, Jirkiler unutulmuştu. Taa ki, bu aşiretin, 1987'nin başlarında başka bir aşiretle silahlı çatışmaya girdiği biçimindeki söylentilerin çıkmasına kadar...

Hiç kuşkusuz burada ilgi çekici olan nokta, herhangi bir aşiret üyesinin köy korucusu olması değildi. Doğu, bir aşiretler denizi olduğuna göre, köy korucularının bir kısmının aşiret üyesi olmasından daha doğal ne olabilirdi? Burada ilginç olan nokta, reisi kanun kaçağı olan bir aşiretin üyelerinin korucu olmasıydı. Çünkü aşiret yasalarına göre, aşiret reisinin izni olmadan bir aşiretin herhangi bir üyesinin herhangi bir eylemde bulunması mümkün değildi. Geriye tek olasılık kalıyordu: Devletin doğrudan doğruya Jirki aşireti reisi Tahir Adıyaman'la temas kurup "ricacı" olması.

Nitekim Tahir Ağa, kendisine ulaşan **Nokta** muhabirine kaçaklığının sürdüğünü, ama buna rağmen güvenlik yetkililerinin kendisine bölgeyi PKK örgütüne karşı savunma görevi verdiklerini öne sürüyor, kendisinin de bunu memnuniyetle kabul ettiğini söylüyordu.

Ancak, "PKK örgütünü bölgesinde barındırmayan tek aşiret reisi" sıfatıyla güvenlik kuvvetlerinin nezdinde büyük sükse yapan Tahir Adıyaman, düşmanlarına göre "ikili" oynuyordu. Bu iddialara göre PKK, Jirkilerin yaşadığı Beytüşşebap bölgesinde eylem yapmayacak, buna karşılık kendilerine ait köy ve mezralarda rahatça gezebileceklerdi. İddiacılar, PKK'nın Jirkilerin yaşadığı yörede hiç eylem yapmamış olmasını iddialarına kanıt olarak gösteriyorlardı.

Peki, 12 yıl önceki olaylara karışıp dağa çıkan ve o gün bu gündür teslim olmayıp aranan kaçakların durumu neydi? Bunlar arasında da korucu olanlar var mıydı? Güneydoğu Anadolu bölgesinde her şeyin kendisinden sorulduğu Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu da "Jirki muamması"nı çözemiyor, **Nokta** muhabirinin konuya ilişkin sorusunu samimi bir ifadeyle şöyle yanıtlıyordu: "1975 yılındaki Jirki aşiretigüvenlik kuvvetleri çatışmasını çok iyi hatırlıyorum. Yedi jandarma eri ve aşiret reisi öldürülmüştü. Ben de o olaylara gitmiş, orada bulunmuştum. Kaçaklardan ikisi teslim olmuş, Isparta Cezaevi'ne konmuştu. Şimdi bunlar cezalarını tamamlayıp tahliye oldular. Ama diğerleri, yani şimdiki aşiret reisi ile yakınları kendilerini ele vermediler. Şu anda bu adamlar kaçak mı, yoksa köy korucusu mu, gerçekten bilmiyorum."

Jirkilerin durumu ne? Yöredeki pek çok insan gibi, Bölge Valisi Kozakçıoğlu da bu sorunun cevabının peşinde şimdi ●

TKP / AYDINLAR TARTIŞIYOR

Komünist partinin geleceği var mı?

Bir yandan TKP ve TİP birleşmesi öte yandan Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın yurda dönüşü ve gözaltına alınışı nedeniyle komünist parti tartışmaları son haftaların başlıca gündem maddelerinden birini oluşturdu. Tartışmalar genellikle "Türkiye'de legal bir komünist parti kurulabilir mi?" sorusu etrafında gelişti.* Nokta, *aydınlar arasında yaptığı bir soruşturmada bir başka soruyu ortaya attı: "Komünist parti kurulması için hiçbir yasal engelin kalmadığı bir veya birkaç komünist partinin kurulduğu varsayıldığında, böyle bir partinin Türkiye'de geleceği ne olur? Önü açık mı? Seçime girdiğinde ne kadarlık bir oy potansiyeli sağlar? Solun hangi kanadını birleştirir? Komünist parti, tabanını emekçilerin oluşturacağı bir işçi örgütlenmesi mi olur? Yoksa aydınların önderliğinde kurulmuş işçilerden destek bekleyen bir parti mi? Böyle bir partiye sosyal demokratların tavrı ne olur?" Varsayımdan türetilen sorulara ilişkin aydınların görüşleri şöyle:

Doğu Perinçek

"Türkiye için bir devrimci emekçi alternatifi sunan bir komünist partisinin elbette ki geleceği vardır. Çünkü Türkiye büyük bir krize girmiştir ve bu kriz derinleşiyor. Dolayısıyla statik düşünmemek gerekli. Bu krizde Türkiye radikal çözümlere daha çok ihtiyaç duyacaktır. Emekçiler için de büyük değişiklikler zorunlu hale gelecektir. Dolayısıyla böyle bir partiyi Türkiye'nin büyük partileri arasında düşünmek gerekir. Yüzde onun altına düşmez kanısındayım.

METİN HAKTERİ / NOKTA

Bugün soldaki ideolojik ayrılıklar giderek azalıyor. Solun devrimci, dinamik ve Türkiye toprağına ayağını basan, omuzlarının üzerinde kendi kafasını taşıyan kesimini bu parti bir çatı altına toplayabilir.

Bu parti doğrudan işçi partisi olmalıdır. Bugün işçiler solcudur. Dolayısıyla bir komünist partisi doğrudan işçilerin politik örgütlenmesi olacaktır. Ancak elbette aydınsız bir devrimci değişme düşünülemez."

Refik Erduran

"Bu soruyu bana bir-iki yıl önce sorsaydınız Türkiye'de TKP'nin şansının yüzde 3 civarında olacağını söylerdim. Ama şimdi, son çizilen rotanın çok daha gerçekçi ve çok daha somut koşullara uygun olduğunu görüyorum. Bunun Sovyetler Birliği'ndeki Glasnost politikasından da etkilendiği besbelli. Bu tutum sürdürülürse, yani gerek Sovyetler Birliği'nin bugünkü genel rotası değişmeden kalır, gerek TKP de aynı akıllıca tutumu sürdürebilirse, bir sonraki seçimlerde, katılım şansı bulduğu takdirde, eskiye kıyasla çok daha yüksek oy alıp barajı aşacağı kesin. Solun kemikleşmiş, fosilleşmiş kanatlarının oyunu almak şöyle dursun, onlarla çekişecek ve çatışacaktır kaçınılmaz biçimde.

Şimdiye kadar emekçilerden kopuk, yalnızca kitap sayfalarının, koşullara uyup uymadığı düşünülmeyen fetvalarının tezgâhtarlığı yapılmaktaydı. O kanaldan işçilerle herhangi bir diyalog kurmak zaten olanaksızdı. Bu tutum terk edilmeli, işçi-aydın ittifakına yönelinmelidir."

Taha Akyol

"Anayasa ve kanun engelleri kaldırılırsa birden fazla komünist partisinin kurulacağını sanıyorum. Goşist soldan Moskova güdümlü TKP'ye ve bağımsız bir Avrupa komünizmine kadar... Olayı sadece oy açısından görürsek, normal şartlarda hiçbirinin ciddi oy alabileceğine ihtimal vermiyorum. Çok düşük orandaki oylar arasında en fazlayı Avrupa tipi komünist parti alabilir. Bu görüşüm, 1979 seçimlerinde Aybar'ın tek başına sağladığı nispi başarıdan kaynaklanıyor.

Her biri çok küçük oranda, bindelik ya da yüzde birkaçlık oy alabilir. Sosyal demokratlar sağa karşı asıl muhalefeti oluşturdukça ve bu durumlarını koruma ümidini sürdürdükçe toplam komünist oyların yüzde 10'u bulacağını sanmam. Ciddi bir ekonomik ve sosyal kriz

Türkiye'de margarinin adı.

Özen gösteren anneler gün boyu enerji harcayan çocukları için 34 yıldır SANA'yı seçiyor. Üstün kaliteli, besleyici, sütlü, vitaminli SANA, özen gösteren annelerin tercihi sonucu Türkiye'de margarinin adı olmuştur.

Özen gösteren anneler için...

Sana

özen gösteren anneler için...

olursa ve sosyal demokratlar öyle bir ortamda ümit olamazlarsa, komünist oylar bir ölçüde artabilir.

Komünistlerin kendi aralarında birleşeceklerini bile sanmıyorum. İşçilerden kitlevi bir destek bulmalarına hiç ihtimal vermiyorum. ' Sınıfın partisi ' değil 'örgüt partisi ' olarak kalmaları daha kuvvetli bir ihtimaldir.

Ancak önemli olan komünistlerin oy oranları değil, ' meşruiyet 'i ' illegalite 'yi reddetme anlamında kabullenmemeleridir. Avrupa komünizmi dışında bu konuda hiçbir komünist akım güven verici değildir. Çünkü Leninizm ' legalite 'si su üstünde olan illegal aysberg olarak örgütlenir.''

UMIT KIRDIL / NOKTA

Asaf Savaş Akad

''Böyle bir partinin geleceği için projeksiyon yapmak çok zor. Bana göre yüzde 3'lük, yüzde 5'lik bir oy alır. Aldığı oy marjinal kalır. Komünist parti soldaki berraklığı artırır. Hem sosyal demokrasi ile sosyal demokrasinin solundaki ilişkilerin berraklığını artırır, hem de sosyal demokrasinin dışındaki solda berraklığı artırır.''

İbrahim Eren

''TKP 'nin önü mutlaka açıktır. Şu anda seçimlere girse yüzde 5 oranında oy alabileceğini sanıyorum. Çünkü Türkiye'de büyük bir muhalefet boşluğu var. Bu boşluğu ancak TKP doldurabilir.

TKP, Türkiye'de sol sosyal-demokrat politika izleyebilir. Zaten TKP'nin Türkiye'ye dönmesi klasik komünistlikten istifa etmesiyle eş anlamlıdır. Kaldı ki bütün dünyada, büyük patron Gorbaçov da dahil olmak üzere, klasik komünizmin yürümediği artık anlaşılmıştır. Dolayısıyla, komünist partilerinin büyük bir kısmı sol sosyal demokrat çizgiye kaymışlardır. TKP de bu yüzden Türkiye'de legalize olabileceğini ümit etmekte ve inanmaktadır. Bu da çok doğaldır.

Komünistler her zaman asık suratlı, bond çantalı, kravatlı bürokrat, kokusuz, renksiz insanlara yaklaşmışlardır. Fakat bu aşamadan sonra zannederim bu tavırları değişecektir. Daha geniş bir potansiyel arayacaklardır. Gerek işçi kesiminden gerekse marjinal unsurlardan destek arayacaklardır.''

ERZADE ERTEM / NOKTA

Fehmi Koru

''Yasallaşsa bile TKP'nin faaliyet gösterebileceği uygun bir zemin bulacağını sanmıyorum. Dışa bağımlı olduğunun bilinmesi, önündeki en büyük engel. Sol bile TKP'ye ters baktıktan sonra kendisine bir istikbal biçmek kolay olmuyor. Bu yüzden seçimlerde sözü edilmeye değer bir oy alacağını, aydınlar ve işçiler arasında kendisine yandaş ve yoldaş bulacağını tahmin etmiyorum. Yasallaşınca büyüsü bozulacağı için, popülerlikte gerileme bile beklenebilir.''

ELİNİZİN ALTINDA NE VAR?

Belki dedenizden kalma
bir köstekli saat...
Belki el yazması bir Kur'an...
Belki bir tablo... Belki bir servet...
Antika bazen pırıltılı bir mücevher,
bazen bir heykel, tablo, halı,
bazen bir porselen, gümüş, tombak...
Bazen bir ferman, bir el yazması,
bir mobilya, bir avize,
belki bir eski aksesuar, bir işlemedir
Antika, ya da sizin elinizdeki
herhangi bir parça antikadır...

Gerçeği öğrenmek istiyorsanız,
Antik A.Ş. ile temasa geçin.

ANTİK A.Ş.
MÜZAYEDE ORGANİZASYONU

MİM KEMAL ÖKE CAD. NO. 17 NİŞANTAŞI/İST
TEL: 131 44 65 - 130 74 82
İRAN CAD. NO. 17 KAVAKLIDERE / ANKARA
TEL: 127 41 28 - 167 13 01

THY / ESKİ MİT'ÇİLERİN KAVGASI

Bir zamanlar MİT'tiler!

MİT'ten emekli olduktan sonra Türk Hava Yolları Savunma Sekreterliği'nde görevlendirilen bazı eski subaylar, birbirlerini "komünistlik, MHP'lilik, bölücülük ve hizipçilik"le suçlayarak mahkemelik oldular. Genel Müdür Yılmaz Oral, konuyla ilgili soruşturma açtırdığını belirtti ve "Suları ısınıyor" dedi...

Türk Hava Yolları Genel Müdürü, emekli Hava Generali Yılmaz Oral oldukça öfkeliydi: "Bunlar ilkokul talebeleri gibi birbirleriyle sürtüşmüşler. Eskiden burada çok forslu, astığı astık, kestiği kestikmişler. Sen şusun, sen busun diye milleti birbirlerine kırıp dökerlermiş, şimdi istihbarat görevlerini ellerinden aldık. Bunlar da işsiz kalınca birbirlerine düşmüşler... Ben de onları teftişe verdim, suçlu çıkarlarsa cezaları verilir..."

Oral'ın "birbirlerine düşmüşler" dediği kişiler uzun yıllar, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın (MİT) üst kademelerinde görev yaptıktan sonra Türk Hava Yolları'nda görevlendirilen emekli subaylardı: MİT eski Müsteşar Yardımcısı Salim Uyav, MİT eski İstanbul Bölge Başkan Yardımcısı Eyüp Özalkuş, MİT İstanbul eski Sorgulama Müdür Muavini Ferdi Tamer, MİT eski mensuplarından Vedat Özbalcı..Sürtüşmeleri mahkemelere ve savcılıklara da yansımış, birbirleri hakkında yazdıkları şikâyet dilekçeleri dosyaları kabartmıştı. İçlerinde, başta Ugur Mumcu olmak üzere çeşitli yazarlar tarafından 12 Mart'ın ünlü Ziverbey Köşkü'ndeki işkenceli sorgulamalara katılmakla ve "kontrgerilla"cılıkla suçlanan Eyüp Özalkuş'un da bulunduğu bu bir dönemin ünlü "istihbarat yıldızları" arasındaki çekişme için Yılmaz Oral, "Ben de kendi tedbirimi aldım. Suları ısınıyor" diyordu. Sürtüşmelerin gerekçeleri ise hayli ilginçti.

Eski MİT'ciler birbirlerini "istihbar" ederse. "İşe başladığının üçüncü günü elinde 2 naylon torbayla odaya girdi. Torbaların birinden büyük bir ekmek kızartma makinesi, diğerinden içlerinde bal ve tereyağı bulunan iki kavanoz ve bir şişe süt çıktı. Kahvaltılar ve mide rahatsızlığından doktora, diş tedavisine, bankaya, berbere, öğle ve ikindi namazlarına gitmeler başladı..." MİT'te espiyonaj ve psikolojik daire başkanlıklarından, müsteşar yardımcılığına kadar çeşitli görevler yapmış bulunan emekli kurmay albay ve THY Sivil Savunma Sekreterliği görevlisi Salim Uyav, Ferdi Tamer hakkında mahkemede bunları söylüyor ve "Bütün gününü sohbetle, şahsi işlerini görmekle geçirmeyi ve hiçbir iş yapmadan para almayı hayat tarzı olarak seçmiştir" diyordu. MİT İstanbul eski Sorgulama Müdür Muavini Ferdi Tamer daha başka şeyler de yapmıştı iddiaya göre: "İşe başladıktan sonra uygulayacağı yönetmeliği okuması için verdim. Yönetmeliğe 10 dakika kadar baktıktan sonra masanın gözüne attı. Yanında getirdiği 'Atatürk'ün Ekonomik Politikası' adlı kitabı okumaya başladı..." Ferdi Tamer, Salim Uyav ve Vedat Özbalcı'yı kendisine hakaret ettikleri iddiasıyla mahkemeye vermiş, Salim Uyav da yukarıdaki sözlerle suçlamaları yanıtlamıştı. Ferdi Tamer'in iddiası ise şöyleydi: "Şahsi kin ve garezlerinden dolayı beni asılsız belgelerle 'kızıl komünist, sakıncalı personel' diye ihbar etmişler ve iftirada bulunup bölücülük suçunu işlemişlerdir..."

MAHMUT ÖVÜR / NOKTA

THY Genel Müdürü Yılmaz Oral: "İşsiz kalınca birbirlerine düşmüşler..."

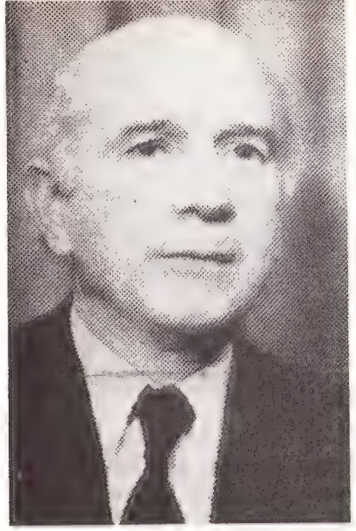

MİT eski yöneticilerinden Eyüp Özalkuş da olayların kahramanlarından

Hem MHP'li, hem solcu. Ferdi Tamer iddialarına şahit olarak MİT İstanbul eski Bölge Başkan Yardımcısı, eski Topçu Yüzbaşısı Eyüp Özalkuş'u göstermişti. Ancak Salim Uyav'ın Eyüp Özalkuş'un tanıklığına itirazı olacaktı. "MDP'nin iktidarı alamaması karşısında ANAP'la temasa geçtiği öğrenilmiştir. Gerçekte ise koyu bir Türkeş'çidir ve MHP'li olmakla iftihar etmektedir. Sempati duyduğu bazı sol tandanslı kişileri himaye ettiği bilinmektedir. Kendisiyle aynı görüşte olmayan kişilere galiz küfürler savurmayı itiyat haline getirmiştir. Kışkırtıcılık ve intikam gayretleri içerisindedir..."

THY İstihbarat Müdürlüğü görevini de bir süre yürütmüş olan Vedat Özbalcı ise, savunmasında tanık olduğu bir olayı şöyle anlatacaktı: "Bir gün Ferdi Tamer, Salim Uyav'la görüşmeye gelmişti. Bağırmış ve bir memura yakışmayan davranışlarda bulunmuştu. Ben oraya giderek taraflara itidal telkin etmek istedim. Ancak hiddet içinde hareket eden Ferdi Tamer'e etkili olabilmek mümkün değildi. Salim Uyav sükunetini muhafaza edememiş olsaydı, mutlaka bir olay meydana gelebilecek ve belki de kötü bir şekilde sonuçlanabilecekti..." Özbalcı, Tamer için "Bu arkadaş biraz rahatsızdır. Paranoya tahmin ediyorum. İddiaları uydurmadır" demeyi de ihmal etmiyordu. Dava sürerken Ferdi Tamer bir yandan da Şişli Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuş, ancak savcılık takipsizlik kararı vermiş, bir süre sonra da hakaret davası beraatle sonuçlanmıştı. Mahkeme, Salim Uyav ve Vedat Özbalcı'nın suçsuzluklarını karara bağlamıştı. Ancak Tamer gene de pes etmiyor ve bu kez de Adalet Bakanı'na başvurarak takipsizlik kararının kaldırılıp dava açılmasını istiyordu. Aksi halde, "Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na başvurarak haklılığını ispat edecek"ti. Tamer'in Başbakan Turgut Özal, Ulaştırma Bakanlığı ve THY Genel Müdürlüğü'ne yazdığı dilekçelerin ise haddi hesabı yoktu.

MİT'ten emekli Ferdi Tamer, eski meslektaşlarını suçlamaya devam ediyor

ŞAHİN ERKOÇAK / NOKTA

Güvenlik zaafı mı? Birbirleriyle böylesine çetin bir mücadele içinde olan eski MİT elemanlarının görev yaptıkları Savunma Sekreterliği, havalimanı ve ulusal güvenlik açısından oldukça hassas bir birimdi. Hava bombardımanı, yangın, seferberlik, sabotaj gibi durumlarda tedbirler almak, Hava Kuvvetleri'nin alandan yararlanmasını sağlamak gibi işlevleri olan Savunma Sekreterliği'ndeki bu çatışmaların bir "güvenlik zaafı" yaratıp yaratmayacağı da ayrı bir soruydu. Kendisinin de eski bir istihbaratçı olduğunu söyleyen THY Genel Müdürü Yılmaz Oral, bu soruyu şöyle yanıtlıyordu: "Şimdi başlarına emekli Askeri Savcı Süleyman Takkeci'yi getirdik. Herhangi bir emniyetsizlik olmaz. Ben de emniyeti onlar kadar bilirim. İstihbarat görevleri de kalmadı artık, istihbaratı Milli Emniyet'ten, Genelkurmay'dan, Enformasyon Müdürlüğü'nden alıyoruz..."

Mehmet YALÇIN

ERDADE ERTEM / NOKTA

Yaşam hakkını savunan yerli radikaller, Avrupalı radikallerle aynı anda eyleme başladılar

PARTİLER / RADİKALLERDEN SÜPERLERE DİLEKÇE

Radikal enternasyonal toplanıyor...

2-6 Ocak tarihlerinde toplanacak radikal enternasyonal öncesi, aralarında Türklerin de bulunduğu bütün Avrupalı radikaller ülkelerindeki Sovyet ve Amerikan konsolosluklarına verdikleri ortak dilekçelerle ölüm cezasının kaldırılmasını istediler.

"Biz Avrupa radikalleri, süpergüçlerden eşit uzaklıktaki kayıtsızlar değiliz. Biz insan haklarının, özgürlüğün, demokrasinin evrensel değerler olduğunu ve özellikle yaşam hakkının dokunulmazlığına inanıyoruz. Ölüm cezası bütün bunların temelden reddidir. Gerçek uygarlık, gerçek demokrasi öldürenden farklı olmaktır." Bildiride yer alan bu sözlere Avrupalı radikallerin Reagan-Gorbaçov zirvesi öncesinde, Roma, Paris, Londra, Lizbon, Milano, Nantes, Venedik, Barcelona, Brüksel, Atina ve İstanbul'daki ABD ve Sovyet konsolosluklarına verdikleri dilekçenin içeriğini özetliyordu.

Avrupa'nın bu 11 merkeziyle aynı günde İstanbul'da da 25 kişilik bir radikal grup harekete geçiyor, bunların arasında Radikal Parti sözcüsü İbrahim Eren'le, Avrupa Parlamentosu Radikal Grup Temsilcisi İtalyan Massimo Lensi'de bulunuyordu. Ancak bu grup her iki konsoloslukta da büyük, soğuk demir kapılarla karşılaşıyorlardı. Radikaller konsolosluk yetkilileriyle konuşmak bir yana, dilekçelerini verecek bir yetkili bile bulamıyorlardı. ABD Konsolosluğu'nda danışmaya bıraktıkları dilekçeleri güvenlik görevlileri tarafından yere atılırken, Sovyet Konsolosluğu'nda da daha sonra ve ancak iki kişi olarak kabul ediliyordu.

Uluslarüstü partiye doğru. Bu dilekçeyle aynı anda ortak bir eylemi gerçekleştiren Avrupalı radikallerin amaçları ise, bu birlikteliği sürekli kılmaktı. Bu düşüncelerini partileri, ulusları, devletleri aşan bir parti kurmak olarak özetliyorlardı. Artık radikallerin düşlerinde "transnasyonal parti"lileşecekleri günler yatıyordu. Kurulması düşünülen bu parti, diğerleri gibi seçime hazırlanıp iktidar amaçlamayacak, büyük davalara layık olarak, yarını bugünden kurmak için çalışacaktı. Düşünülen bu parti bir Avrupa Birliği Partisi olacak ve Avrupa Parlamentosu'na bir "birleşik Avrupa" devletini kurabilmek için yetki verilmesini isteyecekti. Kaldı ki radikallere göre bütün dünyada yaşam ve ulusal ordulara karşı vicdanı ret hakkı için transnasyonal parti vazgeçilmez hale gelmişti.

Bütün bunların iyi niyetli temenniler olmaktan öteye gitmesi için somut adımlar da atılıyor ve 2-6 Ocak tarihleri arasında Bologna'da Radikal Partiler Kongresi toplanacağı açıklanıyordu. İtalya'daki bu kongreye Avrupa'nın bütün radikal partileri katılacak ve burada yapılan oylama sonucuna göre tek tek radikal partilerin kapatılıp yerine uluslararası bir Transnasyonal Parti kurulması karara bağlanacaktı. Bu partiden amaç tek tek

Yeni yılda bilgisayara geçmek isteyen işletmelere bir soru:

VESTEL HQ YÜKSEK KALİTE İLERİ TEKNOLOJİ

Hangi beyin?

Bu iki beyin arasında görünüşte bir fark yok...Çünkü beyinleri birbirinden ayıran, görünüşleri değil, verimleridir.

Elektronik beyinlerde de durum böyledir. Bilgisayarlar biçim olarak birbirlerine benzerler ama, nitelikleri, verimleri farklıdır.

Örneğin, bir VESTEL 286-AT iş bilgisayarı... Türkiye'nin, bilgisayar üretebilen öncü elektronik kuruluşu VESTEL tarafından üretilir. % 100 IBM uyumludur. MS-DOS işletim sisteminin yanı sıra, dünyanın en güncel işletim sistemi THEOS* avantajıyla birlikte 16 terminalle direkt bağlantı imkânı verir. VESTEL markalı tüm bilgisayarlar gibi **eşsiz servis, yedek parça desteğine sahip ve 1 yıl garantilidir.**

Yeni yılda bilgisayara geçerken nitelikleri üstün, verimi yüksek olan "büyük beyin"i seçin... bir VESTEL 286-AT iş bilgisayarı ile, işletmenize yeni ufuklar açın.

VESTEL

"İleri teknolojiden üstün ürünler"

*VESTEL, "THEOS" Çok Kullanıcılı İşletim Sistemi'nin (Multiuser Operating System) Türkiye Genel Distribütörü'dür.

"THEOS", Theos Software Corp. tescilli markasıdır.

VESTEL bugün, Genelkurmay Savunma Araştırma Dairesi, Gazi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi gibi kuruluşların yanı sıra, 100'ü aşkın büyük işletmede kullanılan 11 ayrı iş bilgisayarı üretir:

6000 serisi	6001, 6011, 6021, 6021-A	4.77 MHz hız, 360 KB disket (5 1/4 inch), 216 KB ana bellek (640 KB'a yükseltilebilir), 10-20 MB hard disk, seri + paralel çıkış
6300 serisi	6301, 6311, 6321	4.77-10 MHz hız (seçmeli), 360 KB disket (5 1/4 inch), 640 KB ana bellek, 10-20 MB hard disk, seri + paralel çıkış
286-AT	7001, 7011, 7021, 7041	8-10 MHz hız (seçmeli), 1 MB ana bellek, 1.2 MB veya 360 KB disket (seçmeli), 10-130 MB arası hard disk (seçmeli), 2 seri + 1 paralel çıkış

Vestel bir Polly Peck International PLC kuruluşudur

VESTEL İŞ BİLGİSAYARI YETKİLİ SATICILARI

İSTANBUL: İnforma Elektronik Bilgi İşlem İletişim Ticaret ve San. Ltd. Şti. Tel (1) 359 25 55 • Servo Bilgi İşlem Pazarlama Organizasyon Tic. A.Ş. Tel (1) 151 15 15 (50 hat) • Bilser Bilgisayar Yönetim Servisi Tel (1) 167 08 16 - 172 06 64 • Bentaş Endüstri Mühendislik ve Tic. A.Ş. Tel (1) 141 00 05 - 147 58 40 • Bebim Bilgisayar Eğitim Merkezi Tel (1) 561 01 58 - 561 24 44 • Bilden Tel (1) 143 03 49 • **ANKARA:** Biem Bilişim Hizmetleri ve Araştırma Tic. Ltd. Şti. Tel (4) 126 44 03 - 126 77 43 • Eta Elektronik Tasarım ve Tic. A.Ş. Tel (4) 134 20 10 - 131 97 94 - 133 36 52 • **ADANA:** Nosi Bilgisayar Ltd. Şti. Tel. (711) 40 326 33 384 - 47 479 • **BURSA:** Monitor Digital Teknik Tel (24) 14 50 24 • **KAYSERİ:** Serdar Elektronik Tel (351) 17 039 • **DENİZLİ:** Sözer Dış Ticaret A.Ş. Tel: (621) 16 091 • **İZMİR:** Giltaş Genel Pazarlama ve Ticaret A.Ş. Tel (51) 22 69 66 - 22 69 67 • Sözer Dış Ticaret A.Ş. Tel (51) 14 87 53 - 14 98 78 • Analiz Bilgisayar ve Tic. Ltd. Şti. Tel (51) 22 41 84 • Data Bilgisayar Sistemler San. ve Tic. A.Ş. Tel (51) 13 55 75

ülkelerin, ulusların ötesinde dünyayı bir platform olarak kabul etmek ve aynı görüşü savunan insanların bir araya gelerek dünya çapında mücadele etmelerini sağlamak olarak açıklanıyordu. Transnasyonal partinin özünün ise evrensel kardeşlik temeline dayanması hedefleniyordu. Bologna'da yapılacak kongreye Türk radikallari de davetliydi, ancak resmi olarak katılmaları mümkün değildi. İbrahim Eren konuyla ilgili **Nokta**'ya yaptığı açıklamada "Kanunlarımız sesimizi bu platformda duyurmamızı engelliyor" diyordu.

ERZADE ERTEM / NOKTA

ABD Konsolosluğu yetkilileri dilekçeleri yere atınca işe temizlik görevlileri müdahale etti

"Türkiye'de demokrasi olsaydı." 4-6 Aralık tarihleri arasında Ankara, İstanbul ve İzmir'de düzenlenecek toplantılarda Türk radikallerle tanışacak olan İtalyan Radikal Partisi Birinci Sekreteri Giovanni Negri'nin gelişiyle ilgili son çalışmaları yapan 28 yaşındaki hukukçu Massimo Lensi on yıldır hareketin içinde yer alıyordu. İtalyan Radikal Partisi'nin Floransa grubu içinde faaliyet gösteren ve partinin uluslararası ilişkilerini düzenleyen Lensi, Türkiye'deki izlenimleriyle ilgili olarak, Türk ve İtalyan radikal hareketleri arasında büyük benzerlikler olduğunu söylüyordu.

Massimo Lensi: "Radikaller Cicciolina'ya sempati duyuyor"

ERZADE ERTEM / NOKTA

Radikallerin eylem yaptıkları önemli günlerde. Şiddet karşıtı Gandhi felsefesine uygun olarak oruç tutan (su, sigara serbest) ve o gün artırdığı parayı gereksinimi olanlara veren Lensi, Türk radikal hareketini kendi mücadeleleri gibi gördüğünü belirttikten sonra, şunları söylüyordu: "İnsan hakları ve çevre koruma konusunda Türkiye'de büyük bir duyarlılığın yayılmakta olduğunu görüyoruz. Bizler Türkiye'nin bütün hakları ve tam anlamıyla Birleşik Avrupa içinde yer alması gerektiğine inanıyor ve bunu destekliyoruz. Bunun için gerekli demokratik dönüşümün motoru, Türkiye'deki radikal ve demokratlardır. Eğer Türkiye'de politik demokrasi olsa, siyasal gruplar inançları doğrultusunda özgürce çalışabilseler, iç ve dış ilişkiler kurabilseler, o zaman Türk radikalleri de transnasyonal parti olarak örgütlenebilirlerdi. Bizler bazı ön yargıları yıkmak zorundayız."

Ön yargıya panzehir: Cicciolina. Söz, önyargıların yıkılmasından açılınca, bir süredir bütün dünyada önyargıların en etkili panzehiri olarak görülen İtalyan Radikal Parti milletvekili Cicciolina'ya değinmek kaçınılmaz oluyordu. Massimo Lensi, eski porno yıldızı, şimdiki milletvekili Cicciolina'yla ilgili görüşlerini ise şöyle özetliyordu:

"Onun parlamentoya girmesi İtalya'daki bazı kesimlerde olumsuz bir hava yarattı. Bunun tek suçlusu basındır. Seçimden önce basın, Cicciolina'yı skandal haber olarak herkesin önüne koydu ve onun seçilmesini sağladı, sonra 'Vay seçilmiş! Bu nasıl iş!' diye bağırdı. Ancak şunu kesinlikle söyleyebilirim ki, radikallerin tümü Cicciolina'ya sempati duyuyor. O İtalya'ya belli bir tartışma düzeyi getirdi. Çok büyük bir kalite sıçraması oldu. Onun adını duyan, Radikal Parti'yi de tanıdı. Fiziki özelliklerinin yanı sıra, ileride düşüncelerinin de tartışma platformuna geleceğini umuyorum."

Figen AKŞİT

Çalışarak yaratmak... yaratarak çalışmak...

Gök İnşaat için, çeyrek yüzyılı aşkındır, çalışarak yaratmak ve yaratarak çalışmak, daha iyiye ulaşmanın güç katan inanç kaynağıdır.. başarısının sırrıdır!

Gök İnşaat, ülkemizde Prefabrik Yapı İnşaat Teknolojisinin, Batı ile yoğun lisans ilişkili güvenilir uygulayıcısıdır.

Toplu konut, okul, hastahane, ofis binalarının yarınlara ulaşacak sarsılmazlıkta, hızla yükselmesi için Gök İnşaat'ın deneyim dolu 25 yılı aşan başarı, çizgisini izleyin...

Forap Sistemi uygulaması

Atcost Sistem uygulaması

Endüstriyel Sistem uygulaması

Merkez : İnönü Caddesi Opera Palas No. 73/3
80090 Gümüşsuyu Taksim İstanbul
Telefon: (1) 149 40 74 - 145 49 72
145 66 07 - 144 06 35
Telex : 25226 goin tr

Fabrika : P.K. 6 Osmaneli Bilecik
Telefon: (2297) 1401 - 1186
Telex : 35384 göky tr

PREFABRİK BİRLİĞİ

25 YIL

GÖK İNŞAAT TİCARET A.Ş.

SÖYLEŞİ / CELAL TALABANİ

"ABD, Kürtlerin sempatisini toplamaya çalışıyor"

Celal Talabani, Irak yönetimine karşı uzun yıllardır silahlı mücadele yürüten Kürt liderlerinden biri. 1964 yılında Molla Mustafa Barzani ile yolları ayrılan Talabani, uzun yıllar sesini duyuramıyor ve geri planda kalıyordu. 1975 yenilgisi Talabani'ye yeni bir kapı açacak, Kürdistan Yurtsever Birliği'ni kurup genel sekreter olarak başına geçecek ve yükselişi bu tarihten sonra başlayacaktı.

80'li yıllarda ise Talabani, artık bölgenin ve Kürtlerin en etkin lideri olmuştu. Yaptığı her eylem, verdiği her demeç dünya basını tarafından ilgiyle karşılanacak, etkinliği de her geçen gün biraz daha artacaktı. Zekâsı ve pragmatik politik kişiliğiyle öteki Kürt liderleri arasında sivrilen Talabani, Kerkük, Süleymaniye Erbil ve Musul gibi önemli şehirlerin çevresini elinde tutuyor. Celal Talabani, kendisiyle görüşen Nokta *muhabirinin sorularını yanıtladı.*

Talabani: "Bizim sloganımız 'ya zafer ya ölüm'dür. Biz dediğimizi yaparız"

Talabani'nin etkin olduğu Irak'taki Soran kurtarılmış bölgesinde, peşmergeler aileleriyle birlikte yaşıyor, birlikte savaşıyor

Nokta: İran-Irak arasında devam eden savaşın geleceğini nasıl görüyorsunuz? Siz hangi olasılıklara göre hazırlanıyorsunuz? Örneğin, 1975 Cezayir Antlaşması gibi bir durum söz konusu olursa ne yaparsınız?

Talabani: Irak'ın İslam Cumhuriyeti'ne karşı yürüttüğü insanlık dışı savaş; Saddam Hüseyin düzeni yıkılmadan, Saddam Hüseyin savaş suçlusu ilan edilmeden durmaz... Bu sonuca ulaşılmadan, İmam Humeyni yaşadıkça bu savaş durmaz.

Bundan ötürü biz, bütün olasılıklarla; savaşın devamını ve durmasını da hesaplayarak, kendi sorun ve çözümlerimize, kendi özgücümüze ve Kürt halkına güvenerek hazırlanıyoruz. Bu yolda da Kürt güçlerinin birleştirilmesine, Kürdistan Cephesi'nin inşasına, Iraklı muhalefet güçleriyle koordinasyon ve dayanışmamızın yükseltilmesine yöneliyoruz. Bu durumda, yeni bir Cezayir Antlaşması ikinci kez yenilenecek olursa da; bizim yaygın ve süregen halkçı/devrimci silahlı politik mücadelemiz, düşman karşısında asla silahlarını bırakmayacaktır.

Bizim sloganımız "Ya zafer ya ölüm"dür. "Ya Kürdistan ya da ölüm"dür. Biz dediğimizi yaparız...

Nokta: Ortadoğu'da Kürt sorununun çözümü için ne düşünüyorsunuz?

Talabani: Kürt sorununun radikal çözümü için görüşümüz ve inancımız Kürt ulusu için kendi kaderini özgürce tayin hakkıdır. Bu sorunun çözümünün geleceği ise, ülkemizin kurtuluşudur. Ulusumuzun kendi kaderini tayin hakkını gerçekleştirebilmesi, süregen kılınması gereken halkçı mücadelemizin zorlu yolundaki engelleri aşabilmesiyle mümkündür. Zafer içinse, halkımızın mücadelesinden başkaca bir çözüm yoktur. Bu, toplumsal gelişmenin zorunlu olduğu ilkesel yasadır.

Nokta: Büyük devletlerin Kürtleri kullandıkları ileri sürülüyor. Gerçekten Kürtler kullanılıyor mu?

Talabani: Bugün büyük devletler Kürt sorununa gerekli önemi vermiyorlar ki, onunla nasıl oynasınlar. Lakin geçmişte ABD ve İngiltere, Kürt sorununda çeşitli oyunlar oynamıştı. Gelecekte de buna hazırlanıyorlar. Fakat bu oyunlar gelecekte geçmişteki gibi tekrarlanmayacaktır. Yeni oyun, Kürt halkının varlığını tanıyarak, ona yakınlaşmak ve sempatisini otonomi ile toplamaya yöneliktir. Ama Kürtler savaşımcı bir halktır. Oyunları kolayca kabullenmezler. Büyük devletlerin Kürt sorunuyla oyun oynama olanakları sınırlıdır. Bu noktada, büyük devletler Arap sorunuyla, Türkiye'yle, Şah zamanındaki İran'la ve diğerleriyle oynayabildikleri olanaklara sahip değiller.

Nokta: Sizce, Ortadoğu'ya barış ve istikrarın gelmesi nasıl mümkün olacaktır?

Talabani: Genel ve adil bir barışın gerçekleştirilebilmesi şu kayıtlarla olasıdır:

a- Savaşın sorumlusu cani Saddam'dır ve kefaretini ödemelidir.

b- Kürt ve Filistin halklarının kendi kaderlerini tayin hakkı tanınmalıdır.

c- Ortadoğu bölgesindeki doğal ilişkiler, sömürgeciliğin hegemonyasından uzak oluşturulmalıdır.

d- Bölge halklarının tercih haklarına saygı gösterilmelidir.

Kürtlerin konumuna gelince; Kürtler önemli bir halktır. Ortadoğu'nun omurgası olan Kürdistan'ın stratejik önemiyse çok büyüktür. Kürdistan petrolü, madeni, enerji üretimindeki zengin su kaynakları ve tarımıyla, kendi kendisine yetebilecek büyük bir potansiyel güçtür. Bu niteliğiyle ve büyük önemiyle Kürt sorunu, "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı" çerçevesinde çözülmeden, bölgede adil ve kalıcı bir barış gerçekleştirilemez.

Nokta: Siyasal bir lider olarak geçmişinize baktığımızda, ilginç bir grafikle karşılaşıyoruz. İniş ve çıkışlardan oluşan bir grafik. Yenilgiler, başarılar ve ilginç görüşmeler var bu yaşamınızda... Örneğin, 1983 sonlarında Saddam Hüseyin'le masaya oturuyor, antlaşma imzalıyor, çok sürmeden de bu antlaşmayı bozarak savaş ilan ediyorsunuz. Siz geçmişinizde çizdiğiniz bu tabloyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Talabani: Kesintisiz devrimci savaşımdan ve mücadele alanının girift zorluklarından uzak olanlar, siyasal çocukluk hastalıklarından malullükleriyle gerçeği kavrayamıyorlar. Görüşmeler, devrimci mücadelenin bir parçasıdırlar. Devrimci mücadelenin soluklanarak yenilendiği momentlerdir. Örneğin, Çin'de, Vietnam'da, Cezayir'de ve şu günlerde El Salvador'daki kurtuluş mücadelesini yürüten güçlerin, gerici diktatörlüklerle görüşmeleri gibi...

Kürdistan devrim tarihi tanıktır: Bu mücadele çeşitli evrelerini 1962'den beri silahlı ve silahsız katetmiştir.

Rica ederim anımsayınız, 1963'te ben, rahmetli Barzani'nin ve parti politbürosunun (ki ben de o zamanlar üyesiydim) emri ve 1963 Martı'nda Kuysancak Konferansı'nın onayıyla, şubat cunta hükümetiyle yürütülen görüşmelerde Kürt grubunun başkanıydım. Siyasal konumumuz, sol çocukluk sürecini aşıp geride bırakmış bir devrimci kararlılık, gerçeklilik ve olgunluk düzeyine ulaşmıştır. Onun için de biz silahlı mücadele gibi, halkçı siyasal mücadele yöntemlerine yabancı değiliz. Biz asla yığınlardan kopmak istemiyoruz. En büyük silah halk hareketidir. Biz bu harekete karşı sorumluluklarımızın bilincindeyiz.

Nokta: Beş parti bir araya gelerek, yeni bir cephe oluşturulacağı açıklandı. Geçmiş cephe deneyimlerini de dikkate alarak şunu sormak istiyorum; yeni cephenin ayakları yere basacak mı?

Talabani: Biz Kürdistan Cephesi'ni oluşturarak, halkımızın siya-

sal ve askeri mücadelesini yükseltmek istiyoruz. Bu açıdan peşmerge gücünü ve devrimin politik, askeri, mali, basın-yayın ve dış ilişkiler araçlarını, bu önderlik düzeyinde birleştirmek istiyoruz. İnancım o ki, cephe ayakları üstüne basacaktır. Çünkü bunun hem olanakları, hem de zorunluluğu vardır.

Nokta: Ulusal Kongre'yi savunduğunuz biliniyor. Bu konudaki girişimleriniz bölge ülkeleri tarafından engellenmiyor mu?

Talabani: Biz şu aşamada "Ulusal Kongre" için görüşme ve koordinasyonun gerekliliğini savunuyoruz. Evet, engeller vardır. Ama bu engeller bölge devletlerinin yanında ve bunlardan önce kimi Kürtlerden kaynaklanıyor. Bazı Kürt ön-

MAHMUT ÖVÜR / NOKTA

Cephede peşmerge eliyle sac ekmeği...

derliklerinin düşünceleri yeraldır, otarşiktir. Onlar bu tür bir girişimle, ilişkide oldukları devletleri kızdırmaktan korkuyorlar.

Nokta: Cephe bildirgesinde de Kürtler üzerinde oynanan uluslararası komplolardan söz ediliyor. Bunu biraz somutlaştırır mısınız?

Talabani: Kürt kurtuluş hareketinde uluslararası komplolar çoktur. Seykıs-Bıko komplosu, Siver, 1. Dünya Savaşı sonrası imzalanan Lozan Antlaşması. Daha sonra Kürdistan'ın bölünme komplosu. Hatta Sadabat ve Irak-Türkiye ittifakı, İngiltere ve ABD'nin Şah'la anlaşarak Mehabat Kürt Cumhuriyeti'nin 46'larda yıkılması. Ve son olarak Cezayir Antlaşması bu komplolara örnek verilebilinir.

Nokta: Ortadoğu'da İran İslam Devrimi'nden sonra İslam'a büyük bir yöneliş olduğu ileri sürülüyor. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Talabani: Ben bu görüşe katılmıyorum. İslam'ın insanlık üzerindeki geniş etkisi, onun ulvi yapısındandır. İslam, ona iman edenleri, kendi koruyuculuğu altına alır ve yönetir. Öte yandan, İslam halklarının geniş bir kesimi mazlum ve mahrumdur. Onlar zulüm ve mahrumiyet karşısında, siyasal parti ve fikirlerin, onlara gerekli alternatifleri sunamamaları, onları tekrar İslam'a yöneltiyor.

Halkların istemi özgür, demokratik ve mutlu bir yaşamdır. Bu talebin gerçekleşmesi ve buna uygun alternatiflerin fiilen sunulması gereklidir.

Nokta: Kürtler, Ortadoğu'da ilginç bir durum sergiliyorlar. Siz ve diğer Iraklı Kürt hareketler İran'dan destek alıyor, İran KDP'nin ise Irak'tan destek aldığı ileri sürülüyor. PKK'nın ise İran ve Suriye'den destek aldığı söyleniyor. Bir yanda böylesine karmaşık bir ilişki, diğer yanda ise bağımsızlık için aynı ülkelere karşı sürdürülen bir mücadele söz konusu. Siz bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Talabani: Ben başkalarının ülkelerle ilişkilerine karışmak istemiyorum. Ama anımsayın. Biz ve Kürt halkı 12 yıldır vahşi bir jenosit politikasına maruz kalmışız. Yok edilmek isteniyoruz.

Öte yandan ise, Irak hükümetinin İran Cumhuriyeti'ne silahlı saldırısı yayılmacı özellikler taşıyor. Tüm bunlardan dolayı, Kürt ulusu ve İslam Cumhuriyeti'nin çıkarları, Eflak Partisi'nin yayılmacılığına karşı birlikten geçiyor. Doğal ve mantıklı olan karşılıklı yardımlaşma ve ortak düşmana karşı çıkmaktır. İnancım o ki, bu ittifak çıkarlarımız doğrultusundadır. Bu ittifakı ortak zaferimiz gerçekleştirilene kadar, anlaştığımız çerçevede sürdüreceğiz. İslam Cumhuriyeti'yle ittifakımız ve ilişki tecrübemiz açık ve anlaşılabilirdir. Biz stratejinin asıl olduğunu, taktiğin ise bunun hizmetinde olduğunu unutmuyoruz.

Nokta: Sosyalist misiniz?

Talabani: Ben demokrasiye inanan bir ihtilalciyim. Sosyalizm ise özünde demokratik çağdaşlıktır.

Nokta: Gorbaçov'un Glasnost politikası konusunda ne düşünüyorsunuz?

Talabani: Bana göre, yoldaş Gorbaçov'un "Açıklık" politikası SSCB'nin gelişiminde gerçekçi ve zorunludur. Sovyet toplumunun hedeflerinin gerçekleştirilmesi, toplumun ilerlemesi ve uluslararası barış için bu politika gereklidir. Umudum bu hareketin Kürt halkının kurtuluş mücadelesine bir esin kaynağı olmasıdır.

Nokta: Kadın hakları konusunda düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Talabani: Kadınların erkekler karşısındaki tüm haklarını vermek ve eşitliğini tanımak gerekir. Bu gerçekleştirilirken de, kadının kurtuluşu, eşitliği ve hakları sözde kalmamalıdır.

Nokta: Eşinizle siyasal konuları tartışır mısınız?

Talabani: Evet, eşimle siyasal konuları konuşur ve tartışırım. Görüş alışverişinde bulunurum. Çeşitli konularda anlaşamadığımız olsa da, çoğunlukla temel konularda anlaşırız.

Nokta: Kitap okumayı sever misiniz?

Talabani: Bence bir demet gül, her zaman bir gülden güzeldir. Bundan ötürü de, ben birçok kitabı severim. Örneğin, felsefe, sosyalizm, tarih, devrim, savaş, şiir, çağdaş siyaset; Lenin, Mao ve Nehru'nun kitaplarını ilgiyle ve severek okurum. Ayrıca askeri anılar, Muhammed Hasaney Heykel, Şair Cevahiri ve Kürtleri ilgilendiren tüm kitaplardan söz etmeliyim.

Kitap okurken kafamı, kitabın felsefi ve slogancı yapısına vermeyi uygun bulmuyorum. Açık fikirliliğe ve geniş bir ufkun insana has olduğuna inanıyorum.

Mahmut ÖVÜR

TURBAN

SEYAHAT ACENTASI ile

KIŞIN KEYFİNE DOYULMAZ...

...Özenli servisi, konforu kesenize yük olmaz.

TURBAN'DA 1987/88 KIŞ FİYATLARI:

TURBAN YALOVA TERMAL

Perşembe-Pazar (3 gece)
Yarım Pansiyon

BAHÇE TARAFI	ORMAN TARAFI
2 Kişi 140.000 TL.	120.000 TL.
1 Kişi 100.000 TL.	80.000 TL.

Pazar-Perşembe (4 gece)
Yarım Pansiyon

BAHÇE TARAFI	ORMAN TARAFI
2 Kişi 140.000 TL.	106.000 TL.
1 Kişi 100.000 TL.	82.000 TL.

Cuma-Pazar (2 gece)
Yarım Pansiyon

BAHÇE TARAFI	ORMAN TARAFI
2 Kişi 102.000 TL.	88.000 TL.
1 Kişi 76.000 TL.	64.000 TL.

TURBAN ELMADAĞ DAĞEVİ

Cuma-Pazar (2 Gece) Oda-Kahvaltı	Pazar-Cuma (5 Gece) Oda-Kahvaltı
1 Kişi 25.000 TL.	45.000 TL.
2 Kişi 39.000 TL.	67.500 TL.
3 Kişi 51.000 TL.	87.500 TL.
4 Kişi 61.000 TL.	105.000 TL.
İlave Yatak	
4.000 TL.	3.000 TL

TURBAN ABANT OTELİ

26 Kasım 1987'den itibaren
Perşembe-Pazar (3 gece)
1 Kişi Tam Pansiyon

GÖL TARAFI	ORMAN TARAFI
93.000 TL.	83.000 TL.

Pazar-Perşembe (4 Gece)
1 Kişi Tam Pansiyon

90.000 TL.	83.000 TL.

* Ankara ve İstanbul'dan başvuracak 15 kişi ve üstünde gruplar için otobüs ücretleri yukarıda belirtilen fiyatlara dahildir.

TURBAN ÇEŞME OTELİ

Yarım Pansiyon

1 Kişi 23.600 TL.
2 Kişi 37.000 TL.
3 Kişi 50.500 TL.
Çocuk 10.700 TL.
Tabldot 6.500 TL.

TURBAN ÜRGÜP MOTELİ

Oda Kahvaltı

1 Kişi 23.500 TL.	Çocuk 5.000 TL.
2 Kişi 31.500 TL.	Tabildot 6.250 TL.
3 Kişi 39.500 TL.	

İSTANBUL BÜROSU
İnönü Cad. Vakıf İşhanı
Gümüşsuyu-TAKSİM
Tel: (9-1) 149 21 25
151 03 88
145 82 98
Telex: 25711

ANKARA BÜROSU
Tunus Cad. Bayar İşhanı
66/3 Kavaklıdere-ANKARA
Tel: (9-4) 167 50 72
167 50 73
167 48 90
Fax: (9-4) 167 48 86
Telex: 42614 tuba tr.

İZMİR BÜROSU
Gaziosmanpaşa Bulvarı
No: 6/1 Alsancak-İZMİR
Tel: (9-51) 25 86 58
25 86 59
Telex: 53074

ANTALYA BÜROSU
Kaleiçi-ANTALYA
Tel:(9-311) 23678

KIYASLAYIN! YARARLANIN...

BEDRETTİN DALAN / TRAFİK KÖRDÜĞÜMÜ

Kurtuluşa 5 yıl kaldı

Trafik tıkanıklığının akıl almaz boyutlara doğru yol alması giderek İstanbul'u bir "cennet şehir" olmaktan çıkartıp "cehennem"e dönüştürürken* Nokta *İstanbul trafiğinin sorunlarını İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'la tartıştı.

Nokta: Trafik kördüğümü artık İstanbullu için alışıldık hale geldi. Birkaç milyon kişinin her gün 3-4 saati yollarda geçiyor. Bu sorun nasıl çözümlenecek?

Dalan: İstanbul halkına şunu söyleyebilirim: 4-5 yıl içinde trafik makul bir seviyeye gelecek. Dünyanın hiçbir yerinde trafik tam manasıyla rahatlamış değildir. İstanbul'u şu haliyle örneğin Tokyo'yla kıyaslarsanız şükredersiniz...

Nokta: 4-5 yıl içinde neler değişecek İstanbul trafiğinde?

Dalan: Şimdiye kadar önemli şeyler yaptık. Bostancı-Kadıköy sahil yolu, şehrin yüzde 25'inin yaşadığı bu bölgeyi rahatlattı. Bu yolu Maltepe ve Kartal'a kadar uzatacağız. Beşiktaş-Samatya yolu da dahil olmak üzere 3 yıl içinde toplam 327 kilometre ana arter yolu yapacağız. Ki şu anda bu yollar 650 kilometre tüm İstanbul'da. 23 kilometrelik metro, 3. Haliç köprüsü, Boğaz'ın iki yakasına yapılacak tüp geçit ve diğer yollar toplam 2 trilyona mal olacak ve trafik sorunu büyük ölçüde çözümlenecek.

Nokta: Bu söylediklerniz uzun vadeli projeler. Bu arada halkı canından bezdiren tıkanmalar, sıkışıklıklar yaşanacak. Bunlar had safhaya vardığında geçici de olsa, tek-çift plaka uygulaması düşünülebilir mi?

Dalan: Hayır. Vatandaşın vasıtasını hangi hakla cebren kullanılmaz hale getirebiliriz? Sıkışıklık çok artarsa ya çıkarmayacaktır arabayı, çıkarırsa da sonucuna katlanacaktır... Böyle bir çözümü, "Şu okullar olmasaydı maarifi ne güzel idare ederdim" diyen Milli Eğitim Bakanı'nın anlayışına benzetiyorum.

Nokta: Trafiği içinden çıkılmaz hale getiren sadece yolların yetersizliği değil herhalde...

Dalan: Evet. Aslında basit gibi görünüyor ama örneğin İstanbul'daki şoförlerin şehir bilgilerinin arttırılması. Şoför, müşterisini bir yere götürüp adres ararsa, sormak için durduğunda trafik tıkanıyor. Bu da önemli. Şimdi biz şehir planını bastırdıktan sonra, şoförler için bir kurs hazırlayacağız, plandan çalışarak şehri öğrenecekler, sonra imtihan olacaklar. Kazanamayanların, planı iyice öğrenip tekrar kazanana kadar trafikten muaf olmaları düşünülebilir.

Nokta: Daha başka ne gibi çözümler düşünülüyor?

Dalan: Istanbul şu anda tek merkezli, o da Eminönü. Bu merkezi dağıtıp başka merkezlere aktaracağız. Eminönü'nün yüzde 80'i İkitelli'ye taşınacak, ayrıca orada 500 bin kişilik toplu konut alanları kuruyoruz. İnsanlar işlerinden evlerine yürüyerek ya da tek vasıtayla gidecekler. Aynı durum Kartal-Dolayoba'da kurulacak sanayi ve ticaret şehrinde de olacak, orada da 60 bin konut yapılacak. Ayrıca deniz otobüsleri bu yaz sonunda Adalar, Bakırköy ve Kartal seferlerine başlayacak. Her iki yakadaki banliyö trenlerine de ikişer ray ilave edilerek kapasiteleri iki katına çıkartılarak trafiğin yükü hafifletilecek. Mayıs 1988'de de tek merkezden kontrol edilen sinyalizasyon sistemi yürürlüğe konarak trafiğin yönetimi tek elde toplanacak.

Nokta: Bu kadar büyük projeler yapılırken, bilimsel çevrelerden de eleştiriler yükseliyor, "Bizi dinleyen yok, belediye paldır küldür iş yapıyor" diye...

Dalan: Bizim dinlemeye vaktimiz yok kardeşim, millet belirli meselelerin altında ezilmiş. Onu da dinleyim, bunu da dinleyim, vakit yok ki●

Bu keşmekeş çözülür mü? Polis çaresiz, Dalan iddialı

ADEM ALTAN / NOKTA

Et alırken sağlık açısından kasaplar marketlerden daha güvenli

SAĞLIK / ETTE İNSAN DIŞKISI

Et yeme ot ye!

İki sağlık uzmanının Ankara'da yaptıkları araştırma sonunda etlerde 5 ayrı bakteri olduğu, bunun yanı sıra insan dışkısının da bulunduğu tespit edildi.

"Paranızla ... yiyorsunuz." Yıllar yılı kokoreç yemeyenler, yiyenlere şakayla karışık bu tümceyle takılırlardı. Ancak bu kez iş şaka boyutlarını aşıyor ve vejetaryenler dışında kimsenin kimseye takılacak hali kalmıyordu. Bir yanda etin kilosu dört bine çıktı tartışmaları, giderek daha az et yiyebiliyoruz feryatları, öte yanda... Ankara'da yapılan bir araştırma o canım tezgâhlarda satılan, iştah kabartan etlerin, kokoreçten farkı kalmadığı bulgusuyla sonuçlanıyordu. A. Ü. Eczacılık Fakültesi Mikrobiyoloji Kürsüsü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ahmet Akın ve Lalahan Hayvan Sağlığı Nükleer Araştırma Enstitüsü görevlilerinden Bengü Kaya'nın yaptıkları araştırmaya göre, kıyma ve kuşbaşı etlerde yapılan tahliller sonucu etlerde insan sağlığını tehdit eden 5 çeşit bakteriye rastlanıyordu ve bunların içinde insan dışkısı kaynaklı bakteriler de bulunuyordu.

Ne ararsan var. Et ve et ürünlerinin yüksek besleyici değerlerinin yanı sıra, bazı mikropların üremesi için uygun bir ortam oluşturdukları da biliniyordu. Ancak buna karşın gıda tüzüğünde etlerin üretimi ve perakende satışı sırasında "Mikrobiyolojik" kalite kontrolünün zorunlu tutulmaması, beraberinde büyük bir denetimsizliği getiriyordu. Nitekim yapılan araştırma sonucunda "Fekal streptokok E. Celi" mikroorganizmalar tespit ediliyordu. Bunun tek açıklaması ise dışkı ile dolaylı ya da doğrudan teması işaret ediyordu. Ayrıca bulunan "Koliform" grubu bakteriler ise, insan bağırsağı ile bağlantının varlığını gösteriyordu. Bu tür bakteriler pişirme işlemi sırasında parçalanıyor ve zehirli maddeler açığa çıkıyordu. Böylece gıda zehirlenmeleri, mide bulantısı, kusma ve ishal gibi rahatsızlıklar başgösteriyordu. Ayrıca araştırma, bulunan bakterilerin tümünün de normal diye kabul edilen değerlerin çok üstünde olduklarını belirliyordu.

Kasap mı, süpermarket mi? Ankara'da 25 değişik yerden alınan numuneler üzerinde yapılan araştırma kasaplardan alınan etlerin, süpermarketlere oranla daha sağlıklı olduğunu ortaya çıkarıyordu. Bunun nedeni olarak ise süpermarketlerde hazırlanan etlerin önceden hazırlanıp bekletiliyor olması, yarı açık soğutucu vitrinlerde tutulması ve değişik aşamalarda çok fazla kişinin işlem yapması gösteriliyordu. Bütün bunlar özellikle hazır kıyma satışında had safhaya ulaşıyordu. Süpermarketlerin yanı sıra, kasaptan kıyma alırken de makinanın içinde evvelden çekilmiş et olmamasına dikkat edilmesi gerekiyordu.

Doç. Dr. Ahmet Akın şartların değişmesi ve mevcut bakteri sayısının en aza indirilmesi için gereken önlemleri ise şöyle sıralıyordu: "Etlerin kesim, parçalama, işleme, taşıma, depolama ve paketlenmesi sırasında temizlik şartlarına daha fazla önem verilmesi ve gıda tüzüğünün 139. maddesinde belirtildiği gibi, ambalajsız satışların önlenmesi, periyodik olarak işletme içi kontrollerin yapılması."

Haluk MÜFTÜOĞULLARI

Et alımı ve kullanımında dikkat edilmesi gereken noktalar:

En önemlisi hazır kıyma almamak. Kıyma alırken eti dolaptan çıkarttırıp göz önünde çektirmek. Böylece kıymanın içine girecek maddeleri görmüş olursunuz. Kuşbaşı et alınacaksa, bütün parça alınmalı ve evde parçalanmalı. Ayrıca alınan eti kullanırken yüksek ısıda ve çokça kavurmak gerekiyor. Yüzeysel bakteriler yağda kısa bir kavurmayla öldürülebilir, ancak etin içindeki bakterilerin öldürülebilmesi için, etin içindeki ısının en az 80 dereceye ulaşmış olması gerekiyor.

BİR YARBAY

Rambo meğer varmış!

Amerika Birleşik Devletleri'nde sürdürülen ve Watergate'e kinaye "Irangate" olarak adlandırılan soruşturmanın bulguları ülkemizi de yakından ilgilendiriyor... İran'a gizli silah satışlarında önemli sorumluluk üstlenen Yarbay North, Rambo'ya benzetiliyor ve "güçlü Amerikalı" görüntüsüyle bu ülkede gençliğin sevgilisi haline gelirken, karıştırdığı herzeler de bir bir meydana çıkarılıyor... Yarbay Rambo, İran'a silahları Türkiye üzerinden aktarmış ve bu amaçla da ülkemize birçok kereler girmiş çıkmış. İstanbul'da gizli işler çeviren, İncirlik'i özel ekibiyle saldırı üssü olarak hazırlayan Rambo'nun Türkiye'de 147 milyon dolar rüşvet dağıttığı da sanılıyor.

Rambo-North Türkiye'de operasyon yapmış

Ankara mahfilleri şu günlerde harıl harıl başkentte Amerikan casusu ararken, Pentagon bünyesinde "Kürt ayaklanmasına destek programı" adı altında gizli bir proje yürütüldüğü de meydana çıktı! Biz daha ne diyelim?

BİR SATIŞ

Bir dostluk kulübe kaldı...

Genel telefon kulübelerini "tahribattan kurtarmak" ve çeşitli semtlerde gözlenen telefon kulübesi eksikliğini gidermek için bu kulübelerin satılarak özelleştirilmesi düşünülüyor! Buna göre telefon kulübeleri muhtarlıklar ya da dükkân sahipleri tarafından satın alınıp işletilebilecek. Yeni uygulama sonucu söz konusu kulübelerdeki kabloların koparılmasının, ahizelerin parçalanmasının ve buraların geceleri umumi aptesane haline dönüşmesinin önüne geçilebileceği sanılıyor...

Özelleştirme programına telefon kulübeleri de alınıyor

Parlak fikir Adnan Kahveci'nin. Ulaştırma Bakanlığı tarafından da benimsenmiş durumda.

HAFTANIN İNCİSİ

"Fenerbahçe'nin durumunu iyi görmüyorum."

Cumhurbaşkanı Kenan Evren

KISA... KISA...

• **Türkiye'de kişi başına düşen milli** gelir Kongo'dan daha az... Dünya Bankası raporuna göre söz konusu tutar ülkemizde 1080 dolar, Kongo'da ise 1100 dolar...

• **Seçimden sonra zam beklentisi** içine giren Tekel bayileri stokçuluğa hız verdiler. Piyasada rakı ve yerli sigara bulunmuyor.

• **"2000'e Doğru" dergisi Yazı İşleri Müdürü Fatma Yazıcı, "Hazret-i Muhammed'in Cinsel Hayatı"** adlı bir yayından dolayı 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

• **Tarım sektörünün sorunlarını kısaca** özetleyen bir haber geçtiğimiz hafta bazı gazetelerde yer aldı: Buna göre, bir kilo pancar fiyatına tuvalete bile gidilemiyor, bir bardak çay içmek için üç kilo, bir paket yabancı sigara içebilmek için de altmış kilo pancar satmak gerekiyor...

BİR FOTOĞRAF

Hamsinin reçeli de olurmuş derler... Trabzon'un Vakfıkebir ilçesinden vatandaşımız Temel Coşkundost, "Reçelini bilmem ama döneri pekâlâ da oluyor işte" demiş... Temel Samsun'da hamsi döneri satıyor! Seçim günü de bu köşe bu kadar "sosyal içerikli" hazırlanabiliyor efendim!

MİLLİYET

BİR PORTRE

Burhan Arpad

Bir çeşit "fahri Avusturya kültür elçisi" de sayılabilecek Burhan Arpad üstadımıza bu ülke tarafından birinci dereceden bilim ve sanat nişanı verildi. Arpad, Avusturya edebiyatından bugüne kadar tam 40 yapıt çevirmiş bulunuyor... Özellikle Joseph Roth, Stefan Zweig, Ingeborg Bachmann gibi Avusturyalı yazarların ve başta Remargue, Marn ve Seghers olmak üzere birçok Alman dili yazarının ülkemizde tanınmasında ve sevilmesinde büyük emeği geçen Arpad'ın aldığı bu üçüncü nişan oluyor. Arpad daha önce de Bulgaristan ve Federal Almanya'dan önemli nişanlar almıştı.

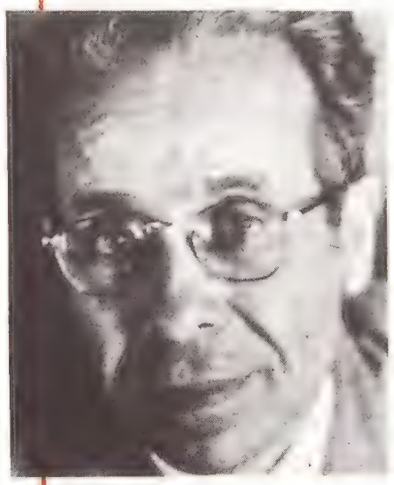

Arpad 77 yaşında. Çeşitli gazetelerde bugüne kadar belki binlerce yazı yayınladı. Tiyatro, sinema, kitap yayıncılığı, çevirmenlik alanlarında hizmet verdi. Son yıllarda yok edilen İstanbul'u korumaya, savunmaya yönelik çabalarında Çelik Gülersoy ile onur kürsüsünü paylaşan üstad, kültür hayatımızın yüzünü ağartan ve ne yazık ki çok sayıda olmayan aydın ve kalem sahiplerinin önde gelenlerinden...

BASINDAN YORUMLAR

Çocuğun adını koyalım

"12 Eylül faşizmi" deyimi, kimi çevrelerde doğaldır ki tepki yaratacaktır.

—Sen 12 Eylül öncesini mi özlüyorsun? Terör, anarşi, kargaşa mı istiyorsun? İç savaşa tırmanan çatışma ve kavgalar 12 Eylül'ü zorunlu kılmadı mı?

Önce bir noktayı aydınlatmakta yarar var. Aklı başında hiç kimse terör, anarşi, iç savaş istemez; faşizm hep böyle süreçlerin ardından gelmiştir. İspanya'da Franko, İtalya'da Mussolini, Almanya'da Hitler, iç kavgaların ardından faşist rejimi oturtmuşlardır. Ekonomik bunalımlar iç çelişkileri keskinleştirir, emekçi halk özgürlük ve ekmek ister; sermaye sınıfı dayatır; çatışma başlar; oluşturulan kargaşa ortamında faşizm bir çare ya da çözüm olarak ortaya çıkar.

Faşizm kimi zaman ekonomik başarılar da sağlayabilir, halkın onayını da alabilir.

Ama sonu felakettir.

İlhan Selçuk, 24 Kasım, Cumhuriyet

Necip avanaklar

Süper zekâlı bir toplum olduğumuz için, hem dünya bize durmadan "hayran" oluyor, hem de için için kıskanıyor.

Henüz bizim düzeyimize gelememiş olan insanlığa bu kadar uzun bir mızrağın tepesinden bakmamız ayıp.

Onun için de eğitim düzenimizi daha çok avanak yetiştirmek için ayarlamamız gerek.

Bunun en iyi çaresi, ders programlarını hazırlayıp denetleyecek kadroları, sade yabancı dil değil, Türkçe de bilmeyen ve okuması yazması olmayan kişilerden oluşturmaktır.

Okullarda Molière'in, Voltaire'in, Camus'nün yasaklanmasıyla istediğimiz ölçüde avanak yetiştiremeyiz.

Ansiklopedilere geçmiş sanat, düşünce ve bilim adamlarının tümünü toptan yasaklamalıyız.

Soğanağa yokuşlarıyla sokaklarının ultra süper gelişmiş görünümü, çağın normal yaşam çizgisine ancak böyle kavuşabilir.

Çetin Altan, 22 Kasım, Güneş

Fransızcası

Hiç yoktan yaratılan başka bir sorun da, kitap yasaklamakla ilgili: Milli Eğitim Bakanlığı, Fransızca öğretim yapan okullarda Molière'in "Kibarlık Budalası" ve Camus'nün "Veba"sı gibi birkaç kitabı, "Türkler aleyhine sözler içerdikleri için" yasaklamış. Yasaklananlar arasında Voltaire'in "Candide"i de var.

Çocuklara Fransızca öğretip sonra da "Öğrendiğiniz Fransızcay'la kitap okumayın" demenin ve hele bula bula klasikleşmiş yapıtları bulmanın gülünçlüğü bir yana, yasaklamanın okunmayan klasikleri bile okunur kılacağı muhakkak.

Bakanlık Kandid'i niçin yasaklamış olabilir? Azak Kalesi'nde mahsur kalmış yeniçerilerin açlıktan kadın eti yediklerini anlatan satırlar olduğu için mi?

Sultan Ahmet'le birlikte Kandid'le Martin'i İstanbul'a götüren Türk gemisindeki kaptanın sığır sinirinden yapılmış kırbaçla forsaları dövdüğünü yazdığı için mi?

Mümtaz Soysal, 21 Kasım, Milliyet

ROMANYA / EKONOMİK VE SİYASİ KRİZ

Yolun sonu mu?..

Hafta içinde yoğun gösterilerin yaşandığı Romanya tam anlamıyla iflas etmiş bir ülke görünümünde. Bir yandan tamamen tükenmiş bir ekonomi, diğer taraftan baskıcı bir polis devleti ve yönetimde bütün otoritesini kaybetmiş bir aile şirketi.

Madensuyu bile karaborsadaydı. Sadece, dövizle satış yapılan mağazalarda, döviz karşılığı temin edilebiliyordu. Resmi açıklamaya göre, ekonominin kriz içinde bulunduğu bir dönemde, kamyonların boş madensuyu şişesi taşıyarak bunları önce dolum yerine götürmeleri, sonra tekrar tüketiciye getirmeleri gereksiz bir harcamaydı... Bulgaristan'a seyahat ederken, transit geçtikleri Romanya'da bir gece kalan Polonyalı bir çifti evinde misafir eden genç, ertesi gece siyasi polis tarafından yatağından kaldırılarak götürülüyordu. Çünkü, aynı bloktan da olsalar, yabancılarla ilişki kurmak sakıncalı ve yasaktı...

Doğrusu, ülkenin ikinci büyük kenti Brasov'da bir kamyon fabrikasında başladıktan sonra bütün kente yayılan, birçok dükkânın yağmalanmasına, Çavuşesku'nun resimlerinin yakılmasına, iki polisin ölümüne yol açan ve ancak ordu birliklerinin müdahalesinden sonra bastırılabilen ayaklanmanın ortaya çıkmaması için hiçbir neden yoktu: Ekonomi boğazına kadar batağa batmıştı; insanların karınlarını doyurmaktan başka bir lüksleri yoktu; ülke bir aile şirketi tarafından keyfi olarak yönetiliyordu ve polis baskısı tahammül edilemeyecek düzeye varmıştı.

Ne ilk ne de son. Brasov olayları ülkedeki ilk başkaldırı eylemleri değildi. On yıl önce, 35 bin maden işçisinin, iş koşullarının düzeltilmesi ve ücret artışı için yaptıkları genel grev henüz hatırlardan silinmemişti. Ama olayların ivmesi, özellikle son bir yıl içinde iyice artmıştı. Bir yıl önce, geçen senenin kasım ayında, ülkenin Transilva bölgesinde, ekmeğin karneye bağlanarak günde kişi başına sadece 300 gram dağıtılması ve ücretlerde genel bir indirime gidilmesi olaylara neden olmuş, bildiriler dağıtılmış, "et, ekmek ve çocuklarımız için süt istiyoruz" sloganı başkaldırının sembolü olmuştu. Aradan henüz iki ay geçmişti ki, bu kez Bükreş'te, işçileri genel greve ve Çavuşesku rejimini devirmeye çağıran bildiriler dağıtılmıştı.

İktisadi çöküntünün sınırları. Romanya'nın ekonomik durumunu anlatabilecek en iyi kelime her halde "çöküntü" idi. Elektrik kısıntıları günde birkaç saate çıkartılmıştı. Özel otomobillerin ayda sadece 30 litre benzin almalarına izin verildiğinden sokaklar bomboştu. Televizyon günde 2 saat yayın yapabiliyordu. Geçen kış, evlerin ortalama sıcaklığının 12 derece-

Bir tiranın öyküsü

1960'ların ikinci yarısının bağımsızlık düşkünü, babacan, halk tipi liderinin, 20 yıl sonrasında böylesine bir tiran olacağını kim tahmin edebilirdi ki?

Daha 1966 yılında Sovyetler Birliği'ne yaptığı gezi sırasında İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler'de kalan Besarabya bölgesini Kremlin yöneticilerinden geri istediğinde milli kahraman düzeyine yükselmişti. Hemen arkasından vatandaşlarına Komünist Parti'ye üye olma çağırısında bulunarak parti içindeki Stalinist kadronun tasfiye edilmesini hedefleyecekti. Çağrısı karşılık bulacak, her kesimden binlerce kişi partiye üye olacaktı. Fabrikalara, çiftliklere yaptığı gezilerde halka onlardan biriymiş gibi davranıyor, kendisine duyulan sempatiyi sürekli artırıyordu.

Esas yıldızı 1968 Prag baharında parlamıştı. Dubçek'in "güler yüzlü sosyalizmine" sempati duyduğunu her fırsatta belli ediyor, Brejnev'in Dubçek'e diş bilediği sırada kendisini ziyarete gidiyor, Çekoslovakya'nın işgal edildiği gün "anavatanı muhtemel saldırılardan korumak için" halkı silahlanmaya çağırıyordu.

Sistemin demokratikleşmesi amacıyla atılan adımlar da küçümsenmeyecek gibiydi. İşçilerin belirli oranlarda işyerinin yönetimine katılmasını sağlayacak bir sistem oluşturmuş, basına özgürlük tanımış, Stalinci anlayışın bir uzantısı olan siyasi polisi lağvetmişti.

1970'lerin sonundan itibaren her şey yavaş yavaş tersine döndü. Çavuşesku, önce parti içindeki Stalinci muhalefeti susturabilmek için en güvendiği kimseler olan aile fertlerini ülkede anahtar konumlara getirdi, böylece iktidarda "sosyalist bir oligarşi" oluştu. Arkasından, ekonomik bunalım nedeniyle verdiği hakları fazlasıyla geri aldı. Yıllarca eleştirdiği Stalinciliğin bir numaralı uygulayıcısı şimdi kendisiydi. Ülkedeki resmi basın tarafından "Düşüncenin Tuna'sı", "Karpatların Dehası" gibi adlarla pohpohlanan, tahtını her an kaybedebilecek bir diktatör haline gelmişti.

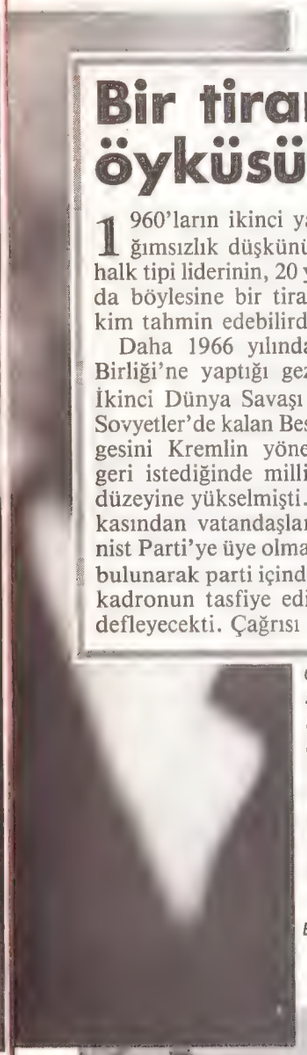

Çavuşesku ilk zamanlardaki hoşgörülü lider havasını tamamen bırakarak bir diktatör kimliğine büründü

Başkent Bükreş bugün yıkılıp yeniden yapılıyor

Başkentte bir cadde: İnsan top oynuyor

Bükreş'te her yerde yoksulluk görüntülerine rastlamak mümkün

yi geçmesi yasaklanmıştı. Elektrik kısıntısı sokak lambaları ve kamu ulaşım araçları için de uygulandığından kentler savaş döneminin karartma uygulanan şehirlerini andırıyordu. Mağazalarda, yiyecek de dahil olmak üzere, en temel tüketim mallarını bulmak bile son derece güçtü ve saatlerce kuyrukta bekledikten sonra, bir şey alamadan eve dönmek pekâlâ mümkündü. Ekmek, un, şeker, patates ve kahve karneye bağlanmıştı. Üretilen malların hemen hemen hepsi ihraç edilmeye çalışılıyordu.

1960'lı yıllarda COMECON tarafından sosyalist işbölümüne tarım ürünleri üreterek "katkıda bulunması" istenen Romanya'nın bu öneriyi reddederek, katı bir merkezi planlama, yoğun dış borçlanma ve Batı teknolojisi kullanarak sanayi ülkesi durumuna gelmek istemesi kendisine pahalıya mal olmuştu. Çavuşesku'nun 1980'lerden sonra ülkenin dış borçlarını kuruş kuruş ödemek için başlattığı tasarruf kampanyası dünyadaki genel iktisadi bunalım ile birleşince durum iyiden iyiye içinden çıkılmaz hale geliyordu.

Öte yandan, Romanya Cumhurbaşkanı, bunalımı "babadan kalma" yöntemleriyle aşmak konusunda taviz vermiyordu. Hemen hemen bütün sosyalist ülkelerin kısmi pazar ekonomisini, işletmelere belirli oranlarda özerklik verilmesini savunduğu bir dönemde, Çavuşesku, bütün bunları "geriye atılmış bir adım" olarak nitelendiriyor ve katı marziyetçilikten kesinlikle taviz vermiyordu. Bu politikası, zaten 1960'lardan beri, Sovyetler'le biraz şekerli olan ilişkilerini de olumsuz yönden etkiliyordu.

İnsan hakları mı? O da ne? Doğu Bloku ülkeleri arasında insan hakları ihlal dosyaları Romanya kadar kabarık olanı yoktu. Rejime küçük bir karşı çıkma, o kişinin kolayca bir kazaya kurban gitmesine ya da kaybolmasına yol açabilirdi. Öğrencilerine Bergson'un görüşlerini öğrettiği için bir süre gözaltında tutulan Bükreş Üniversitesi'nden eski bir profesörün anlattığına göre, yılda birkaç kişinin kaybolması, diğerlerinin ağzını açmaması için yeterli olabiliyordu. Uluslararası Af Örgütü birçok kereler Romanya'ya uyarılarda bulunmuştu. Özel yaşam diye bir şey söz konusu değildi. Mektuplar açılıp okunuyor, telefonlar dinleniyordu. Muhalif olarak bilinenlerle ilişki kuranlar derhal gözaltına alındığından, rejim gibi düşünmeyenler toplumdan tamamen tecrit edilmiş durumdaydılar.

Günah keçisi aranıyor. Brasov olaylarından sonra 20 Kasım'da yapılması gereken Romanya Komünist Partisi Politbüro Toplantısı, 7 Aralık tarihine erteleniyordu. Resmi açıklamaya göre ertelenme nedeni, partililerin daha iyi hazırlanmalarıydı. Ama esas neden ortadaydı. Çavuşesku yeni günah keçileri bulmak için zaman kazanıyordu. Romanya Cumhurbaşkanı, daha şimdiden bazı bakanlık görevlilerinin ve bölge sorumlularının gereken önlemleri almadıkları için Brasov olaylarının patlak verdiğini söylüyordu. Ama bu kez işin içinden sıyrılması her zamankinden daha güç olacaktı●

PAN AM'DAN DAHA FAZLA KONFOR BEKLİYORSUNUZ. HAKLISINIZ.

Konfor.

Hatırladınız mı? Havayollarında neredeyse unutulmaya yüz tutmuş bir kavram oldu konfor. Pan Am için değil. Bu yıl Pan Am'ın sunduğu yeni konforlar hakkındaki haberlerin ardı arkası kesilmeyecek.

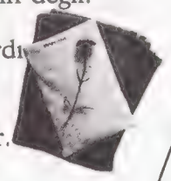

First Class'ta daha fazla konfor. Clipper® Class'ta daha fazla konfor. Economy Class'ta daha fazla konfor.

First Class'ta yepyeni Sleeperette® koltuklarımızda konforun âlâsını yaşayacaksınız.

Clipper Class'ta aynı sırada sekiz değil, şimdi altı koltuk var. İstediğiniz gibi ayaklarınızı uzatıp dinlenebileceğiniz, dilerseniz çalışabileceğiniz çok daha geniş, çok daha şık, çok daha rahat koltuklar.

Pan Am sizi yepyeni halılarıyla, daha ferah bir dekor içinde, daha mükemmel aydınlatma düzeniyle, yeni elektronik kulaklıklarıyla, daha zengin, daha yaratıcı menüleriyle ağırlayacak.

Dahası var. Uygulayacağımız yeni rezervasyon sistemiyle bilet işlemleri büyük hız kazanacak, havaalanında uzun kuyruklar oluşmayacak.

Ve nereye giderseniz gidin, dünyaca ünlü Pan Am hizmeti yine emrinizde olacak.

Konfor istiyorsanız, gelin bizimle uçun. Konforun keyfini yaşayın.

PAN AM'DA DAHA FAZLASINI BULACAKSINIZ.

HİLTON METHALİ 80223 / Harbiye - İstanbul
Tel.: (1) 131 23 39 / 40 / 41 / 42 - 131 23 43 / 44 / 45 / 46; Teleks: 22 694

YUNANİSTAN / VASİYETNAME CİNAYETLERİ

Belediye başkanının cinayet şebekesi

Atina'da geçenlerde ortaya çıkarılan bir cinayet şebekesi, ondan fazla yaşlı insanı öldürerek, vasiyetnamelerini değiştirdi ve mirasına sahip çıktı. Olayın en ilginç yanı şebekenin başında PASOK'lu bir eski belediye başkanının bulunması.

Yıl 1982. İstanbul'un ve adı Yunanca Yeni Kadıköy anlamına gelen Nea Halkidona ilçesine Kadıköy'ünden göçen Rumların yaşadığı Atina'nın PASOK'tan belediye başkanı seçilen saygıdeğer avukat Hristos Papadopulos halkı selamlıyordu. Birçok aday arasından onu en "iyi" bulan ilçe sakinleri de coşkuyla alkışlıyordu.

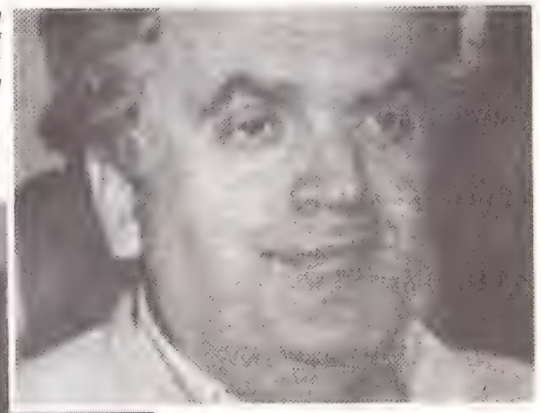

Eski belediye başkanı Papadopulos şimdi bir cinayet şebekesinin başı

Hizmetçi Yorgia yanlarında çalıştığı ihtiyarların işini bitiriyordu

Çok iyi konuşuyor ve herkesi etkiliyordu.

Yıl 1987. Atina polisi bir ihbar üzerine bir eve baskın yapıyor ve ihtiyar bir karı-kocayı öldürmek üzere olan bir cinayet şebekesini suçüstü yakalıyordu. Saygıdeğer avukat Papadopulos bu kez gazete manşetlerinde bu cinayet şebekesinin elebaşı olarak yer alacaktı.

Ölümden kıl payı kurtarılan yaşlı Pentazu çifti, o gün bir süredir tanıdıkları bir adam tarafından ziyaret edilmişti. Bu adam yanında avukat Papadopulos ve bir kadınla gelmişti. Yaşlı çift ne zamandır kendilerine ev işlerinde yardım edecek bir kadın arıyordu. İşte bu kadın, Yorgia Papanikolau tam istedikleri gibi bir hizmetçiydi. İki adam bu kadını Pentazu çiftine hararetle tavsiye etmişler, "işlerini en temiz bir şekilde bitireceğine" garanti bile vermişlerdi. İhtiyarcıklar bu işe pek sevinmişler, iki adama defalarca teşekkür etmişlerdi. Bir ara bayan Pentazu ikramlarını hazırlamak üzere mutfağa gitmişti. İşte tam bu sırada eski belediye başkanı avukat Papadopulos, dudağında garip bir gülümsemeyle yaşlı ev sahibine doğru yaklaşmaya başlamıştı. Gözlerinin ifadesi öyle soğuktu ki, Bay Pentazu kalbinde bir sıkışma duymuştu. Diğer adam da üstüne doğru geliyordu. Hizmetçi kadın ise kendi payına düşeni yapmak üzere mutfağa doğru yönelmişti. Biraz sonra her şey bitecekti. Birden evin dış kapısı şiddetle vurulmuştu. Bir ihbar üzerine içeriye doluşan polisler, son anda mutlak bir cinayeti önleyecek ve azılı katilleri yakalayacaklardı. Şebekenin diğer iki elemanı ise dışarda, bir arabanın içinde bekliyordu. Az ötede de, iki ihtiyarın gömüleceği mezar kazılmıştı bile.

Lufthansa şimdi Türkiye'de dört yere birden uçuyor: Ankara, Antalya, İstanbul ve İzmir.

Hiç bir yabancı havayolu bu kadar çok şehre uğramıyor ve hiç bir havayolu, Türkiye'yi, Federal Almanya ile bu denli yakınlaştırmıyor.

Şimdi, Ankara, Antalya, İstanbul ve İzmir'den Almanya'ya haftada 28 direkt bağlantı sunuyoruz. Ayrıca, Frankfurt yoluyla Lufthansa size, bütün dünya ile daha iyi bağlantı sağlıyor. Uçağımıza hoş geldiniz. Lufthansa'dan memnun kalacağınızdan eminiz.

Lufthansa

L'eau

(L'eau = Fransızcada su)

Fransa, dünyaca ünlü kaynak sularının çıktığı ülke. Kaynak suları ile ilgili standartları oluşturan ve yasal düzenlemeleri uygulayan ilk ülke...

İşte Fransa'nın Paris (Paris-Sud) Üniversitesi Farmasötik Araştırmalar Merkezi Hidroloji (Su Bilimleri) Profesörü R. Laugier'nin Hayat için yaptığı değerlendirme:

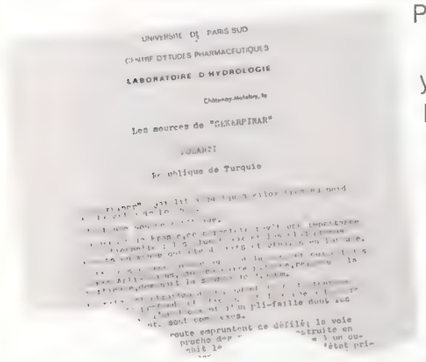
UNIVERSITE DE PARIS SUD
CENTRE D'ETUDES PHARMACEUTIQUES
LABORATOIRE D'HYDROLOGIE
Les sources de "SEKERPINAR"
HAYART
En Anatolie de Turquie

"İlgili bütün bilim dallarından yetkili bilim adamlarının katılmasıyla yürütülen araştırmalar sonucunda, Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat'ın, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleriyle, Dünya Sağlık Teşkilatı, Avrupa Topluluğu (Ortak Pazar) ve Fransa'nın içme suları için belirlediği standartlara tamamen uyduğu görülmüştür."

"Hayat , diğer dünyaca ünlü içme sularını kıskandıracak, sağlığa yararlı bir mineral muhteviyatına sahiptir."

"İçerdiği sodyum miktarının azlığı nedeniyle, Hayat kalp-damar ve böbrek hastaları dahil olmak üzere herkesin rahatlıkla içebileceği bir sudur. Olağanüstü temizliği nedeniyle, Hayat bebeklerin beslenmesinde bilhassa tavsiye edilir."

"Toros dağlarının benzersiz jeolojik yapısının ürünü Şekerpınar kaynağının suyu Hayat, bu özellikleriyle, bütün dünyada en makbul içme suyu sayılan Fransız Evian suyundan da üstündür." (Prof. Laugier'nin 31.5.1983 tarihli raporu).

Hayat için dünya ne diyor?

Federal Alman Fresenius Kimya ve Biyoloji Enstitüsü, Paris (Paris-Sud) Üniversitesi Farmasötik Araştırmalar Merkezi Hidroloji (Su Bilimleri) Bölümü, Amerikan Ordusu Vicenza (New York) Tıp Departmanı, Japonya Sağlık Bakanlığı Gıda Sağlığı Dairesi, Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat'ı incelemiş ve raporlarında Hayat'ın mükemmel bir su olduğunu belirtmişlerdir.

Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat, hiçbir toksik madde ve mikroorganizma içermeyen, Dünya Sağlık Teşkilatı standartlarına tamamıyle uyan, sağlıklı bir sudur.

Şekerpınar Kaynak Suyu Hayat'ta, her kaynak suyunda doğal olarak bulunan ve suya özel tadını, besleyici değerini ve sağlığa yararlı niteliklerini kazandıran mineraller ideal oranlarda mevcuttur.

Paris (Paris-Sud) Üniversitesi'nden Prof. Laugier, raporunda, Hayat'ın muhteviyatı ve sağlığa yararlı özellikleriyle, dünyanın en çok satılan suyu olan Fransız Evian suyundan da üstün olduğunu belirtmektedir.

Hayat, besleyicilik ve sertlik açısından mükemmel bir sudur.

Hayat, ideal oranda kalsiyum içerir. Kalsiyum insan vücudunun temel ihtiyaçlarından biridir. İnsan vücudu, kalsiyum ihtiyacının önemli bölümünü, süt, yoğurt, peynir, et gibi besinlerden, bir bölümünü de içme suyundan karşılar.

Bazı besinlerin kalsiyum muhteviyatı

1 kg ette	*100 mg*
1 kg peynirde	*8730 mg*
1 lt sütte	*1180 mg*
1 lt Hayat'ta	*23 mg*

Kalsiyum, suyun sertlik derecesini de belirler.

Dünya Sağlık Teşkilatının içme suyu sertlik sınıflaması

Yumuşak	*0-60 mg/l*
Orta sertlikte	*60-120 mg/l*
Sert	*120-180 mg/l*
Çok sert	*180 mg/l ve yukarısı*

Hayat, litrede 23 mg kalsiyum içerir. İşte bu yüzden Hayat, hem besleyicilik, hem de sertlik açısından mükemmel bir sudur.

Hayat, bebek beslenmesi için mükemmel bir sudur.

Hayat sterildir. Hiçbir mikroorganizma içermez.

Bebeklere sınırlı miktarlarda verilmesi gereken sodyum ve nitrat, Hayat'ta ideal seviyededir. Hayat dünyadaki, sodyum ve nitrat oranı en düşük sulardan biridir (Sodyum: 3,7 mg/l - Nitrat: 1,3 mg/l).

Bebeklerin kemik yapısının gelişmesi için en gerekli mineral olan kalsiyum da Hayat'ta ideal oranda bulunur.

Hayat, kemik ve diş sağlığı için mükemmel bir sudur.

Hayat'ın içerdiği ideal orandaki kalsiyum (23 mg/l) yetişkinlerin de kemik ve diş sağlığı için gerekli bir mineraldir.

Hayat, mide asidine karşı mükemmel bir sudur.

Hayat'ın muhteviyatında ideal oranda bulunan karbonat (107 mg/l), mide asidinin dengelenmesinde önemli rol oynar.

Hayat, yüksek tansiyona, böbrek ve kalp-damar hastalıklarına karşı mükemmel bir sudur.

Böbrek ve kalp-damar hastaları, yüksek tansiyondan şikayetçi kişiler, sodyum oranı düşük sular içmelidir. Hayat, litrede yalnızca 3,7 mg ile dünyadaki, sodyum oranı en düşük sulardan biridir.

Hayat, safra kesesi, böbrek ve mesane taşlarına karşı mükemmel bir sudur.

Hayat'ın muhteviyatındaki sülfat (8,2 mg/l), idrar sökücü etkisiyle, safra kesesi, böbrek ve mesanede taş oluşmasını engeller, oluşmuş taşların vücuttan kolaylıkla atılmasını sağlar.

Hayat, neden PET şişede satılır?

PET şişe, ABD, Japonya gibi gelişmiş ülkelerde kullanılması uygun görülen, sağlıklı bir ambalaj türüdür.

Su alırken, şişesinin PET olup olmadığına bakın. Unutmayın!.. Her şişe PET değildir!
PET şişe tamamen şeffaf ve renksizdir.
PET şişenin altında PET yazar.
Hayat, yalnız PET şişede sunulur.

ŞEKERPINAR KAYNAK SUYU

HAYAT

SUSA

SIVI MADDELER SANAYİ VE PAZARLAMA A.Ş.

SUSA bir Hacı Ömer SABANCI Holding kuruluşudur

BR Birleşik Reklamcılar A.Ş.

mükemmel bir su... dünya böyle diyor.

BÜTÜN dünyada seçkin erkekler yeni bir güne Gillette GII ile başlar.

Onlar, Gillette GII'nin sadece Gillette teknolojisine özgü uluslararası kalitesini, benzersiz tıraş konforunu tanırlar.

Gillette GII ile tıraş, onu bir kez deneyenler için vazgeçilemeyecek seçkin bir alışkanlıktır.

Siz de her sabah sıra dışı bir günün muhteşem başlangıcını seçenler arasına katılın.

Gillette GII "tıraş sistemi" sürekli kullanabileceğiniz bir gövde ile, değişebilir iki bıçaklı kartuşlardan oluşuyor. Gövdeyi bir kez alıp yıllarca kullanacaksınız. İki bıçaklı kartuşları ise defalarca mükemmel tıraştan sonra değiştirebilirsiniz...

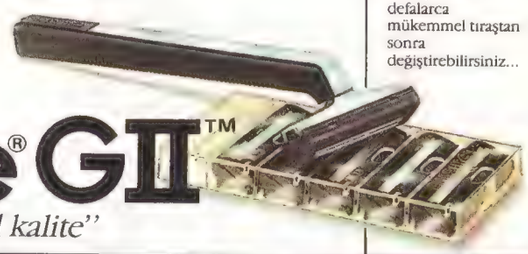

Gillette® GII™
"Tıraşta evrensel kalite"

Bu, korkunç şebekenin kazdığı ilk mezar değildi ve ne yazık ki öncekiler şimdi olduğu gibi boş kalmamıştı. Sanıklardan biri ağzını açınca iş çorap söküğü gibi gidecek ve şebekenin işlediği ondan fazla cinayet ortaya çıkacaktı. Öldürülenlerin hepsi yaşlı ve yalnız yaşayan zenginlerdi. Hatta içlerinde armatörler bile vardı. Bazılarının ölümüne kaza süsü verilmiş, bazıları eceliyle gitmiş gibi gösterilmiş, bazıları ise gizlice gömülmüştü. Hepsine de öldürülmeden önce boş beyaz kâğıtlar imzalatılmıştı. Bundan sonra da, katillikte olduğu kadar avukatlıkta da usta olan Papadopulos kâğıtları istediği gibi düzenliyor ve ihtiyar kurbanlarının miraslarına konuyordu.

Şebekenin ilk kurbanı Laura Pandu adlı yaşlı ve zengin bir kadındı. Hizmetçi Yorgia, uzun zamandır onun yanında çalışıyordu. Yaşlı kadın bir gün çevre yolunun kenarında ölü olarak bulunmuştu. Bir trafik kazasına kurban gittiği ve insafsız şoförün onu ölüme terk ettiği kanaatına varılmıştı. Bir süre sonra da avukat Papadopulos, kadının varislerine bir belge ibraz edecek ve ondan 150 milyon lira alacaklı olduğunu iddia edecekti. Varisler mırın kırın etmekle birlikte sonunda parayı ödemek zorunda kalacaklardı, çünkü her şey kitabına uygundu. İşin aslı, cinayet şebekesinin ele geçirilmesinden sonra anlaşılacaktı. İhtiyar kadın bizzat Papadopulos tarafından boğularak öldürülmüş ve yola bırakılmıştı. Olaya tanık olan hizmetçi kadın ise, şantaja maruz kalarak susmak zorunda kaldığını ileri sürmüş ve o günden sonra katil avukatın suç ortağı olmuştu.

Sıra hizmetçi kadın Yorgia'nın kendi öz teyzesine gelmişti. Bu da zengin bir ihtiyardı. Cesedi gömmekle görevli şebekenin mezarcısı, kadını gömerken henüz ölmemiş olabileceği şeklindeki şüphesini açıklamıştı. Tabii ki vasiyetnamesi açıklandığında yeğeni Yorgia'nın tek varis olduğu ortaya çıkacaktı.

Papadopulos-Yorgia çifti artık dur durak bilmiyordu. Zengin ihtiyarlar bulup bir şekilde onlarla ilişkiler kuruyor, sonra da işlerini bitiriyordu. Yine zengin bir ihtiyar kadın olan Eyyie de aynı akıbetten kurtulamamıştı. Ancak bu kez kadıncağız daha boğuşmanın başında da korkudan gidivermişti. Bu nedenle ölümü hiçbir şüphe uyandırmamış kalp krizi denip geçilmişti. Vasiyetname açıldığında, şebeke elemanları ve yakınlarının başına yine devlet kuşu konmuştu. Armatör Haralambos Kipaldos ise, 85 yaşında yine kalp krizinden ölmüş ve vasiyetnamesinde tüm mallarını yine bu kişilere bıraktığını yazmıştı.

Cinayet şebekesinin 3 numaralı adamı Plataniotis her şeyi itiraf eden ilk kişi oldu

Polis, araştırmayı derinleştirdikçe, esrarengiz bir şekilde öldürülen daha pek çok ihtiyarın vasiyetnamelerinde hep aynı kişilerden söz edildiğini görecekti. Böylece art arda bir çok ölüm olayı incelemeye alınıyor ve hepsinin altından PASOK'lu eski belediye başkanının yönettiği cinayet şebekesi çıkıyordu. İmzalı boş kâğıtlara sahte vasiyetnameler tanzim eden noter ve görgü tanığı olarak imza atan kişiler de okkanın altına gireceklerdi. Şebeke mensupları hakkında cinayetten, örgüt kurmaktan, sahte vasiyetname düzenlemekten ve hırsızlıktan dava açılmış bulunuyordu.

Ancak, şebekenin başı Papadopulos'un aleyhine ilginç bir kovuşturma daha vardı. Avukat belediye başkanı, daha önceden karşılıksız çek imzalama suçundan mahkemeye verilmişti. Dava günü geldiğinde, mahkemeye Papadopulos'un öldüğüne dair belediye tarafından düzenlenmiş bir belge ibraz ediliyor ve dava düşüyordu. Papadopulos, belediyedeki eski ilişkilerini kullanarak belgeyi almıştı. Üstelik, Papadopulos aynı yöntemi birkaç kez değişik davalarda kullanacaktı.

Atina halkı şimdi büyük bir merakla bu birinci sınıf dolandırıcı ve katil avukat belediye başkanı ve şebekesi hakkında verilecek kararı merakla bekliyor●

Kasparov Sovyet bürokrasisinin tüm engellemelerini aşarak şampiyon olmayı başardı

SSCB / SATRANÇ VE POLİTİKA

Garri Kasparov'un önlenemeyen yükselişi

İki yıldır Dünya Satranç Şampiyonluğu unvanını koruyan Kasparov yine bu unvanı elinden aldığı Karpov'un karşısında. Ancak Kasparov bu noktaya gelmek için, başta Sovyetler'in büyük bürokratlarına karşı olmak üzere, siyasi bir mücadele vermek zorunda kaldı.

Bütün aile neredeyse birbirine girmek üzereydi. Çocuğun istikbali söz konusuydu. Büyükanne ve büyükbaba müzik eğitimi alması gerektiğini söylüyordu ısrarla. Baba ise ancak bu konuda özel bir yetenek gösterdiği takdirde bunun anlamlı olabileceğini savunuyordu. Oysa çocuk matematiğe yatkın gibi görünüyordu. Aile içindeki tartışmaların en hararetli noktaya ulaştığı günlerde, birden küçük çocuğun santranç konusunda çok yetenekli olduğu keşfedilecekti. O güne kadar hayatında satranç tahtasının önüne dahi oturmamış olan altı yaşındaki çocuk, anne ve babasının çoktandır çözmeye çalıştıkları bir satranç bulmacasını çözüp getirecekti. Herkes hayretten dona kalmıştı. Ama sorun da böylece çözülüvermişti. Çocuk satranççı olarak yetiştirilecekti. Üstelik Sovyet yönetimi bu fikir sporunu çok yaygın bir biçimde teşvik ediyor, bunun için özel okullar bile açıyordu. İşte bu küçük çocuk, 1985 ve 1986 yılında üst üste dünya şampiyonluğunu kazanan ve bugünlerde yine bu unvanı korumak için eski şampiyonla dişediş mücadele veren Garri Kasparov'du.

Kasparov'un bu noktaya gelmesi hiç de kolay olmamıştı. Aslında edebiyatçı olmayı isteyen 24 yaşındaki satranç ustası çocukluğunda sıra dışı olmanın tüm zorluklarını yaşamıştı. Kendini "bir serada suni olarak yetiştirilen tropikal bir bitkiye" benzeten Kasparov hep normal bir çocuk olmayı özlemişti. 10 yaşındayken ülkesinde "büyük satranç ustası adayı" unvanına erişmişti. Bu yaşta bir çocuğun bu seviyeye gelmesi görülmüş şey değildi. 12 yaşındayken de gerek hocası olan eski dünya şampiyonu Botvinnik gerek Batı basını tarafından gelecekte dünya şampiyonu Anatoli Karpov'a meydan okuyacak "dahi" olarak tanımlanmıştı. Karpov daha o yıl, yani 1975'te bu unvanı ünlü santranç ustası Bobby Fisher'in elinden almıştı. Ama o da daha o yıllarda küçük Kasparov'un geleceğini tehdit ettiğini görmüş olmalıydı ki, genç Sovyet satranççılarına ilişkin konferans ve yazılarında bu harika çocuğun adını bile ağzına almıyordu. Onu görmezlikten gelmeye çalıştığı belliydi. Oysa Kasparov 14 yaşındayken Sovyet gençler şampiyonu olmuştu bile.

Satranç ve siyaset. Kasparov'un işini zorlaştıran sadece Karpov'un kişiliği değildi. Rus kökenli olan Anatoli Karpov aynı zamanda Komsomol Merkez Komitesi üyesi, Sovyet Barış Fonu Genel Başkanı ve Lenin Nişanı sahibiydi. Yüksek tirajlı satranç dergisi "64"ün de yazı işleri müdürlüğünü yapan Karpov, bu oyuna ideolojik bir değer atfedilen ve politikadan soyutlanamayacağı savunulan Sovyetler Birliği'nde "genç kuşaklara iyi bir örnek" teşkil ediyordu. Sistemle tam bir uyum içindeydi. Bu nedenlerle Sovyet bürokrasisi başından beri hep Karpov'u destekliyordu. Oysa, doğduğu bölge olan Azerbaycan'ın, Merkez Komitesi içindeki temsilcisinden başka hiçbir büyük bürokratın desteğine sahip olmayan genç Kasparov, Yahudi bir babadan ve Ermeni bir anneden doğmuştu. Batı basını onu "doğuştan muhalif" olarak nitelendiriyordu. Nitekim birinci klasmanda oynatılmama, veya sadece düşük kategoride sayılan bir dünya turnuvasına katılma izni verilmesi gibi haksızlıklara uğramıştı. Kasparov bu turnuvaya katılmayı reddetmiş ve artık "politikaya politikayla cevap vermesi gerektiği"ni kavramıştı.

Kasparov, önce Azerbaycan'ın Kremlin'deki temsilcisi olan Aliev'in de tavsiyesiyle Azerbaycan komsomolunun kongresinde kısa bir siyasi konuşma yaparak satranç federasyonu yöneticilerinin dikkatini çekecekti. Bunun üzerine Bakü'ye doluşan bu yöneticilere bu kez laf arasında, Azerbaycan halkının desteğinden çok mutlu olduğunu ve karşılaşmalarda Azerbaycan Cumhuriyeti'ni temsil etmekten gurur duyduğunu söyleyecekti. Bundan amacı, herkesin istediği gibi itip kakacağı Bakülü bir şamar oğlanı olmadığını ve Sovyetler'in en büyük cumhuriyetlerden birinin desteğine sahip olduğunu anlatmaktı. Mesajı çok iyi anlaşılacak ve sihirli bir değnek gibi uluslararası turnuvaların yolunu açacaktı. Kasparov'un artık önlenemeyen yükselişi onu kısa bir süre sonra, on yıldır dünya şampiyonluğu unvanını elinde tutan Karpov ile karşı karşıya getirecekti. Artık dünya şampiyonluğu için oynuyordu.

Satranç ve glasnost. 1984 Eylülü'nde başlayan mücadele, 1985 Kasımı'nda Kasparov'un zaferiyle sonuçlanacaktı. Fakat bu arada

Karpov ve Kasparov bir karşılaşma sırasında

Önemli mevkilerde olması Karpov'u kurtaramadı

satranç dünyası görülmemiş skandallar yaşayacaktı. Dünya Satranç Federasyonu (FIDE) Başkanı Filipinli Campomanes durum 5-3 Kasparov'un lehine iken oyunu iptal edip, sıfırdan başlamak üzere ileri bir tarihe ertelediğini açıklayacaktı. Bu kararı her iki oyuncunun da bitap düşmesi üzerine almıştı. Oysa Kasparov, kararın açıklandığı basın toplantısında ayağa kalkacak, hiç de yorgun olmadığını söyleyecek ve oyuna devam etmek istediğini belirtecekti. Sovyet basını FIDE'nin kararını yorumsuz olarak verecekti. Batı basını ise, her ikisi de Sovyet vatandaşı olan bu oyuncuların mücadelesini siyasi bir çekişme olarak yorumluyor ve Kasparov'un Sovyet bürokrasisinin hışmına uğradığını ileri sürüyordu. Fakat her şeye rağmen Kasparov, 1985'te dünya şampiyonluğunu Karpov'un elinden almayı başarıyordu. 1986'da da satrancın şahı yine Kasparov'du.

Bu yıl İspanya'nın Sevilla kentinde dünya şampiyonluğu için üçüncü kez yine bir araya gelen Karpov-Kasparov'un mücadelesi halen sürüyor. Ancak geçen yıllarda kendilerinden "bu adamlar birbirlerinden nefret ediyor" diye bahseden dünya basını, artık bu kanıda değildi. İlişkileri epeyce düzelmişti, hatta birbirlerini sevmeye başladığını söyleyenler bile vardı. Kimbilir belki de glasnost politikası Sovyetler'in satranç dünyası üzerinde de etkili olmaya başlamıştı. Nitekim Kasparov, Europe Echecs adlı bir dergiyle yaptığı bir söyleşide bu yeni politikadan umutlu olduğunu açıklamıştı. Kasparov ayrıca eğer Brejnev yaşasaydı hiçbir zaman şampiyon olamayacağını da söylüyordu●

Ocak'ta çıkıyor. Şimdi abone olun!

DOKTORLAR TIP ÖĞRENCİLERİ TIP MENSUPLARI

JAMA dünyanın en çok basılan ve sayı başına en fazla okunan tıp dergisidir. A.B.D. baskısı dışında JAMA, 8 ayrı dilde, 18 ülkede basılıyor. Ve okurlar JAMA'da seçkin tıbbi makalelerin dışında kendi kültürlerinin tıbbi yanlarını yansıtan yazıları içermesinin hoşnutluğunu yaşıyorlar.

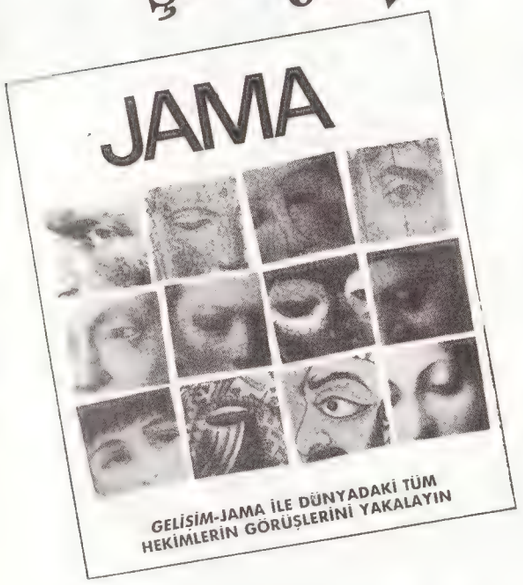

VE ŞİMDİ TÜRKİYE'DE

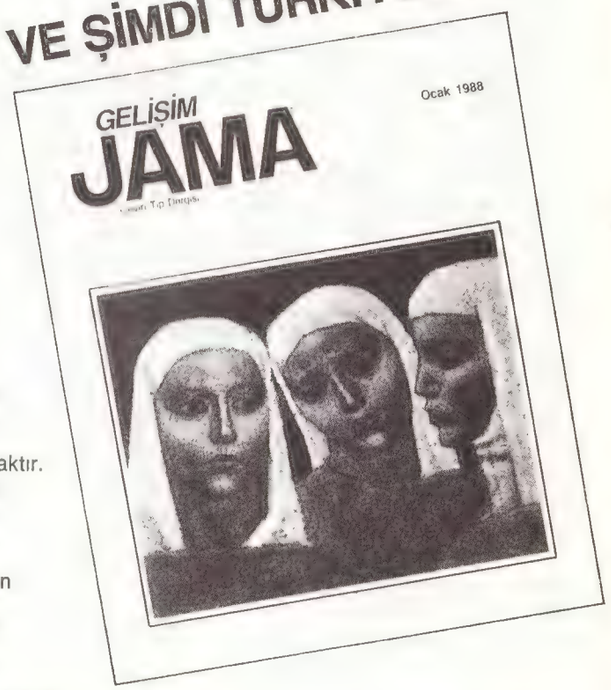

Amerikan Tabibler Birliği (AMA)'nın resmi yayın organı olan JAMA, Ocak 1988 tarihinden itibaren özenle seçilen ve çevrilen orijinal yazılarıyla Gelişim Yayınları tarafından Gelişim-JAMA adı altında Türkçe ve aylık olarak yayınlanacaktır. Size dünya tıp literatürünü anında izleme olanağını verecek bu eşsiz kaynak Gelişim-JAMA'nın, satışı öncelikle abone sistemiyle olacak ve derginiz her ayın başında piyasaya verilmeden önce size taahhütlü postayla gönderilecektir. Abone olan okurlarımız yıl içinde olabilecek fiyat artışlarından etkilenmeyecek ve 12 sayıyı 10 sayı fiyatına alacaklardır. Ekteki abone formunu eksiksiz olarak doldurup banka veya posta çeki makbuzunuzun bir kopyasıyla birlikte bize göndermeniz yeterlidir.

Gelişim-JAMA'ya bir yıllık abone olmak istiyorum. 12 sayı fiyatı olan 24.000.- TL. yerine indirimli abone fiyatı 20.000.-TL. nın

( ) Banka : İş Bankası Nişantaşı Şubesi 33360 No.'lu hesabı,
( ) Posta çeki : Süreli 128139 No.'lu hesabı, (makbuzu ilişiktedir.)

Soyadı: (Varsa) Ünvanı :
Adı : (Varsa) İhtisası :
İş adresi:
Muayenehane adresi:
Ev adresi:

Gelişim-JAMA'yı ( ) Ev ( ) İş ( ) Muayenehane adresime gönderin
Tarih: İmza:

İSVİÇRE

Tarihi bir an

ABD ve SSCB Dışişleri Bakanları Shultz ile Şevardnadze'nin geçtiğimiz hafta içinde Cenevre'de yaptıkları görüşme sonunda orta menzilli silahların ortadan kaldırılmasını öngören anlaşma konusunda görüş birliği sağlandı ve anlaşmaya son şekli verildi. Eğer büyük bir aksilik olmazsa, orta menzilli füzeler anlaşması, önümüzdeki ay yapılacak olan Reagan-Gorbaçov zirvesinde imzalanacak. Böylece, ilk kez, iki süper güç arasında, nükleer silahları kaldıran bir anlaşma imzalanmış olacak.

NATO yetkilileri anlaşmayı tamamen desteklediklerini ifade ederlerken, Avrupa'da, nükleer füzelerin kaldırılmasından sonra üstünlüğün, konvansiyonel silahlarda Batı Avrupa'ya göre çok güçlü bulunan Varşova Paktı'na geçmesinden duyulan rahatsızlık sürüyor.

Shultz ve Şevardnadze zirve için pürüzleri giderdiler

JAPONYA

İmparator mu, vatandaş mı?

Japonlar, İkinci Dünya Savaşı öncesinde "Güneşin Oğlu" olarak tanınan ve adı Japon militarizmi ve yayılmacılığı ile beraber anılan, savaştan sonra yetkileri elinden alınarak "sembolik bir imparator" olan Hiro Hito'nun kimliğini bir yere yerleştiremiyorlar. Ülkenin önde gelen dergilerinden Bungei Shunju, sağlık durumu iyi olmayan imparatorun öldükten sonra sadece bir devlet töreniyle mi, yoksa tanrısal yetkileri olan bir imparator gibi mi gömüleceğini ortaya atarak ülkeyi karıştırdı. Sağ kesim, imparatorluk makamının sürdürülmesini isterken, sol kesim lağvedilmesinden yana çıkıyor. Bu arada gözlemciler, asıl sorunun, Hiro Hito'nun ölümünden sonra oğlunun "Güneşin Oğlu" seçilip seçilmeyeceği konusunda çıkacağını söylüyorlar.

Hiro Hito'nun oğlu Aki Hito acaba bir gün imparator olabilecek mi?

ABD

Shakespeare de muzır

Muhafazakârlıkta hemen hemen hiçbir ülkenin kendisiyle boy ölçüşemeyeceği ABD'nin bazı eyaletlerinde Shakespeare'in romanlarından alınma birçok pasaj okul kitaplarından çıkartılmış durumda. Aralarında Romeo ve Jüliyet gibi ünlü yazarın en tanınmış eserlerinin kitaplardan çıkartılma nedeni, ilgili pasajların fazlaca "erotik" bulunması. Yasaklanan sadece Shakespeare değil. "Gönül Çelen", "Fareler ve İnsanlar", "Anne Frank'ın Hatıra Defteri" gibi birçok ünlü eserin de bazı eyaletlerde okul kitaplarında yer alması yasak.

Shakespeare Amerikalılara göre muzır

Dünyada cennetin sembolü gibiydi. Doğa olağanüstü, insanlar sıcacıktı. Pierre Loti güzelliğine hayran kalmış, doğasının ve sakinlerinin bozulmamışlığı Gauguin'e ilham kaynağı olmuş, ünlü ressam buraya yerleştikten sonra bir daha ayrılmamış ve en verimli dönemini burada yaşamıştı. Tahiti şimdi biraz değişik. Medeniyetle tanıştığından beri, kıyılarında bu tür manzaraları görmek hiç şaşırtıcı olmuyor.

SRİ LANKA

Kast değil, başlık parası önemli

Çeşitli ülkelerde evlenmeler hâlâ geleneklere bağlı olarak sürdürülüyor. Bunun en iyi örneklerinden biri de Sri Lanka. Ülkede İngilizce olarak yayınlanan Observer gazetesinin evlenme ilanları "Bir anne-baba kızına / oğluna eş arıyor" diye başlıyor. Ebeveynler, önce Budist mi, yoksa Hindu mu olduklarını belirtiyorlar. Bazıları kastın önemli olmadığını, bazıları çocuklarının eşinin mutlak vejetaryen olması gerektiğini, yazıyorlar, çoğu, karşı taraftan ayrıntılı bir biçimde horoskopunu yazmasını istiyor. Ama kız anne-babalarının kesinlikle atlamadıkları bir şey var: Oldukça yüklü bir başlık parası.

KISA... KISA...

● **Irkçı beyaz azınlık rejiminin hüküm sürdüğü Güney Afrika'da,** zenci bir hasta bakıcının, acil olarak hastaneye getirilen ağır yaralı bir beyaza müdahale etmesi hastane yetkilileri tarafından önlendi.

● **Ünlü "fast food" kuruluşu Mc** Donald's'ın 12 yıllık görüşmelerden sonra Moskova'nın Gorki Caddesi'nde şube açması kararlaştırıldı.

● **Sayıları 1083'ü bulan Çek aydını,** hükümete imzalı bir dilekçe vererek, ülkede halen tutuklu bulunan konformist olmayan sanatçıların serbest bırakılmalarını istedi.

PORTRE

MELODİE NAKACHİAN

Polisiye roman mutlu bitti

İspanya'da yaşayan ünlü bir kadın şarkıcıyla, Lübnanlı milyarder işadamı Raymond Nakachian'ın küçük kızıydı. Evvelki hafta içinde kaçırılıyor ve hayatına karşılık dünyada bugüne kadar istenen en yüklü fidye talep ediliyordu: 5 milyon İspanyol Pesetası, 10 milyon İsviçre Frangı, 4 milyon Fransız Frangı ve 4 milyon Alman Markı.

Bundan sonrası sansasyon meraklısı gazetelerde günü gününe izlendi ve küçük Melodie günlerce Batı Avrupa'yı kendinden konuşturdu. Aile parayı vermeye yanaşmadı, fidyeciler küçük kızın ellerinde olduğunu göstermek için Melodie'nin günlük bir gazeteyle çekilmiş fotoğrafını ve saçından kestikleri bir tutamı gönderdi, İspanyolların en iyi polis timleri seferber oldu, çocuk kaçırma tarihinde ilk kez bir aile fidyecilere ültimatom verdi ve 19 Kasım'dan önce Melodie'yi serbest bırakmalarını istedi... Ve hikâye mutlu sonla bitti. Polis 11 gün sonra, fidyecileri bir yazlık evde buldu, Melodie gözyaşları içinde annesinin boynuna atıldı, "kötü adamlar"da cezaevini boyladı.

UMIT KIRDİL / NOKTA

Damalı: "Çevre sorunlarına yeterince önem verilmemiş"

İSKİ / CEZALAR GELİYOR!

İstanbul kaça temizlenir?

İSKİ'nin tüm kanalizasyon altyapı düzenlemelerine, ön arıtma girişimlerine, yaptırımlarına karşın, sanayiciler cezasını ödeyip çevreyi kirletmeyi yeğliyor.

"Hayır efendim, kapatmayın diye talimat veremem. Gelin, çok istiyorsanız görüşürüz. Ama bu bir şeyi değiştirmez. Parayı vermemişseniz suyunuz kesilir. Yapacak bir şeyim yok."

Bu, bir telefon konuşmasıydı. İSKİ Genel Müdürü Dr. Atom Damalı, telefonun ucundaki öteki kişiye -her kimse- böyle söylüyordu. Sesi sakindi. Yüzünde en ufak bir gerginlik kıpırdaması göremezdiniz... Ve ses tonlaması olarak bundan daha kesin ve tavizsiz bir ifadeye de kolay rastlayamazdınız.

Telefon kapandı. Hemen sormadık: "Bu konuşma ne anlama geliyor?" diye... Ama söz, ister istemez oraya gelecekti. Çünkü Dr. Atom Damalı ile randevumuz, "çevre sorunları ve sanayide arıtma tesisleri" üstüneydi...

Damalı "Çevre sorunlarına Türkiye'de yeteri kadar önem verilmemişti. Biz, bu işe 1984'ten itibaren ciddi olarak el attık" diyordu.

Önce, 1984 yılında "sanayide atık sular"la ilgili bir yönetmelik çıkarmışlardı. 1985 yılından itibaren de bu alanda yoğunlaşmışlardı. Söz konusu yönetmelik, iki konuya ağırlık veriyordu:

1. İçme suyu havzalarının korunması.
2. Sanayinin atık su deşarjı...

İSKİ "özel bir kanunla" kurulmuş bir genel müdürlük. Damalı'nın anlatımıyla "Bu kuruluş kanunu, İSKİ'ye özel bazı yetkiler tanıyor. Onlar da işte bu özel yetkilere dayanarak İSKİ yönetmeliklerinin uygulamasını gerçekleştiriyorlar."

Birinci derecede, içme suyu havzalarının korunmasına öncelik vermişlerdi. Ömerli Barajı, Terkos Gölü ve Elmalı Barajı çevresi içme suyu alanı olarak kabul ediliyordu. Bu yörede bulunan 80-90 fabrika, şu ya da bu biçimde mutlaka kaldırılacaktı.

... Ve böylece, Atom Damalı'nın odasına girer girmez kulak misafiri olmak zorunda kaldığımız o "telefon konuşması"nın "esbab-ı mucibesi"ni anlamaya "sıra" gelmiş oluyordu.

İçme suyu alanına giren fabrikalar, bulundukları alandan "taşınmak" için belli "taahhütnameler" vermeye başlamışlardı. Şimdiye kadar 10-12 firmanın taahhütname imzaladığını söylüyordu Damalı... Taahhütname imzalamayanlarla ise "pazarlık" sürüyordu. Taahhütname imzalamaya yanaşmayan firmaların gözünün yaşına bakmadan "sularını kesiyorlar"dı. Ömerli Barajı ve Küçükçekmece civarındaki 10-15 fabrikayı ise, daha başından kapatmışlardı... Çevreye yüksek dozda zehirli maddeler yaydıkları için...

Taahhütname imzalamaya yanaşmayanların ya da bu konuda yan çizenlerin varlığına rağmen... Son yıllarda önemli bir "çevre bilinci" oluştuğu kanısındaydı Damalı... Artık firmalar kendiliklerinden "daha hassas" davranmaya da başlamışlardı. Durumu şöyle özetliyordu Atom Damalı:

"Eskiden baskı yapmaya kalkışırlardı. Şimdi, içme suyu alanında sormadan resmi inşaat yapmıyorlar..."

Taşınmak için İSKİ'ye "söz veren" firmalar, taşınıncaya kadar kullandıkları sular ve atık sular için metreküp başına öteki normal firmaların ödedikleri bedellerin 5 katını ödemek zorunda olacaklardı.

Atık su deşarjında ise... Fabrikalar için iki alternatif söz konusuydu.

- Birincisi, kendi arıtma tesisini kendi adına yapmaktı.
- İkincisi, arıtma tesisi yapamayacak durumdaysa, sanayici, İSKİ'nin bu alanda yaptığı yatırımlara katılma payı ödemek zorunda olacaktı.

İkinci alternatif: İstanbul'un şu sırada büyük bölümü yapılmakta olan kanalizasyon kanallarına sanayi atık sularının akıtılmasını, sonra da belli noktalarda bu suların bir "ön arıtmadan" geçirilerek denize bırakılmasını öngörüyordu.

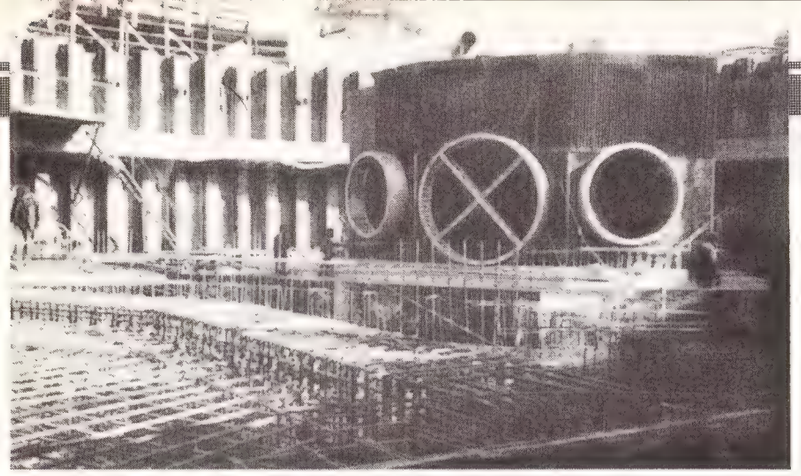

Yenikapı Arıtma Tesisleri'nin 1987 yılı sonunda hizmete girmesi planlanıyor (solda); böylece fabrika artıklarının çevreyi kirletmesi büyük ölçüde önlenmiş olacak (altta)

Güney Haliç Projesi, 1-2 ay içinde tamamlanmış olacaktı.

İş bu noktaya gelmeden önce İstanbul'da 2 bin kilometre kanal vardı. Olması gereken ise, 10 bin kilometre kanalizasyon kanalıydı.

Güney Haliç Projesi çerçevesinde 2 adam boyu yüksekliğinde 26 kilometre kanal döşenmişti ve Ha-

ÜNİVERSİTEYE GİREMEDİNİZ Mİ?

•Önlisans, Lisans veya Lisansüstü eğitiminizi İNGİLTERE, ALMANYA, İSPANYA, FRANSA veya AMERİKA'da yapabilirsiniz.
•Tedrisat lisanı tüm kampüslerde İngilizce olduğundan, kampüsler arası veya uluslararası nitelikteki üniversitelere yatay transfer imkanları bulunmaktadır.
•İngilizce seviyeleri yeterli olmayanlar, "HAZIRLIK SINIFI"na devam ederek İngilizcelerini "AKADEMİK" seviyeye getirebilirler.
•Ayrıca, FRANSA (Strasbourg) ve ALMANYA (Heidelberg) kampüslerinde bir yıllık özel "Hotelingua" (lisan ve otelcilik) sertifika eğitim programları verilmektedir.
•SCHILLER, AMERİKA'da A.I.C.S. kurumu tarafından akredite edilmiş uluslararası bir üniversitedir.
•EĞİTİME 1988 OCAK AYINDA BAŞLAYABİLİRSİNİZ.

Daha geniş bilgi için lütfen randevu alınız.

SCHILLER INTERNATIONAL UNIVERSITY
TÜRKİYE TEMSİLCİLİĞİ
METİN MERİÇ
EKSPO ULUSLARARASI EĞİTİM MERKEZİ
Vi la Sok. 74/2 Yuva 3 Apt. Esentepe-İstanbul
Tel:(1) 1662672-1673968 Tlx:28448 schl tr.

Tüm yapılarda
yakıt masrafını azaltmak,
duvardan-çatıdan döşemeden gelen
soğuğu önlemek için

FEPOR®/ polistiren sert köpük

FEPOR ISI YALITIM VE AMBALAJ SANAYİ A.Ş.
Merkez: 2. Taşocağı Cad. Oğuz Sok. Barbaros Han Kat:1 Tel: 159 00 60 - 172 97 15
Telex. 26455 A/U (80300) Mecidiyekoy/İSTANBUL
Ankara Bürosu: G. Mustafa Kemal Bulvarı 139/A Maltepe Tel. 230 40 82 - 230 74 09
Telex: 44050 Fenış

Progtologie
(Hemoroid Fistül)
VARİSLERİN
İNFRAROD, İĞNE
İLE TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL

Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 16 Kat. 2
Nişantaşı Tel: 141 35 89 - 132 01 20

Gramofon Avrat

eser : SABAHATTİN ALİ
Yön: YUSUF KURÇENLİ
TÜRKAN ŞORAY
HAKAN BALAMİR
EMİN ANT
GÜLSEN TUNCER
MEHMET AKAN
M.SAMANCILAR
SEVİNÇ PEKİN
GÜZİN ÖZİPEK
Levent MELODİ 12.00-14.15-16.30-19.00-21.15
Suadiye SUADİYE 356 67 49
"Biletler ayrıca Kadıköy BİLİM KİTABEVİ'nden de sağlanabilir."

ENTSPIEGELTE GLÄSER

Gözlük camınızda yansımayı önleyen entspiegelte kısaca ET kaplama yoksa görüşünüz yeteri kadar net değildir.

Kaliteli bir gözlük için yansıtmasız gözlük camı gerekir. Entspiegelte kaplamanın değişik yoğunlukları vardır. Kısaca ET, Gold ET, Süper ET, Gold filter ET gibi.

Gözlük camınız ne olursa olsun konkav, konveks, Astigmat. Siz Entspiegelte kaplamalı olmasını tercih edin. Ayrıca;

- Yüksek myopi kusurlarınız için % 40 daha ince ve daha hafif TİTAL 40 ET ZEİSS.
- Yüksek hipermetropi kusurlarınız için % 40 daha ince ve hafif HYPAL ET ZEİSS.
- Katarakt ameliyatlarından sonra APHAL ET ZEİSS.
- Presbiopi (yakını görememe) kusurlarınız için her mesafeyi görebileceğiniz GRADAL HS ET ZEİSS.

"Çünkü gözleriniz en iyisine lâyıktır..."

optik tunalı
Tunalı Hilmi Cad. 111/A
Tel: 128 08 84 ANKARA

liç'ten başlayarak Yenikapı'ya uzanmak üzere, eski İstanbul kentinin bulunduğu yarımadanın bir ucundan öteki ucuna kanallar döşenip bitmişti. Başka bir anlatımla, yerin altından Haliç'teki kanalların bir ucundan girip öteki ucundan -Yenikapı'dan- çıkmak üzere yürüyebilmek mümkündü artık.

Bunun ötesinde, tüm İstanbul sahillerinde 130 kilometre daha kanal döşenecekti yerin altından...

Ortaklaşa arıtmanın maliyeti. Eğer bir firma, ben "kendi adıma arıtma tesisi kuramıyorum" derse, İSKİ'nin arıtma için yaptığı yatırımlara "katılma payı" olarak şu esas üstünden para ödemek durumundaydı: Kirlettiği suyun metreküpü başına 350-400 bin lira... Bunun tamamını bir defada vermek de şart değildi. 10 taksitte ödeme kabul ediyordu İSKİ... Ancak firmalar bu kadarla kurtulmayacaktı. Devam eden işletme giderlerine katkı olarak, kanallara bırakılan atık suyun metreküpü başına (kirlilik derecesine göre) 1050-600 lira ödemesi sürecekti.

Peki, çevreyi kirleten sanayiciler nasıl belirlenmişti?

Önceden İstanbul'da 2 bin kilometre kanal vardı, olması gerekense bunun beş katıydı

Atom Damalı, "Bilgisayarları Türkiye'de en etkin kullanan kuruluşlardan bir tanesiyiz" diyor. Bugün tüm İstanbul sanayii İSKİ kompütürlerine girmiş durumda. Bu kompütürlerde görünen İstanbul'daki 1500 sanayi kuruluşundan 350 tanesinin arıtma tesisi kurmak zorunda olduğu...

Söz konusu 350 şirketten:

- 69 tanesi, İSKİ'nin arıtma tesislerine ortak olup para ödeme formülünü yeğlemişti.
- 60 firma kendi adına arıtma tesi-

Kim, hangi yönetmeliğe göre, nasıl?

Çevre Mühendisliği alanında uzmanlaşmış olan Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Kriton Curi, sanayide arıtma konusunda birçok kuruluşun aynı anda sorumlu gözükmesinden kaynaklanan kargaşaya dikkat çekiyor ve Nokta'nın sorularını şöyle yanıtlıyordu:

Nokta: Ortada birden çok kurumun sorumlu gözükmesi durumu daha çok karıştırmıyor mu?

Curi: İyi niyetli bir sanayici, çıkıp sorsa, hangi yönetmeliğe göre arıtma yapacağım dese, resmi makamların ne yanıt vereceğini sahiden merak ediyorum. Biliyorum ki, bu sanayici, sorusuna yanıt verecek bir makam büyük bir olasılıkla bulamayacaktır. Ortada bir yönetmelik keşmekeşi vardır.

Nokta: Denetleme konusu da önemli değil mi?

Curi: İstanbul'da İSKİ bir şeyler yapıyor. Doğru dürüst yapılıp yapılmadığını bilemiyoruz. Genelde bakıldığında ise, yeterli denetim mekanizmasının kurulmadığı

ortada. İstediği kadar yasalar çıksın. Cezalar konsun. Denetleme olmayınca, yine sonuç alamazsınız ki...

Nokta: Diyelim ki, denetim rayına oturtuldu, cezalar caydırıcı sayılabilir mi?

Curi: Cezalar caydırıcı değildir. Firmalar, 500 milyarlık yatırım yerine 10 milyon ceza vermeyi pekâlâ yeğleyebilirler. Para pahalıdır. Büyük bir meblağı bağlamaktansa, ceza vermeyi tercih edenler olacaktır.

Nokta: Genel giderler içinde bakıldığında, arıtma tesisi yapmak, çok da pahalı sayılmaz... Siz ne düşünürdünüz ?

Curi: Bu da doğru. Bir arıtma tesisi yapmak çok da pahalı değildir. Genel giderlerin yüzde 3'ünü tutar, olsun olsun.... İşletme masraflarının ise, yüzde 1'ini falan... Bu işi gözde büyütmemek gerekir. Türk mühendisliği yüzde yüz yerli arıtma tesisi yapacak hale gelmiştir.

Nokta: Kirlilik nedeniyle Marmara'da köpekbalıklarının arttığı söyleniyor...

Curi: Evet doğrudur. Kirlenme sonucu, köpek balığı artmaktadır. Bu da Marmara'daki balık türlerini azaltıyor. Giderek 1-2 tür balık hâkim olacak gibi Marmara'ya...

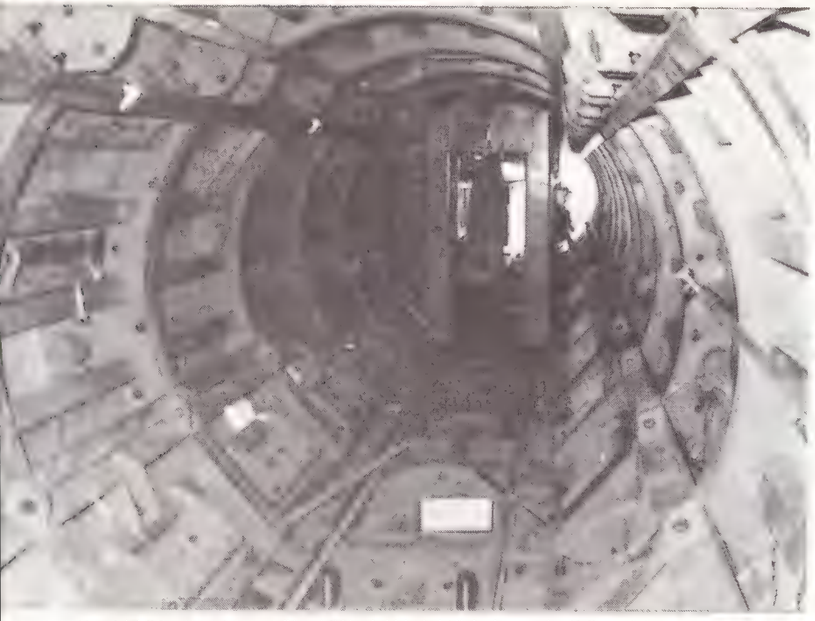

Her biri iki adam boyu yüksekliğindeki kolektörlerin yerleştirilmesiyle Haliç Yenikapı'ya bağlanacak

si yapmış bulunuyordu.

• 47 firma da kendi adına arıtma tesisi inşaatı yapımına girmiş durumdaydı.

• Geri kalan 135 firma ise, konuya "ilgisiz ve tepkisiz" kalmış gözüküyordu. Ne kendileri bir arıtma tesisi yapmaya girişmişlerdi, ne de İSKİ'nin arıtma yatırımlarına ortak olmaya evet demişlerdi...

"Boş" hanesinde çıkan bu firmaların durumu ne olacak, diye sorulduğunda şunu söylüyor Atom Damalı:

"Çaresiz birinci ya da ikinci formüle yönelecekler. Başka çaresi yok. Şimdilik bu iki formülden birine evet demedikleri için kullandıkları ve kirlettikleri sular için yüksek bedel ödemek durumundalar."

Damalı, kesin konuşuyordu. Ama "yüksek bedel" ya da ceza ödemeye razı gelen firmalar için yapacak fazla bir şeyleri yoktu.

İki formüle de "hayır" diyen 135 firmanın içinde yakın zamana kadar "Dokusan" da görünüyordu. O Dokusan ki, Dalan'ın ortak olduğu, yenilerde İTO Başkanı seçilen Niyazi Adıgüzel'in İdare Meclisi Başkanlığını yaptığı bir şirketti. Atom Damalı, Dokusan'ın bundan iki ay önce arıtma yatırımını kendi adına başlattığını ısrarla vurguluyordu.

Atom Damalı, 1987'de arıtmaya "katılma payı" olarak sanayicilerden "13 milyar lira" topladıklarını açıklıyor.

Genelde ise, bu konuda yapılacak yatırımların toplam tutarı beş yıl içinde 1,5 trilyonu bulacak. Söz konusu tutarın 750 milyar lirası kanalizasyonların yapımı için harcanacak.

Hedef: 1990 yılında İstanbul'un tüm alt yapısının bitmesi...

Trilyonla telaffuz edilen bu dev rakamların içinde sanayiciden toplanan paranın yüzde 10-15'i bile karşılamadığını vurgulayan Damalı, "dış kaynak" konusunda ise şu bilgileri veriyor:

"Dünya Bankası'ndan aldığımız 88 milyon doları kullandık, bitti. 2 Aralık'ta 218 milyon dolar daha Dünya Bankası kredisi devreye girecek."

"İSKİ, sanayiciden arıtma tesisi yapacağım diye para topluyor pek de bir şey yapmıyor" görüşünü ileri sürenlere Damalı asla aldırmıyor. Yapılanın, uzun vadeli bir yatırım olduğunu söylemekten de öte, mühendislik çalışmaları biten 1987 sonunda Yenikapı'da hizmete açılacak olan deşarj tesislerinin bittiğini de hatırlatıyor. Söz konusu tesisler ilk etapta mekanik arıtma yapacak. İkinci etapta, biyolojik arıtma gündeme gelecek.

İSKİ, İstanbul sanayiinin Büyükçekmece dahil Gebze ve Darıca'ya kadar uzanan bir çerçevede denetlemek durumunda...

Aldatmaya karşı... Sanayi kuruluşları, arıtma tesisi "kurduk" deyip yeterli arıtma yapmazlarsa ne olacak? Denetlemek kolay mı?

Damalı, böyle bir olasılığa karşı İSKİ'nin sürekli denetimler yapacağını, yeterli arıtma yoksa söz konusu sanayi kuruluşunun "geriye dönük" olarak 6 ay "hiç arıtma" yapmamış muamelesi görerek, kullandığı ve kirlettiği sular için "yüksek bedeller" ödeyeceğini belirtiyor.

Söz kargaşanın. İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) yetkililerinin böylesine kesin ifadeler kullanmalarına karşın konu, Türkiye genelinde gereken "netliğe" ulaşmış değil.

Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Kriton Curi, soruna daha genel çerçevelerden bakıldığında, iki ayrı düzenlemenin söz konusu olduğuna dikkat çekiyor.

Birincisi, Tarım ve Orman Bakanlığı Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün düzenlemeleri ile ilgili. Bu düzenlemeler, denizlerde ve iç sularda su ürünleri istihsalini korumayı hedefliyor. Önce 1971 yılında bir "kanun" kabul ediliyor. Ama 1980'lere kadar uygulanamıyor bu kanun. Sonunda bir "tüzük" çıkarılıyor. Ama bu defa da uygulama sürekli geriye atılıyor. Daha doğrusu "af" çıkıyor. Son olarak yapılan "altı aylık uzatma" 28 Kasım Cumartesi günü bitmiş. Bu durumda, sanayici, bakanlığın saptadığı esaslara göre arıtma tesisi kurmamışsa 1 milyondan 10 milyona kadar cezalar vermek zorunda kalacaktı.

İkinci olarak da Başbakanlığa bağlı Çevre Genel Müdürlüğü yine bu konuda belli çalışmalar yürütüyordu. Ama Çevre Genel Müdürlüğü de bir türlü gerekli yönetmeliği çıkarmadığı için durum belirsizdi.

Kısacası... Yerel yönetimler açısından bakıldığında, İstanbul'da "ibre" kımıldamaya başlamıştı... Hâlâ bazı sorunlar vardı. Belki o sorunları hemen çözmek kolay olmayacaktı. Ancak, Türkiye genelinden duruma bakıldığında ise, konu "çok başlıydı" ve sanayide arıtma sorununu sahiplenen kurumlar arasında, bir "iletişim" olduğu epeyce kuşkulu görünüyordu...

Nilgün UYSAL

ELVEDA
ÜMİTSİZ REJİMLER
MERHABA
BODY FORM

"Bir süre önce rejim yaptım. Günlerce aç kaldım ve rejimi bırakınca zorlukla verdiğim birkaç kiloyu çabucak geri aldım. Tam ümidimi kaybettiğim sırada Body Form'la tanıştım. Tamamen doğal gıdalardan üretilmiş eşsiz diyet besini Body Form sayesinde şimdi güvenle kilo veriyorum ve istediğim sürece ideal kilomda kalacağımı biliyorum. Body Form'daki turunçgil lifleri midemde genişleyip beni tok tutuyor. Böylece Body Form, fazla yememi ve aralarda atıştırmamı önlüyor. İçindeki kepek ise bağırsak sistemimi düzenliyor.
Body Form'la yemeklerden uzak değilim ama artık ne kadar yiyeceğime benden önce midem karar veriyor.
İdeal kilomda kalabilmek ve sağlıklı beslenebilmek için tamamen doğal diyet besini Body Form'u istediğim sürece kullanabilirim. Şimdi kendimi formda hissediyorum. Yeni vücut ölçülerimle daha çok beğenilmenin mutluluğunu yaşıyorum. Açlık günleri geride kaldı artık.
Merhaba Body Form!"

Kilo vermek ve Body Form'u daha yakından tanıyabilmek için kuponu doldurup gönderin. "Merhaba Body Form" kitapçığınız elinizde olacaktır.

Sifar İlaçları Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Evrenoszade Sok. No: 4/4 Bomonti/İstanbul
Adınız:
Soyadınız:
Yaşınız:
Adresiniz:
Kinci

Kilo verin, formunuzu koruyun
"Bütün seçkin eczanelerde satışa sunulmuştur"

Ilgaz çocuklarını yazı çizinin çilesinden uzak tutmaya çalıştı ama...

YAZAR ÇOCUKLARININ YAZISIZ ÇİLESİ...

Yazar çocuğu olmanın kendine göre bir başka çilesi vardır. Hele, söz konusu yazar, her kalem oynatışında içeri alınmış, göz altında tutulmuş, uzun yıllar içeride yatmak zorunda kalmış bir yazarsa...

Rıfat Ilgaz'ın oğlu **Aydın Ilgaz**, böyle bir çilenin şikâyetsiz ve gizli bir kahramanıdır. Basımevlerinin "satmıyor" deyip gizli gizli "yeniden bastıkları" Rıfat Ilgaz kitaplarını ziyan zebil olmaktan kurtarmak için yayınevi kurup, babasına kol kanat gerince, ileri geri konuşmaya kalkanlara da aldırmamış ve bildiği yoldan gitmiştir. Nasıl ki, daha beş-altı yaşında sokakta oynarken o sırada evde saklanan babasını soran polislere de aldırmayıp onlara "Babam Ankara'ya gitti" demesini bildiyse...

Rıfat Ilgaz, anılarında da yazar! Yazı çizi çilesinden çocuklarını nasıl uzak tutmaya çalıştığını... Onca sıkıntıya karşın çocuklar, yurt dışında okumaya yöneltilmiştir.

Ama, çile de çiledir. İstediğiniz kadar çocukları uzak tutmaya çalışın. Aydın Ilgaz, liseyi bitirip üniversiteye girmeye hazırlandığı yıllarda, Darüşşüfaka'da eğitmenlik yapar. Mektepte çocukların "Hababam Sınıfı"nı elden düşürmediğini gören yöneticiler kapıyı gösterirler: "Babanın kitaplarını sen dağıtıyorsun bu çocuklara... Hadi bakalım kovuldun."

Gün olur, devran döner. Hababam Sınıfı rahmetli **Egemen Bostancı**'nın tiyatrosunda sahneye konulur. Bir gün, Ilgaz ailesine, "Buyrun gelin, cumartesi günü ilk oyun" derler... Onlar ise, birgün önce yani cuma günü oyunun başlayacağını duymuşlardır. Bostancı durumu açıklar: "O başka canım. Cuma günü, Darüşşafaka'ya yardım için oynanacak oyun. Okula ek bir inşaat yapılacakmış da..."

ÖZYEĞİN'DEN SONRA ARTUN DA BANKA KURUYOR

Yapı Kredi Bankası'nın genel müdürlüğünü yaparken, oradan ayrılıp ESKA ile ortaklaşa kendi bankasını kuran **Hüsnü Özyeğin,** geçtiğimiz hafta basın mensuplarına küçük bir davet verdi. Özyeğin, yeni kurduğu Finansbank'ı anlatmak istiyordu. Ama, gazeteciler "bugün"den çok "dünü" merak ediyorlardı hâlâ... Nasıl olmuştu da bir bankacıdan, "banka sahibi" çıkmıştı?.. "Babam varlıklı bir insandı... Çocukluğumuzda, biz Olsmobil ile gezerdik" türündeki açıklamalar pek tatmin

Tuncay Atun'un bankası başka banka

edici olmuyordu tabii...

Bu küçük davetin hemen ertesi günü, Genç Yönetici ve İşadamları Derneği'nin düzenlediği bir seminerde Özyeğin'e yine rastladı gazeteciler. Biraz ötesinde de kendisi gibi eski bir bankacı olan **Tuncay Artun** vardı. Soru sormanın tam sırasıydı. Özyeğin'in de duyacağı biçimde Tuncay Artun'u sıkıştırdılar:

—Siz ne zaman kuruyorsunuz bankanızı?..

Yenilerde, İktisat Bankası'ndan ayrılıp kendi işini kuran **Caner Ersoy,** arkadaşı Artun adına yanıtladı:

—Tuncay, bankasını kuruyor, siz nasıl duymadınız?

—Peki, adı ne olacak?

Çiçekbank ya da Arifbank... Amblemi de rakı şişesi...

(Tuncay Artun'u az tanıyanlar için dipnot: Artun bankacılıktan ayrıldıktan sonra; borsada faaliyet gösteren Değer Menkul Değerler'in yanı sıra; İstanbul'da geçen yıl sinemacı **Arif Keskiner**'in açtığı Çiçek Bar'ın ortakları arasında da yer almıştı...)

BEYAZLAR İÇİNDE...

Gazeteci-yazar **Aydın Boysan,** geçen haftaki Taksim toplantısında kamuoyu araştırması yapan şirketlere "atfederek" şu fıkrayı anlattı:

Müthiş bir yağmur bastırır. Gökgürültüsü... Şimşek... Kıyamet kopar. Kent merkezinde beyazlar giymiş şemsiyeli bir adam, su birikintileri üstünde sıçraya sıçraya ilerlemeye çalışmaktadır. Adam, tiril tiril şık giyimlidir.

Saçak altında bekleşenler merak ederler:

—Bu adam kim diye...

Orada bulunanlardan biri:

—"Tanıdım" der "Bu adam meteoroloji müdürü."

Tek muzır Pınar Kür değilmiş

MOLİERE YASAĞINA SEVİNEN DE VAR!

"Moliere, Camus ve Voltaire'in okul kitaplarından çıkarılması için okullara talimat verildiği iddiasını birçok çevre "dehşetle" karşılarken... Bu duruma sevinenler de oldu. Sevinenlerden biri de **Pınar Kür**'dü...

"Çok sevindim" diyordu Pınar Kür. "Demek ki, bir tek muzır ben değilmişim."

"Çok sevindim, çünkü muzırlık mertebesini böyle dünya çapında ünlü yazarlarla paylaşmak da çok özel bir keyif doğrusu..."

Ali Coşkun ve Niyazi Adıgüzel: "Biz, İkimiz de Malatyalıyız."

ÜMİT KIROĞL / NOKTA

YOLSUZ KÖYLERDEN ÇIKIP "YOLUNU BULMAK..."

Türk Arap Müşterek Ticaret Odası'nın İstanbul'da yapılan toplantısı vesilesiyle verilen yemeğin bitiminde, tam davetliler ayaklanıp gitmeye hazırlanıyorlardı ki.. Odalar Birliği Başkanı **Ali Coşkun** ile İstanbul Ticaret Odası'nın yeni seçilen Başkanı **Niyazi Adıgüzel** kolkola girip gazetecilere poz verdil r.

—Biz diyorlardı:

—İkimiz de Malatyalıyız.

—Çocukken aynı sularda çimdik...

—Çekin çekin fotoğraflarımızı

—Okulsuz... Yolsuz köylerden çıkıp bugünlere geldik...

Gazetecilerden biri hemen yapıştırdı.

—Yolsuz köylerden çıkıp, sonra "yolunuzu buldunuz" ama.. Değil mi?

Gülüştüler:

—Evet... Ama, helal para kazanıp yolumuzu bulduk...

.....

Fransız ihtilalinin ünlü şairlerinden Andre Chenier, ölmeden önce, parmağıyla "Kendi kafasını" işaret ederek "her şeye rağmen burada birşey vardı" demiş...

Okulsuz, yolsuz köylerden çıkıp, yolunu bulan iş dünyamızın yerli kahramanları "her şeye rağmen burada bir şey vardı" diyebilmek için acaba nereye işaret ederlerdi? Ceplerine mi?

Baba Türkali'nin piyesinde kızı Deniz Türkali oynuyor

DENİZ TÜRKALİ'NİN GÖZ KOYDUĞU ROL

Deniz Türkali, ne tiyatrodan vazgeçer ne de müzikten... Bu iki aşkı bir arada yürütmek uğruna bir güne birkaç gün sığdırdığı da olur.

Deniz Türkali, şu günlerde bir yandan, **Ali Poyrazoğlu**'nun İstanbul'da yeni açtığı Yeşil Bar'da "kabare rüzgârı" estirip, şarkılar söylüyor... Bir yandan da İstanbul Şehir Tiyatroları'nın bu yıl sahneye koyduğu "Dallar Yeşil Olmalı" piyesinde oynuyor. Piyesin yazarı da babası **Vedat Türkali**...

Merak ettik!

Acaba, baba Türkali, bu piyesi kızı için mi yazmıştı? Yoksa, bir rastlantı eseri olarak mı oynuyordu Deniz Türkali, babasının yazdığı piyeste?..

Sorunun iki cevabı vardı: Evet. Bu piyesi, Vedat Bey, biraz da kızı için yazmıştı...

Hayır. Çünkü, zaman aşımından kaynaklanan müthiş bir rastlantı söz konusuydu...

Deniz Türkali "evethayırlı" durumu şöyle açıklıyordu:

"Babam, bu piyesi yıllar önce yazdı. Ben o sırada çiçeği burnunda bir konservatuvar öğrencisiydim. Piyesteki genç kız rolünü babam, biraz da bana yakıştırarak yazmıştı... Ola ki oynarım diye... Cysa, benim gözüm genç kız rolünde değil de, kadın rolündeydi... 'Ah' diyordum 'Asıl o rolü oynayabilsem...' Gizlememiştim de gönlümde yatanı... Babam gülmüştü o zaman:

—Oooooo... senin o rolü oynaman için çoook büyümen gerek..."

Allah'ın işine bakın ki, baba Türkali'nin yıllar önce yazdığı o piyes, ancak şimdi sahneye konabilmişti... Ve Deniz Türkali genç kızken göz koyduğu "kadın rolünü" şimdi oynuyordu...

EĞİTİM / FRANSA'DA OKULLARIN ZARARLARI TARTIŞILIYOR

Dikkat! Okul hasta ediyor

Fransa'da Le Point dergisinin ve Phosphore gazetesinin birlikte yaptıkları araştırma, karanlık bir tabloyu gün ışığına çıkardı. Vazgeçilmez sayılan okullar, çocukların sağlığını ciddi bir şekilde tehdit ediyorlar. İntihar, uykusuzluk, atölye kazaları ve bitmeyen bir stress...

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden. Sanki yukarıda...

"En sık mahkeme salonlarında olur" diyordu Fénelon Lisesi birinci sınıf öğrencisi Valerie. "Zanlıların arasında otururum ve hocalarım aralarında fısıldaşıp bana bakarlar, bir kolu çekerler, altımda bir kapak açılır. O dehşetengiz karanlığın üstünde bir an için asılı kalır, sonra da çılgınca bir hızla boşluğa yuvarlanırım. Düşerim, düşerim, taa kâbus bitene, yatağımda sıçrayana kadar..." Valerie henüz 16 yaşındaydı ve kâbus dolu gecelerinin bir tek vazgeçilmez öğesi vardı: Okul.

Stress, yorgunluk, hastalık, alkol, uyuşturucu, atölye kazaları, AIDS korkusu... Fransız Le Point dergisi ve Phosphore gazetesinin geçtiğimiz aylarda birlikte düzenledikleri anket, öğrencilerin sağlık sorunlarının nedenlerini bulmayı amaçlıyordu. Belki dönem sonu sınavlarının yakın olması öğrencilerin cevaplarını karamsarlaştırmış, yerinde yapılan gözlemleri küçük bir dehşet tablosu haline sokmuştu. Bunu ölçmek imkânsızdı. Ama çıkan sonuçlara bakarak, okulda öğrencilerin tümünün "öldürüldüğünü" söylemek biraz zor olsa da, sağlıklarının ciddi bir şekilde tehlike altına sokulduğu rahatlıkla ileri sürülebilirdi.

Soru sorulan öğrencilerin yüzde 30'u sınıfa girmenin kendilerini çökerttiğini, yüzde 43'ü eğitim kurumlarının kendi sağlıkları ile hiçbir şekilde ilgilenmediğini söylüyordu. Yüzde 96'sı yıl boyunca ölesiye halsizlikten şikâyetçiydi. Bu ürkütücü rakamlara okulun ortaya çıkarttığı sosyal felaketleri de eklemek mümkündü, ortaöğrenim öğrencilerinin yüzde 68'i, Fransa gibi tiryakilerin lanetlendiği bir toplumda tütünsüz yapamaz olmuştu. Bunlara yoğun psikolojik sorunlar ekleniyordu: Örneklerin yüzde 84'ü

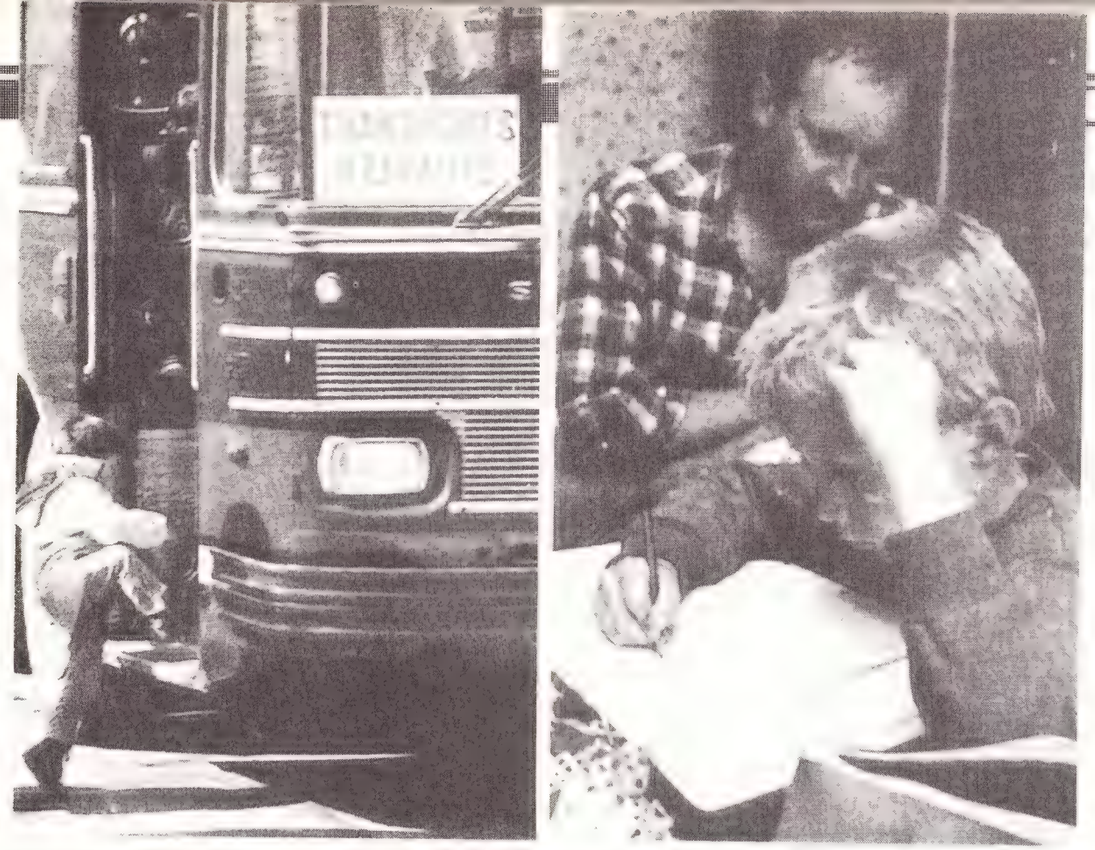

Okula karşı isteksizliğin en önemli nedenlerinden biri eğitim sisteminin sertliği

bir ders gününün ardından uykuya dalmakta güçlük çekiyor, yüzde 76'sı ise sınav arifesinde yemekten içmekten kesilecek kadar korkuya kapılıyordu.

Evet, artık Fransa'da da uzun süredir toplumsal dinamiklere kapalı kalan, korunaklı bir yer olduğu düşünülen okul çevreleri yavaş yavaş iktisadi rekabetin ilk aşaması haline geliyordu. Bütün toplumsal gerginliklere artık okullarda da rastlanıyordu. Okulların açılma törenleri gittikçe engelli yarışlarda patlayan ilk tabanca sesine benziyor ve okul, "kazanma"nın gerekli olduğu bir yere dönüşüyor "eğitim" kelimesi bir anda büyülü bir karakter kazanıyordu.

Ayaklar geri geri... Eğitim sisteminin sertliği, en önemli sorunun, okula karşı isteksizliğin doğuşunun başlıca nedeniydi. Psikolog Bianca Zazzo, "6 yaşında birinci sınıfa başlamak çok güç bir deneyimdir. Çok sonraları yerine oturabilecek bir denge bozukluğudur bu. Bir günden ertesi güne, çocuk kendini saatler boyunca hareketsiz ve sessiz otururken buluyor. Yorulduğu, bezdiği, cesaretini yitirdiği anları bu hareketsizlik içinde atlatmaya çabalıyor" diyordu. Bu denge yitimine bir de önceden düzenlenmiş, tek taraflı bir sistemin anlaşılmazlığı ekleniyordu. İşte bir örnek! Kronobiyolog Dr. Guy Vermeil, "Öğrenciliğe yeltenen her çocuğun 6 yaşında okuma yazma öğrenmesi şarttır. Marifete bakın..." diyordu. Halbuki okuma yazma 5 ila 8 yaşları arasında öğrenilebilmekteydi. Nitekim, okuma-yazma yaşını 7 olarak saptayan İsveç ve Fransa' da bu nedenle ortaya çıkan problemlerin dörtte üçü ortadan kaldırılabilmişti. Ama tutarlılık adına tüm ülkede geçerli ve zorunlu yaş sınırlarının oluşturulması pek çok sorunun doğmasına yol açıyordu.

Karmaşa, yorgunluk, yıpranmış sinirler... Bunlar, eğitim kurallarına uyumsuzluk ve isteksizlik yaratan başlıca etkenlerdi. Aslında, öğrencilerin okul ve okul-dışı hayatlarının kopukluğunun ardında bir dizi neden vardı. Kuralların ve hocaların aşırı bolluğu, okul değiştirme gibi kurumsal nedenlere, yeni çalışma metotları, hızlandırılmış tempo, somuttan soyuta geçiş gibi pedagojik nedenler de ekleniyordu. Bunu bazı konularda zekâ blokajı, hafıza, dikkat zorlukları, düzenli olma stresi ve benzeri psikolojik sorunlar izliyor en sonunda da Bianca Zazzo'nun belirttiği fizyolojik problemler devreye giriyordu: "Ergenlikle birlikte öyle bir yorgunluk ortaya çıkıyor ki, çocukların gözünde yetişkinler garip bir ısrar yeteneğine sahip hiç tükenmeyen enerjileriyle birer cehennem zebanisi haline geliyorlar."

Lise, ilkokula girildiği andan itibaren öğrenciyi saran labirentin had safhaya ulaştığı yıllardı. Yetişkinlerin dünyasına liseyle adım atan çocuklar, burada yetişkin sorunlarıyla da ilk kez tanışma mutluluğuna kavuşuyorlardı. Gelecek korkusu, lise bitirme sınavları vb. Ve bu endişelerin hiç de haksız olmadığını rakamlar ortaya döküyordu: Eğitim sistemine giren çocukların sadece yüzde 30'u yüzlerinde muzaffer bir edayla lise bitirme imtihanlarına kadar süren engelli koşuyu sürdürebiliyorlardı. Psikolog Jacques Levin ise "Bu başarılı, ama gergin, çoğunlukla çeşitli tiklerle kendini belli eden ağır bir stress altındaki yüzde 30'un da ne kadar

sağlıklı olduğu kuşku götürür tabii'' diyordu.

Saldırgan zil sesleri. Araştırmalara göre, mesele sadece eğitim sisteminin ruhu değildi, okul, temposuyla da yıldırıcıydı. Tüm öğrenci velisi derneklerinin ortak sloganı ''Haftada 27 saat ders''ti, ama Le Point'in araştırması haftalık ders saatlerinin ortalama 35 saat civarında oynadığını ortaya koyuyordu. Bu rakamlara bir de kişisel çalışma saatleri eklenirse... Öğrencilerin yüzde 60'ı 10-20 saat, yüzde 14'ü ise 20-25 saat dolayında evde de çalışıyorlardı. Akşamlarını ve hafta sonlarını ders çalışmaya adayan-

Öğrencilerin geçirdiği kazaların büyük çoğunluğu okulda meydana geliyor

ların oranı ise yüzde 90'dı. Ve ulaşım için harcanan zamanı da unutmamak gerekiyordu: Yüzde 65'inin yol için harcadığı zaman, günde iki saat civarındaydı. Bu koşullar altında öğrencilerin yarısından çoğu ders saatlerinin azaltılmasını talep ediyorlar, yüzde 96'sı da doğal bir şikâyetlerini, yorgunluklarını haykırıyorlardı. Phosphore'un araştırmasına göre, hafta boyunca özellikle de cuma ve pazartesi günlerinde bu bitkinlik öğrencilerin yüzde 52'sini ağır uyku haline, yüzde 23'ünü konsantrasyon bozukluğuna, yüzde 14'ünü de şiddetli baş ağrısına sürüklüyordu.

Pedagojik Araştırmalar Enstitüsü'nden Dr. Aniko Husti eğitim temposunun en çok stress yaratan unsurunun 15 yıl boyunca değişmeden kalan ders saatleri olduğunu ileri sürüyordu. Yıllar boyunca içine her tür malzemenin doldurulabildiği, değişmeyen ders saatleri ve başlangıç bitiş sürelerini süsleyen saldırgan zil sesleri. ''7 saat ders, 7 kesinti, 14 çıldırtıcı çıngırak sesi, hem de her gün, kim dayanabilir bu düzenliliğe, 7 yaşındaki bir çocuk mu?'' diye soruyordu Dr. Hutsi.

İntihara kadar bunalım. Yıkım ve stress biriken gerilimin sonucudur. Fransa'da bunu doğrulayan öğrencilerin oranı yüzde 65'di. Kötü notlar, geleceğin belirsizliği, hocalarıyla kötü ilişkiler gençlerin moralini altüst ediyordu. Paris Buffon Lisesi öğrencisi 15 yaşındaki Bernard, ''Geceleri matematik hocamın pis bir sadist gibi gülümseyerek beni karanlık sokaklarda takip ettiği rüyasından başka bir şey görmüyorum'' diyordu. Gençlerin yüzde 76'sı sınav önceleri büyük bir korku çekiyorlardı. Bu korku, aşırı sinirlilik, iştah kesilmesi, bağırsak rahatsızlıkları şeklinde kendini gösteriyordu. Le Point'in araştırmasında stress sarmalını öğrenciler şu sözcüklerle ifade etmeyi yeğliyorlardı: Cesaretsizlik, boşluk, vazgeçiş, kaçma isteği, öfke... Sonuç: Psikolojik ve fizyolojik hastalıklar çoğalıyordu.

Dr. Durant, çocukluk-ergenlik çağı psikolojisinde, incelenen vakaların yüzde 50'sinin pediatride incelenenlerin ise yüzde 33.3'ünün şikâyetlerinin okul yaşamı olduğunu söylüyordu. Okul doktoru Gastineau ise, ''hangi öğretmenin sınavının olduğunu anlamam için revirin önünde sıraya girmiş öğrencilere bakmam yetiyor. Geçenlerde bir öğrenci avluda düşüp bayıldı, meğer sınav heyecanından iki gündür ağzına bir lokma yiyecek koymamış'' diyordu.

Migren, sinir krizleri, halsizlik, bulantı... Büyük liselerde revirlere gelen şikâyetlerin başlıcalarıydı. ''Bir de uykusuzluk var, en yaygın psikosomatik rahatsızlık'' diyordu. Dr. Durant, Phosphore'un anketi de bu tespiti doğruluyordu, öğrencilerin yüzde 84'ü uyku bozukluğundan şikâyetçiydi.

Tüm rahatsızlıklara karşın, öğrenciler mutsuzluklarını açıkça ifade etmekten kaçınıyorlardı. Okul Psikiyatrları Derneği Başkanı ''sorunlarını paylaşmaktan pek hazetmezler, bunun da en önemli göstergesi giderek artan intihar oranlarıdır'' diyordu. Le Point'nın araştırması son yıllarda intiharların, bu kırılganlaşmış nüfus kesiminin en önemli ölüm nedeni olduğunu ortaya koyuyordu. Sadece Fransa'da mı? Hayır! Örneğin ABD'de de 15 yaşındakiler arasındaki intihar oranı, 25 yaş oranının tam üç katıydı. Çocuk psikoloğu ve **The Hurried Child** (Telaş Çocukları) isimli best-seller'ın yazarı David Elkind bu tartışmaya Amerikalı bir ses olarak katılıyordu; ''İntiharların bu kadar yoğunlaşmasında okulların büyük bir sorumluluğu var.''

Çocukların okullarda başlayan sorunlarının, okullarda çözülememesinin en önemli nedenlerinden biri ise okul doktorlarıydı. Örneğin Fransızlar 10 bin çocuğa bir doktor düşmesi karşısında ''N'oluyor burda! Üçüncü dünya ülkelerine döndük'' çığlıkları atmaya başlıyorlardı. Doktor bulunsa sorunlar çözülecek miydi? O da çok şüpheli görünüyordu. Le Point'nın araştırması öğrencilerin yarısının doktorlara hiçbir şekilde güvenmediklerini kanıtlıyordu. Yüzde 70 ise daha da ciddi bir kırgınlık içindeydi, bunlar ''toksikomani ya da bulaşıcı bir cinsel hastalığım olsa katiyen okul doktoruna gitmem'' diyorlardı.

Okulların çocuk sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine örnekler sayılmakla bitecek gibi değildi. Örneğin, öğrencilerin geçirdiği her 5 fiziki kazanın 4'ü okulda gerçekleşiyordu. Atölye kazaları, trafik kazaları, yanıklar, kopuk organlar, ezikler, kırıklar ve diğerleri...

Tüm bunlardan sonra okul hasta ediyor, ya da çocukların sağlığını tehdit ediyor sözleri bile hafif kalıyordu. Dile kolay, ölüm bile öyle yakındı ki, öğrenciler için. Ve bütün bunlar ne uğrunaydı? Tekdüze, homojen bir bilgilendirmeden yoksun olmamak için. İşte biricik amaç! Tüm sorunların ardından Le Point ve Phosphore alternatif eğitimcilerin önerilerine biraz daha fazla kulak kabartmanın fevkalade hayırlı olacağına işaret ediyorlardı. Neden mi? Belki okulsuz bir toplum için, belki giderek artan teknolojik imkânlarla çocuklarınızı evinizde kendi bildiğiniz gibi yetiştirmeniz için. Çocukları bu bitmek tükenmek bilmeyen sıkıntıdan kurtarmak için belki de. Kim bilir? Karar sizin... ●

OBEY

Danışmanlığını yaptığımız yabancı ortaklı girişime

GENEL MÜDÜR SEKRETERİ (GMS)

arıyoruz. Taksim Gümüşsuyu'ndaki Şirket merkezinde, çok boyutlu bir sosyal çevre içinde çalışacak olan GMS'den akılcı bir çalışmanın ve hızlı büyümenin profesyonel keyfini yönetimle paylaşması beklenmektedir.

Büro makinaları (tercihan kelime işlem) ve dosyalama konusunda deneyimli ve çok iyi İngilizce bilen GMS'nin arada bir işinde hata yapabileceği de hesaplanmaktadır.

Telefon numarası ve bir fotoğrafın eklenerek el yazısıyla 9 Aralık 1987 Çarşamba gününe kadar aşağıdaki adresimize yapılacak her başvuru özenle ele alınacak, kesin gizlilik ilkesine göre değerlendirilerek en geç 15 gün içinde yanıtlanacaktır.

OBEY Yönetim Danışmanlık A.Ş.
Spor Caddesi 129 Maçka, İstanbul

OBEY

Danışmanlığını yaptığımız Türk-Japon ortak girişimine

PAZAR GELİŞTİRME MÜDÜRÜ (PGM)

arıyoruz. Elektronik tartı sistemleri konusunda lider durumundaki Şirketin Gümüşsuyu'ndaki merkezini karargâh yapacak olan PGM, yüksek çekerli basküllerin kullanıldığı her işyerini hedefleyecektir.

Nabzı çok hızlı atan girişimci bir yönetim kadrosu içinde yerini alacak olan PGM, büyüyen Şirketi için yurtçapında bir pazar, kendisi için çok yönlü bir çevre ve güvenli bir gelecek geliştirecektir.

Telefon numarası ve bir fotoğrafın eklenerek el yazısıyla 9 Aralık 1987 Çarşamba gününe kadar aşağıdaki adresimize yapılacak her başvuru özenle ele alınacak, kesin gizlilik ilkesine göre değerlendirilerek en geç 15 gün içinde yanıtlanacaktır.

OBEY Yönetim Danışmanlık A.Ş.
Spor Caddesi 129 Maçka, İstanbul

OBEY

Yazı makinesinde son fırsat!

DÜNYACA ÜNLÜ
14 AYRI YAZI MAKİNESİNDEN BİRİNİ SEÇİN
4 UYGUN TAKSİTTE ÖDEYİN

Doktorlar, avukatlar, öğrenciler, öğretmenler, gazeteciler ,yöneticiler,yazarlar ve tüm büro çalışanları...
Dünyaca tanınan yazı makinelerinden dilediğinizi seçin, 87'nin fiyatlarıyla, 4 uygun ksitte ödeyin.
Bu fırsatı değerlendirin. 15 Aralık 1987'ye kadar
kararınızı verin, sizin de seçkin bir yazı makineniz olsun...

GARANTİ - EĞİTİM - SERVİS

TAKSİTLİ SATIŞ SİSTEMİNE KONU OLAN MALLAR VE FİYATLARI:

SIRA NO.	MALIN CINSI	PEŞİNAT TL.	TAKSİT TL.	TOPLAM TL.
01	OLYMPIA 24 cm Yazı Mak.	30.000.-	32.000 x 4	158.000.-
02	UNIS 24 cm Yazı Mak.	32.000.-	34.000 x 4	168.000.-
03	UNIS 33 cm Yazı Mak.	68.000.-	59.000 x 4	294.000.-
04	SILVER REED SR 300	52.200.-	30.000 x 4	152.200.-
05	SILVER REED SR 20	33.800.-	31.000 x 4	157.800.-
06	SILVER REED SR 380 LUX	34.500.-	34.500 x 4	172.500.-
07	SILVER REED 500/810	55.000.-	56.000 x 4	279.000.-
08	ERIKA 24 cm Yazı Mak.	34.480.-	34.500 x 4	172.480.-
09	ERIKA 33 cm Yazı Mak.	62.720.-	62.720 x 4	313.600.-
10	OLIVETTI STUDIO 46	59.600.-	59.600 x 4	298.000.-
11	OMEGA 300 Elektrikli	54.000.-	54.000 x 4	324.000.-
12	CASIO Elektronik	89.000.-	89.000 x 4	445.000.-
13	BROTHER M 1350	43.000.-	43.000 x 4	215.000.-
14	LİDER 24 cm Yazı Mak.	26.880.-	26.880 x 4	134.400.-

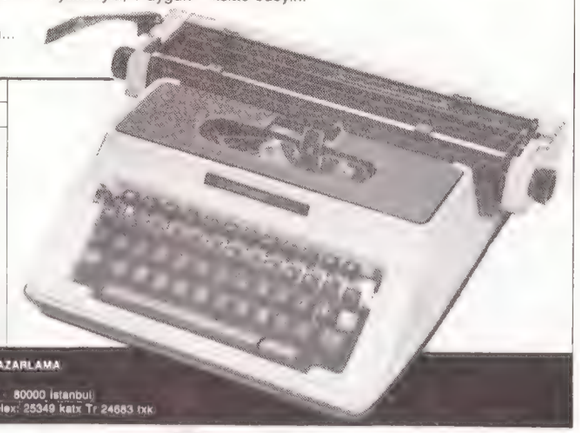

ALTINOK BÜRO MAKİNA İTHALAT PAZARLAMA SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Bankalar Cad. No: 17 Karaköy 80000 İstanbul
Tel: 145 67 40 - 149 05 36 Telex: 25349 katx Tr 24683 txk

YAKUPGATE / ÜNLÜ TÜRK İÇKİCİLERİ

Gizli belgeleri açıklıyoruz!..

İki yıl önce Yakup'un Meyhanesi'nde kurulan Türk Ayyaşlar Derneği'nin tutanakları, bir dönemin karanlıkta kalan yanlarını gün ışığına çıkardı.

Aslında oldukça sıradan bir defter görünümündeydi. Ancak sayfaları çevirdikçe, yakın tarihin sisler arasında kalmış bir bölümü tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriliyordu. Çok gizli (!) bir derneğin tüm üyeleri, alınan kararları, taktikleri ve stratejileriyle tüm toplantı tutanakları geçmişti elimize. Böylesine önemli bir belgeyi kamuoyundan gizlemek her şeyden önce basın ahlakına uymazdı. Üstelik söz konusu olan Türkiye'nin birçok önemli isminin içinde yer aldığı bir dernek olunca...

Her şey bundan iki yıl önce başlamıştı. Hava çoktan kararmış, Tünel'in ara sokaklarından birinde, önceden belirlenmiş olan toplantı yerine birer, ikişer gelmeye başlamıştı üyeler. Grup yuvarlak masanın etrafında toplanınca içlerinden biri,"Yeter bu kadar beklediğimiz" diye bağırdı, "donat şu masayı artık Yakup!"

Yakup adlı şahıs işyerinin salonunu, bu derneğin kuruluş toplantısı için tahsis etmişti. Böylece fiilen suç ortaklığı da yapmış oluyordu. Gerçi derneğin amaçları ve üyeleri göz önünde bulundurulunca, bu toplantının, Yakup adlı şahısın işyerinde yapılmasından daha doğal bir şey olamazdı. Kısa adı TAD olan Türk Ayyaşlar Derneği, sanat ve kültür dünyasının kendine güvenen en sıkı içkicilerini topluyordu bünyesinde. Kimler yoktu ki aralarında. Aydın Emeç, Egemen Bostancı, Metin Deniz, İslam Çupi, Murat Belge ve en az onlar kadar tanınmış on iki kişi daha.

Yakup'un meyhanesinde, kurucu üyelerin onaylanmasından sonra 26 Kasım tarihinde ikinci ihtiyari toplantı, 3 Aralık tarihinde ise mecburi toplantıların kararları alınıyor ve mecburi toplantıya katılmayanların TAD'dan ihraç edilecekleri belirleniyordu.

Toplantı ihtiyari olunca... "100 ünlü Türk sarhoşu ihtiyari oturumuna zayıf bir kadro katıldı. Toplantıya katılanlardan genel sekreter Egemen Bostancı ve Arif Keskiner, işi limonlu soda ile geçiştirdiler. Ancak alkollü sofraların iki ağır topu öğlen rakılarının şairi Mehmet Kemal ve konumuzda adeta ölümsüzlüğe erişmiş gerçek rakı büyüklerinden Kayhan Kürkçü ağabey işin ayıbını hafiflettiler..." İkinci toplantının tutanaklarından aynen aktardığımız bu satırlar, derneğin, kitle desteği bir yana, kendi üyelerini tam anlamıyla denetlemediğini ortaya koyuyordu. Ancak oturum 3 Aralık'taki mecburi toplantıda gündeme getirilmek üzere üç önemli öneriyle noktalanıyordu 1- (Seçim yasağı nedeniyle adını açıklayamadığımız) bir başbakana telgraf çekilecek. 2- Bahar'da İmralı Adaya bir yat gezisi yapılacak. 3- İstanbul'da bir akşam gazetesi çıkarılacak...

Gizli belgelerin elimize geçtiğini öğrenince her şeyi itiraf etmek zorunda kalan dernek üyelerinden Arif Keskiner, bu önerilerin arkasındaki niyetleri şöyle açıklıyordu. "Tam 1977 genel seçim döneminde Egemen, Emel Sayın'ın konseri nedeniyle İran'daydı. Sırf oy kullanmak için geldi ve aynı gün geri döndü. 'Bu oyun karşılığı ne bana ne de başkalarına verilmedi' diyerek zamanın başbakanına telgraf çekmeyi önerdi."

Keskiner'in "itiraflarına" göre İmralı yat gezisi ise çok daha eski bir hesaplaşmanın ürünüydü. 1960 öncesinde Menderes'e çok kötülük ettiklerini düşünerek bir özür dileme ziyareti yapılacaktı.

Böyle bir dernek olur da yayın organı olmaz mı? İşte bu gereksinimi de üçüncü öneri karşılıyordu. "Gazete önerisi ciddiydi," diye anlatmaya başlıyordu Keskiner, "Eski Ekspres gazetesinden hareketle yeni bir gazete çıkaracaktık. Tam bir meyhane baskısı yani. Magazinel, sanat ağırlıklı, sansasyonel ve nostaljik ... Arkadaşların birçoğu gazetecilikten gelme, ama ne yazık ki ömür vefa etmedi."

Arif Keskiner: "Limonlu sodayla üyelik olur mu?"

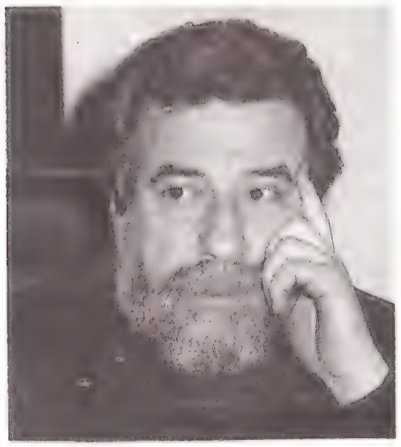

Egemen Bostancı: "Ölmeseydik görürdünüz..."

Murat Belge: Küçük bir tahrifatla üyeliği kurtuldu...

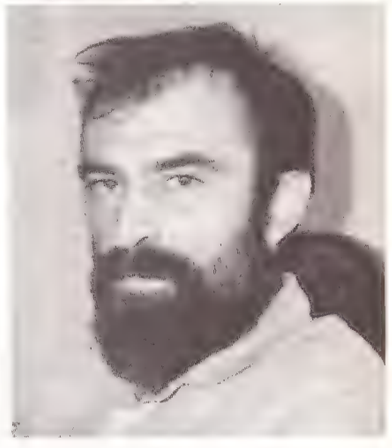

İhraçlar ve bir tahrifat. Daha ikinci toplantıda fire verilmeye başlanınca, sonraki toplantılarda ihraç müessesesinin gündeme gelmesi kaçınılmaz oluyordu. Dernek üyelerinden Metin Deniz, "İhraç kararı bir seferlik, daha sonra affetmek üzere verilirdi" diye anlatıyordu bu süreci. Hafif suçlarda verilen ceza yalnızca masadan ihraçla sınırlıydı. Suçlu başka bir masada içmeye mahkûm ediliyordu. Ama affedilmesi imkânsız suçlar da işleniyordu zaman zaman. Örneğin Tanju Gürsu içki hakkında uygunsuz konuşmak iddiasıyla yargılanmış ve oybirliğiyle dernekten ihraç edilmesine karar verilmişti. Ne var ki kafaların dumanlı olmasından olsa gerek, kimse bu uygunsuz sözlerin neler olduğunu anımsamıyordu bugün. Öte yandan hükümlü Tanju Gürsu kendisine suç duyurusunda bulunulmadığını ileri sürerek kararın geçersiz sayılması gerektiğini vurguluyordu.

Gürsu davasında adli bir hata yapılıp yapılmadığı henüz açıklığa kavuşturulamazken aynı davada adı geçen sanıklardan, Türk solunun karizmatik simalarından Murat Belge üstünde yoğun kuşkular beliriyordu. 3 Aralık Salı günlü tutanakta, "Bu arada toplantımıza katılmayan Murat Belge ve Tanju Gürsu'nun ihracına karar verildi" cümlesinden Murat Belge bölümü ustaca karalanarak söz konusu kişi temize çıkarılmaya çalışılmıştır. Ne yazik ki, yapılan tüm ekspertiz çalışmalarına rağmen bu bariz belge tahrifatını kimin yaptığı bir türlü açığa çıkartılamıyordu.

Selahattin Hilav: TAD'ın "önlenemeyen" başkanı...

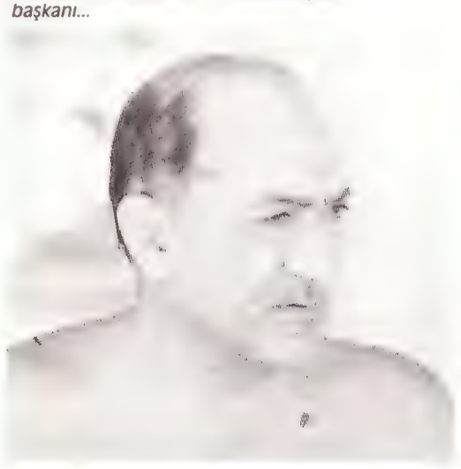

Hüzünlü bir ayrılık. TAD toplantılarında, zaman zaman ufak tartışmalar da yaşanıyordu. İşte Egemen Bostancı ve Aydın Emeç arasındaki küskünlük de böyle bir sürtüşmenin sonucunda yaşanmıştı. "Aydın'ın arkadaşları'nın Ece Bar'dan atılması Egemen'in işidir dendi ve dargınlık oldu" diye anlatıyordu Arif Keskiner bu olayı. Sonradan, bu küskünlüğün devam etmesini istemeyen Egemen Bostancı Stüdyo 54'ün salonunda toplanarak herkesin içindekini dökmesini öneriyordu. Ancak bu toplantı yapılamadı, ömrü vefa etmedi çünkü.

Dostlar bu kez de cenazede bir araya geldiler, hepsinin içi buruktu, ama Emeç'in üzüntüsü hepsinden bir başkaydı. Kadim dostundan küs ayrılmıştı. Ne var ki ayrılıkları çok uzun sürmeyecek, Bostancı'nın hemen ardından, iki ay sonra Emeç de dostunun peşinden gidecekti.

Toplantılar sürecek mi? İki dostlarının zamansız ölümü dernek üyeleri arasında şok etkisi uyandırmış, toplantılardan eski tadı alamaz olmuşlardı. Her şeye rağmen faaliyetlerini sürdürmeye kararlıydılar. Dernek ikinci başkanı İslam Çupi içkilerin pahalılığından yakınarak "Suyumuza yine zam yapacaklar, artık aksesuarlı içki içmek lüks oldu" diyor ama içmeye devam ediyordu. Arif Keskiner'in ise karaciğeriyle başı dertteydi. Bir aylık bir tedaviden sonra eski temposuna yeniden kavuşacağını söyleyen Keskiner, yılbaşının hemen ardından TAD'ın çalışmalarına, yarım bıraktıkları yerden devam edeceklerini müjdeliyordu ●

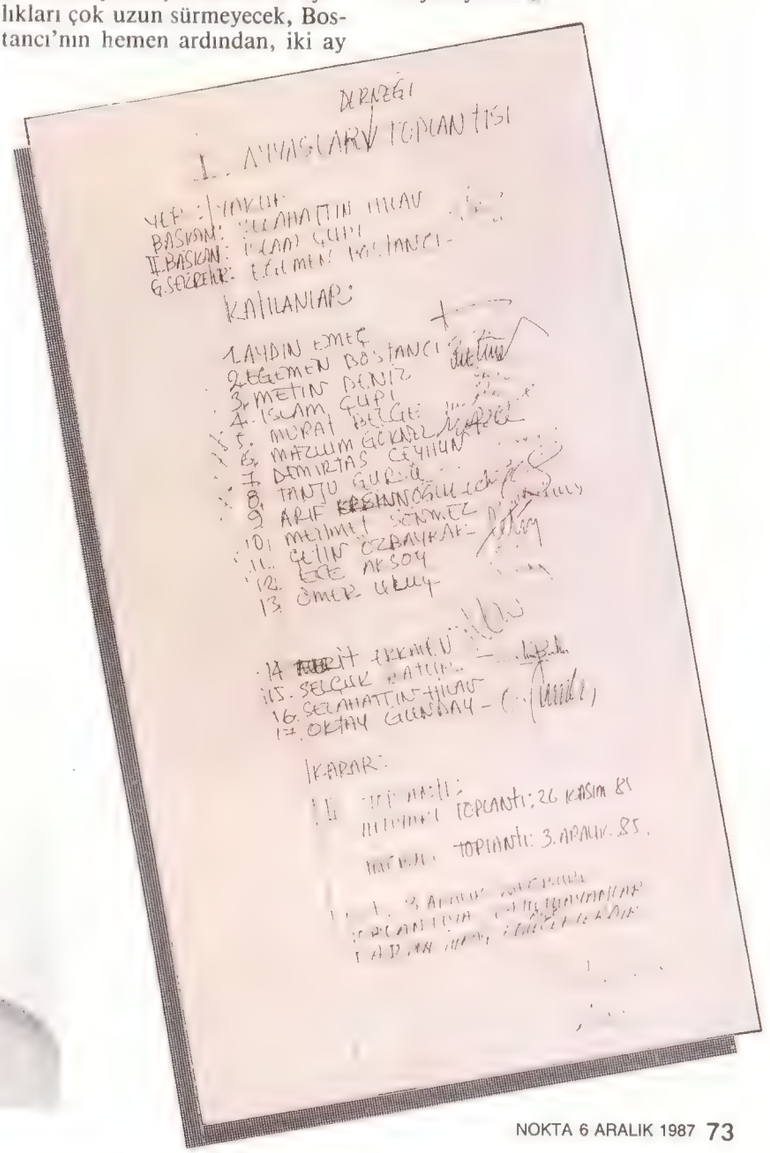

FOTOĞRAFLAR UMIT KIRDIL / NOKTA

Psikolog Leyla Navaro ve öğrencileri öğrenmenin yaşı olmadığını kanıtlıyorlar.

AİLE İÇİ EĞİTİM SEMİNERİ / BABALAR

'Baba, öğren de gel'

Yüzyıl Eğitim Kuruluşu, babaların çocuklarıyla olan ilişkilerini düzenlemek için "İyi baba olma" seminerleri düzenledi.

Aynı masanın etrafına toplanmış yedi kişiydiler. Konuşmacıyı can kulağıyla dinliyor, önlerindeki kâğıtlara notlar alıyorlardı. Sırası geldiğinde de hararetle tartışıyorlardı. Kapı aralığından bakıldığında bu topluluğu bir bankanın yönetim kuruluna benzetmek mümkündü. Ancak bu varsayım doğru değildi. Yaşları 35'le 65 arasında değişen bu yedi adam masanın etrafında toplanmış öğrencilerdi. Öğrenmek için gelmişlerdi. Neyi mi? "İyi baba olmayı."

Yüzyıl Eğitim Kurumları A.Ş.'nin bir süredir sürdürdüğü Aile İçi Eğitim Seminerleri'ne bir yenisi daha eklenmişti. Baba-çocuk ilişkisini düzenleyen "Babalar Eğitimi." Psikolog Leyla Navaro denetiminde sürdürülen seminerde Türkiye'de ilk kez projektör, aile içindeki en dokunulmaz bireye "baba"ya çevrilmişti. Navaro'ya göre, Türk aile yapısında çocukla günlük ilişkileri yoğun olarak yaşayan anneydi. Çoğu zaman bu ilişkilerin dışında kalan baba ise, daha çok işin felsefesini yapıyordu. Zaman zaman da çocuklar üzerindeki denetimi pekiştirmek için sopa görevi görüyordu. İşte bu seminerle de amaçlanan babaların çocuklarla ilişkilerini daha sıcak, olumlu, daha yakın hale getirmekti...

Bunu gerçekleştirmek için de seminerlerde çocuklara yaklaşmanın yöntemleri öğretiliyor, uygulama için de babalara ev ödevleri veriliyordu. "Bugün çocuğunuzla konuşun." "Bu kez kızmamayı, sinirlenmemeyi deneyin." "Bu hafta çocuğunuz yerine, kendinizi koyun" ve benzeri başlıklar taşıyan ev ödevleri günlük aile yaşamında yapılıyordu. Bu ev ödevlerinin sonuçları da alınmaya başlamıştı...

65 yaşında öğrenilen babalık. Kadir As bu seminerin en gözde ve örnek öğrencilerindendi. 65 yaşındaydı ve "babalığı öğrenmenin yaşı yoktur" diyebilme cesaretini göstermişti. As'ın biri 15, diğeri ise 45 yaşında olmak üzere iki kızı vardı. Artık 45 yaşındaki kızı için yapabileceği bir şey yoktu ama Sirem için hâlâ öğrenmeye değerdi. As'ın sorunu geçmişteki askerlik deneyiminden kaynaklanan otoriterlikti. Sirem'in her isteğine bu otoriter kişilikle cevap veriyor, bu da işleri biraz zorlaştırıyordu. Oysa sekiz haftalık eğitimden sonra Kadir As kendisinde olumlu değişiklikler gözlediğini söylüyordu. Artık demokrat bir baba olma yolundaydı. Kadir As hoş bir ev ödevi örneğiyle demokratlığını ortaya koyuyordu. Sirem biraz zayıflamak istiyor ve rejim yapıyordu. Kızının iyi beslenemeyeceğini düşünen Kadir As da buna şiddetle karşı çıkıyor, evde rejimin sözünün bile edilmesini istemiyordu. Ancak bu eğitimden sonra Kadir As hatalı davrandığını anlamış, güzel bir çözümü sağlamıştı. Artık evdeki herkes bu rejim harekâtına sahip çıkıyor ve sofraya Sirem'in hem zayıflayacağı hem de iyi besleneceği yemekler geliyordu.

Oktay Aydagül'de daha önceleri 12 yaşındaki kızı Yasemin'in dağınık olmasından şikâyetçiydi. Bu dağınıklık zaman zaman evin tadını kaçırıyordu. Oktay Aydagül bir akşam kızını iki gözü iki çeşme ağlar buldu. Yasemin ertesi gün gireceği önemli bir sınavın kitabını kaybetmişti. Kitabın kaybolmasının suçunu evde çalışan kadından, arkadaşlarına kadar birçok insana yükleyerek çıkıyordu işin içinden. Bir başka zaman olsa Aydagül kızını azarlar, iş çığrından çıkardı. Ancak Oktay Aydagül bu kez eski tavrını göstermeyecekti. Çünkü babalığı öğreniyordu ve bu olay kendisini sınaması için iyi bir fırsattı. Sinirlenmeden kızının elinden tutuyor ve eve geldiğinden bu yana nerelere gittiyse, neler yaptıysa aynısını tekrarlamasını istiyordu. Sonuçta kitabın apartman kapısında unutulduğu anlaşılıyordu. Soruna soğukkanlı yaklaşınca çözümü de basitleşiyordu. Ama aile ilişkilerindeki birçok sorun da böyle gündelik dertlerden çıkıyordu zaten.

Seminere katılan babalar kadar çocuklar da bu işten memnun görünüyorlardı. Çocuklardan biri babasına sormuştu: "Baba bu günlerde ben mi çok iyi çocuk oldum yoksa sen mi iyi baba oldun?" Zaman zaman şakayla karışık da olsa babaların eski tavırlarını özledikleri de oluyordu. Bir babanın "İyi ama ben çocuğuma ne zaman kızıp bağıracağım?" dediğini gülerek anlatıyordu Leyla Navaro.

Sihirli değnek ne? Tüm babalar şöyle ya da böyle bu seminerden yararlandıklarını söylüyorlardı. Kimisi artık çocuklarına ulaşabiliyor, onların dertlerini anlıyordu. Kimisi evde demokrat hava estiğini söylüyordu. Bazıları ise daha önce görmedikleri problemleri fark ettiklerinden dem vuruyordu. Bu babalar daha önce nasıldı? Leyla Navaro ortak karakterlerin otoriterlik olduğunu söylüyordu. Babalar sürekli çocukların hak istediklerinden yakınıyordu. Daha önce edindikleri bilgilere göre de babanın görevi çocuğu denetim altında tutmaktı. Çocuğun her isteğine boyun eğmemeliydiler.

"İşte biz babalara bu noktada yardım ettik" diyordu Leyla Navaro. "Üzerlerine yakışan üniformayı çıkarttık, çocuklarını dinlemeyi öğrettik. Ama yalnızca duymayı değil, gerçekten anlamayı." Ayrıca babalar konuşmayı da öğrenmişlerdi. Sürekli "sen" diye söze başlayıp suçlayan, nutuk çeken bir babayı hiçbir çocuk dinlemezdi. Oysa saldırı taşımayan bir üslupla konuşmak çocuğu da babayı da rahatlatacaktı. Çocuğa kızıp cezalandırmanın yerine, babalara, kendilerini onların yerine koymaları öğütleniyordu. Babanın kendisini tek çözüm merci olarak görmesi engelleniyordu. Birçok çözüm vardı. Çözüm, çocuktan da gelebilirdi. Artık babalar bir demokrasi sınavı vererek domakrat olmayı öğreniyorlardı ●

Babalar oturumu

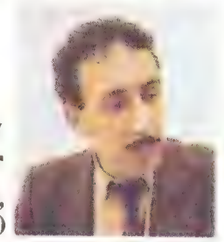

Alev Uçarer
(44 yaşında, ihracatçı)

"Çocuğumla ilişkilerimde doğru tavrı geliştirebilmek için katılıyorum. Daha çok kendi doğrularım yerine asıl doğru olanı öğrenmek amacındayım. 8 yaşında bir oğlum var. Aramızdaki problemlerin farkında olabilmek, ilerde yaşayacağımız problemleri göğüslemek için burdayım."

Oktay Aydagül
(41 yaşında, tüccar)

"Günlük hayat insanı sürükleyip götürüyor ama durup düşünmek gerek. Mutlu ve uyumlu bir ailemiz var. Ancak yine de çözemediğim bazı sorunlar yaşıyorum. 17 yaşında bir oğlum, 12 yaşında da bir kızım var. Bu eğitimle yeni bir bakış açısı kazanarak sorunların temeline inebiliyorum."

Kadir As
(65 yaşında, emekli asker)

"Biri 15 diğeri ise 45 yaşında iki kızım var. Ailemde daha rahat bir ilişki istiyorum. Benmerkezli ilişkilerim vardı. Kuralları ben koyar, sorunları ben halleder, hep en iyiyi düşündüğümü zannederdim. Şimdi böyle düşünmemin hatalı olduğunu biliyorum."

Acar Baltaş
(Psikiyatr)

"Biri 6 diğeri 2 yaşında iki oğlum var. Babalık tüm hayatımızı kapsayan ciddi bir iştir. Bu konuda genel bilgilerimle yetinmeyerek daha özel bilgileri ediniyorum. Çünkü yapabilmek için bilmek gerek. Buluğ çağında yaşanacak problemlerin tohumu çok erken yaşlarda atılıyor. İnsan çocuklarıyla 15 vasında arkadaş olamıyor."

Şen Yalman
(50 yaşında, tüccar)

"2 0-16-15 yaşlarında üç oğlum var. Çocuklarımla aramda bir kopukluk hissettim. Daha yakın temas için burdayım. Genellikle günlük stres içinde çocuklara hayır deniyor. Hoşgörü sahibi olmak, çocuklarımı dinlemek, daha derine inerek, onlar neler düşünür, hisseder bunları öğreniyorum."

Turhan Özüduru
(38 yaşında, yayıncı)

"Çocuklarıma uyum sağlamakta güçlük çekiyordum. Çok ilgili bir baba olduğumu söyleyemem. Çocuklarıma en kolay hangi yoldan ulaşabilirim diye düşünüyordum. Sanırım o yolu öğreniyorum."

SÖYLEŞİ / TİMUR DANIŞ

Düşler "yürü ya kulum" deyince...

Türkiye'nin önde gelen dış ticaret firmalarından birinde altı yıl üst kademe yöneticilik yapan Timur Danış, bir gün iş dünyasının sıkıntılarına "Yeter" deyip yepyeni bir yaşam kurmuş kendine. Yürüyerek Türkiye'nin kıyılarını dolaşıyor. Yürüyüşünün ilk etabında Yalova'dan Ayvalık'a kadar yürüyen Danış, Türkiye sahillerini bitirdikten sonra Afrika kıyılarına dikmiş gözünü. Ancak Timur Danış'ın yeni yaşamını yalnızca yürümek doldurmuyor. Yılın altı ayında yürüyüşünü sürdürüp geri kalan altı ayında ise* Karga *adlı bir kitapçık dizisi çıkarıyor. Düşlerini düş olmaktan çıkarıp yaşamı haline getiren Timur Danış* Nokta*'nın yürüyüş ve yayıncılık serüvenlerine ilişkin sorularını yanıtladı.

ERZADE ERTEM / NOKTA

Timur Danış: "Bütün dünyanın işçileri, lütfen yürüyün" diyor

Nokta: Sizi, genel olarak iyi ve paralı bir işi bırakıp yeni bir yaşam kurmaya yönelten etkenlerden söz eder misiniz biraz?

Danış: Yıllar boyunca, başkalarının yönetiminde, günün birinde kendi hayallerimi gerçekleştirebileceğimi düşünerek çalıştım. Sonunda kendimi, başkalarının tayin ettiği gündemlere sığdıramayacağımı anladım ve kendi hayallerimi gerçekleştirmeye karar verdim.

Nokta: Peki, somut olarak bir yaşamdan diğerine geçişiniz nasıl oldu?

Danış: Aslında bu ikisi biraz da iç içe oldu. Dilerseniz Karga'yı anlatarak başlayayım. Çocukluğumda bir kasabada yaşardık. Ağabeylerim ise ODTÜ'de okur ancak tatillerde gelirlerdi evimize. Bir gün onların asık suratlı, benim hiç ilgimi çekmeyen kitapları arasında teksir kâğıdına basılmış Karga diye bir dergi gördüm. O kadar sevimli geldi ki bana, yıllar boyunca kafamda yer etti. Ve günün birinde benzer bir şey yapmayı daha çocukluğumda kafama koydum. Sonraları üniversiteye gittiğim günlerde yarı profesyonel turizm işine başladım. Arkadaşlarımla küçük geziler düzenlerdik. Bu arada idarecilige merak saldım. Kızılırmak'ta salla 35 kilometre gittim, ölüm tehlikeleri falan atlattım. Gezme ve yazma isteğim bir kartopu gibi büyüyordu içimde. Sonunda bu ihracat işlerinden bunaldığım bir kış günü her şeyi bir yana bırakıp birkaç günlüğüne Marmaris'e gittim. Öylesine kıyıda dolaşırken, kayalar yüzünden daha ileriye gidemedim. Ya denize düşersem, ya giysilerim ıslanırsa gibi korkular vardı içimde. Ama bu yenilginin üstüne kafamda yeni bir ufuk açıldı ve kendi kendime Türkiye'nin bütün kıyılarını yürüyeceğim dedim ve işten ayrılıp hazırlıklara koyuldum.

Nokta: Bu uzun yürüyüş için ne tür hazırlıklar yaptınız?

Danış: Yalnızca yürüyüş hazırlıkları yapmadım. Benim için yazmak ve yürümek aynı serüvenin parçalarıydı. Karaköy'de bir eve taşınmıştım. Karga'yı basabilmek için ilk iş bir el pedalı aldım. Marita Gonzales Matbaası adını verdiğim bu baskı aletini öğrenmeye başladım. Bir yandan da sırt çantası, uyku tulumu gibi malzemeleri toparlıyor ve yürüyüş denemeleri yapıyordum.

Nokta: Yürümeye ne zaman başladınız?

Danış: 26 Mayıs sabahı Yalova'dan yola çıktım. Ama yanıma korkunç bir yük almışım. Mesela bir pilli lamba, bir akülü lamba. Tencereler, tavalar, yolda okurum düşüncesiyle kitaplar, kısacası 40 kilodan fazlaydı yüküm. Tabii daha yürüyüşümün ilk gününde bütün eşyalarımla birlikte denize düştüm. Bütün süprüntülerimi toparlayıp 8 kilometre yolu gerisin geri yürümek zorunda kaldım. Yıkılmıştım. Ama sonra kaldığım yerden yeniden başladım yürüyüşe. Bu kez yükümü bir hayli azalttım, bir de, kayaları aşamayacağım yerde kullanmak üzere bir şambrel aldım yanıma.

Nokta: Günde ortalama ne kadar yürüyordunuz?

Danış: İlk gün 15-20 kilometre yürüdüm. En fazla da 40 kilometre yürüdüm sanırım. Ama öyle şeyler oluyor ki, örneğin ilerde bir burun görüyorsunuz ve oraya kadar varmayı hedefliyorsunuz. Ama kayalıklara bir girince iki gün çıkamıyor insan.

Nokta: İlk geceyi nasıl geçirdiniz?

Danış: İlk kez çadırda kalıyordum, en ufak bir çatırtıda bile korkuyordum. Üstelik çadır kayaların arasında öyle bir yere kurulmuştu ki, şiddetli bir dalga gelse söküp götürecek, yarı uykulu, yarı uyanık sabahı ettim.

Nokta: Bu işe kalkışacağınız sırada arkadaşlarınızdan tepkiler alıyor muydunuz?

Danış: Tepki almaz olur muyum. Önceleri yürüyeceğim dediğim zaman deli misin diye çıkışıyorlardı. Ama yürüşümün ilk molasını Armutlu'da verdim ve oturup yirmi kadar kart yazdım arkadaşlarıma... Bu hem içimdeki yazma isteğimi körüklüyordu hem de yürüdüğümü onlara kanıtlamış oluyordum.

Nokta: Bu süre içinde size eşlik etmek isteyen oldu mu hiç?

Danış: Bir köpek takıldı peşime, ama ben hiç yüz vermedim. Bir yandan da içim gidiyordu. Bir köye girdiğim zaman önden koşup efelik yapıyor, beni diğer köpeklere karşı koruyordu. Ama sonunda kaçmak zorunda kaldım. Çünkü hem ısınıyordum hem de birlikte gitmemiz mümkün değildi. Aslında deneyimsizlikmiş, bugün bir köpeğim olsun istiyorum, çok iyi bir yol arkadaşı. Onun dışında katılmak isteyen çok az oldu, iki köy arasında falan. Yalnız benim şöyle bir düşüncem var. Benim yürüyüşlerim bundan sonra da devam edecek. Belli etaplarda ilgi duyanlarla randevulaşarak birlikte sürdürebiliriz bu işi.

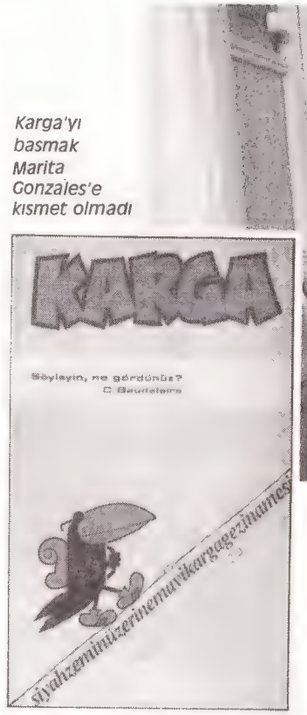

Karga'yı basmak Marita Gonzales'e kısmet olmadı

Nokta: Geçtiğiniz yerlerde insanlar size acayip gözle baktılar mı?

Danış: Çok çeşitli insanla karşılaştım tabii. Bir kere girdiğin yerin gündemi oluyorsun. Belki deli, kaçık diye, belki de enteresan bir iş yaptığın için. Mesela bir kahveye girip oturuyorsun hemen sorgulama başlıyor. İşte "Ne yapıyorsun, nereden geliyorsun" gibi, İstanbul'dan yürüyorum deyince şaşırıyorlar. Zaten küçük yerlerde insanlar Zapata gelsin devrim yapsın diye bekliyorlar. Sen de oradan geçerken oranın Zapata'sı oluyorsun.

Nokta: Yürüyüşünüzü daha ne kadar sürdüreceksiniz. Yeni hedefleriniz nereleri?

Danış: Önümüzdeki sene Akdeniz'i bitireceğim. Sonra da Karadeniz, Tuz Gölü ve Van Gölü. Türkiye bittikten sonra Antakya'dan çıkıp Filistin'e gitmeyi düşünüyorum. Filistin'den savaşı durdurup geçeceğim. Çok arzu ediyorum bunu. Filistin'den sonra İsrail'e geleceğim ama İsrail'den geçmeyeceğim, herhangi bir taşıtla İsrail'i geçip, görmeden yani, Kuzey Afrika ve kıtanın tamamını yürümeyi hedefliyorum. Tabii hep altı ay yürüyüp altı ay yazarak.

Nokta: Dilerseniz biraz da öbür altı aya, yani Karga'ya geçelim. İlk sayısını yalnızca 500 adet basmışsınız. Karga nedir sizce? Bu kitapçık dizisiyle bir yaşam tarzı mı öneriyorsunuz insanlara?

Danış: Aslında böyle bir niyetim yoktu işin başında. Ama bir şeyler yaşayıp sonra da bunları anlatınca, söylediklerim zaten bir öneriye dönüşüyor. Örneğin ben çalışmaya karşıyım. Daha doğrusu çalışan insanların yaşamlarında bazı tıkaçlar olduğunu düşünüyorum. İşte bu tıkaçların kaldırılması için çalışılmasını savunuyorum. Boş zaman denir örneğin, oysa bence boş zaman insanların istemedikleri işleri yaptıkları zamanlardır. Haa bir önerim daha var. Ben "Dünyanın bütün işçileri lütfen yürüyün" diyorum. Bulunduğu şartların, kapasitenin üstünde bir şeyler yapmak isteyen herkese Karga'da yer vermek istiyorum. Geçenlerde iki Belçikalı geldi İstanbul'a. Bisikletle dünyayı dolaşıyorlarmış. Onlarla röportaj yaptım ve evimde misafir ettim. Avrupa ile bağlantılar kurup bu tür seyyahlarla dayanışmak istiyorum. Özetlemek gerekirse Baudelaire'in bir sözünü aktarayım size: "Söyleyin, ne gördünüz?" diyor Baudelaire. İşte bu soruya verecek cevabı olan herkese açık Karga. ●

MÜZİK / KLASİK TÜRK MÜZİĞİ KAVGASI

Türk müziğinde Nevzad Atlığ ipoteği mi?

Nevzad Atlığ yönetimindeki Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'na yöneltilen eleştiriler giderek yoğunlaşıyor. Müzik çevreleri Klasik Koro'nun devlet korosu olmaktan çıkıp "Nevzad Atlığ korosu" haline geldiği görüşünde birleşiyorlar

"11 Eylül gecesi TV'de Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nun konseri olsaydı 12 Eylül gerçekleşemezdi. Çünkü askerler uyuklardı..."

Attilâ İlhan, bu esprisiyle koronun ağır ritmini ve tek boyutlu icrasını eleştiriyordu hiç kuşkusuz. Ancak, 1976 yılında büyük umutlarla kurulan koroya yöneltilen eleştiri bununla kalsa iyiydi. Türk klasik müziğinin tanınmış pek çok sanatçısı da koroya karşı tavır alıyor, başta koro şefi Nevzad Atlığ olmak üzere pek çok konuyu tartışma gündemine getiriyordu. Üstelik, bunların önemli bir kısmı

Klasik Koro icrası, şefi ve repertuarıyla topun ağzında...

Ruhi Ayangil: "Aslına uygun değil..."

vaktiyle koroda görev almış isimlerdi...

"Bir nigâh et hâlime ne olur..."

Aslında hiç kimsenin koronun önemini ve klasik Türk müziğine getirdiği yeni soluğu inkâr ettiği yoktu. Ama geçen zaman içerisinde iş gelip bir yerde tıkanmış, devletin korosu şef Nevzad Atlığ'ın ismi ile anılmaya başlanmıştı. "Klasik Koro'nun icrası, bir Nevzad Atlığ icrasıdır," diyen Türk müziğinin önde gelen isimlerinden Ruhi Ayangil, sözlerini şöyle sürdürüyordu:

"Nevzad Atlığ'ın icrası, birtakım musiki yazarlarının veya kendilerini musiki biliyor zanneden kişilerin söylediği gibi aslına uygun ve otantik bir icra değildir. Türk halkına bir başka icra tarzını dinleme imkânı özellikle verilmiyor. Devletin korosu, Nevzad Atlığ'a mahkûm edilmiştir."

Bestekâr, koro şefi ve solist Dr. Alaaddin Yavaşça da, Ayangil'in görüşlerini paylaşıyor ve şunları söylüyordu: "Kurulan koro devletin korosudur, şahıs korosu değildir. Tamam, birisi ebedi şef olsun, ama diğer sanatçılara da şans tanın-

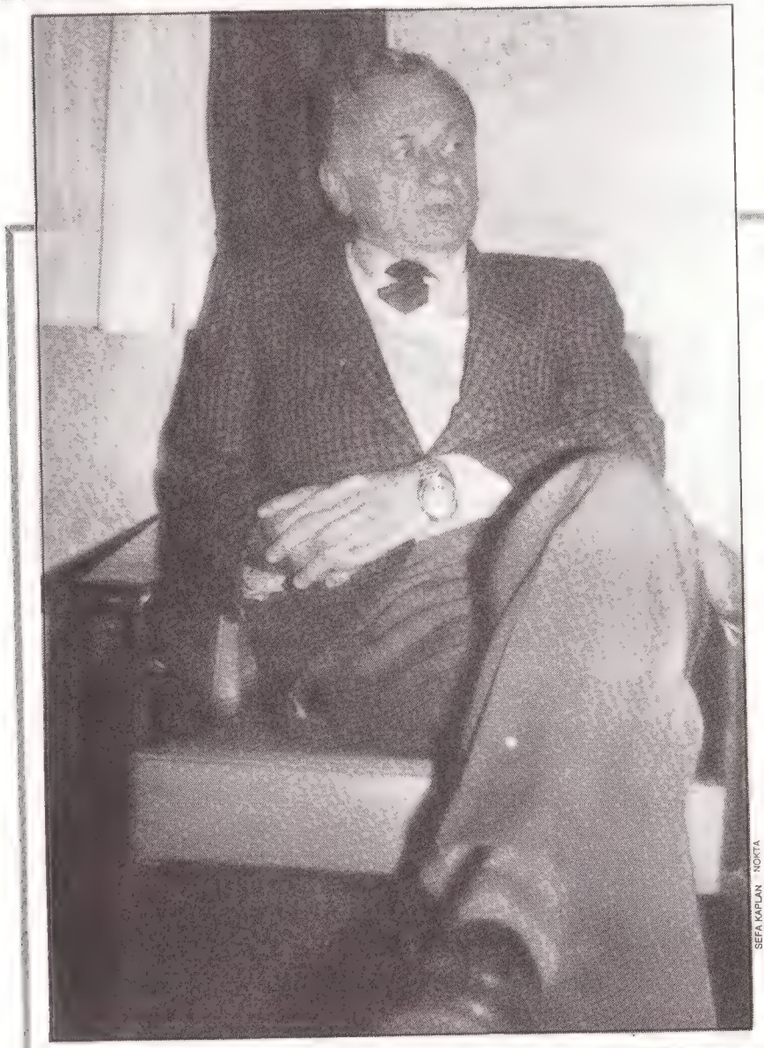

SEFA KAPLAN - NOKTA

"Sanat arenası er meydanıdır"

Kurulduğu günden bu yana Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nun şefliğini yürüten ve çeşitli eleştirilere uğrayan Dr. Nevzad Atlığ, uzun bir zamandır sürdürdüğü suskunluğu bırakarak ilk kez Nokta'ya konuştu.

Nokta: Klasik Koro'nun icra tarzının tek boyutlu olarak değerlendirilmesini nasıl karşılıyorsunuz?

Atlığ: Ben musikiye gökten zembille inmedim. 1943'ten bu yana 45 senedir musikinin hep odak noktasındayım. Konservatuvar İcra Heyeti Şefliği'ne getirildiğim zaman 27 yaşındaydım. Bunun yanı sıra, musikimizin en büyük ustası Mesut Cemil Bey'in yanında ölümüne kadar bir çırak gibi çalıştım.

Şimdi tabii herkesin çok rahat konuştuğu bir dönemdeyiz. Bu konuşanlar, biz musikiye başladığımız zaman ortada yoktular. Tabiatiyle bu bir piyango değildir. Demek ki ben çalışmalarımla dikkatleri çekmişim. Sanat arenası bir bakıma er meydanıdır. Herkes ne yaparsa bileğinin hakkıyla yapar. Yoksa kimse kimseye bir şey dağıtmaz. Benim icra anlayışım ve yorum konusundaki düşüncelerim tamamen Mesut Cemil gibi bir büyük ustadan kaynaklanmaktadır.

Nokta: Yani, farklı topluluklar da kendi yorumlarını getirebilirler demek istiyorsunuz...

Atlığ: Elbette, kimse kimseye mani değildir. Kimse kimsenin sanat anlayışına müdahale edemez.

Şunu özellikle belirtmek istiyorum, son kırk senedir Türk musikisini tanıtıp sevdiren üç-beş kişi varsa, herhalde birisi de benim. Benim yaptığım mücadelenin ne safhalardan geçtiğini birçokları bilir ama açıklamak işlerine gelmez. Her şey kurulduktan sonra konuşmak kolaydır. Daha 15 sene önce Atatürk Kültür Merkezi'nin önünden Türk müziği temsilcilerini geçirtmezlerdi, değil içine girebilmek... Yaptığımız mücadeleyi takdir etsinler demiyorum ama hiç değilse kötülemesinler...

Nokta: Koronun repertuarının belirli bir dönemle tıkandığını kabul ediyor musunuz?

Atlığ: Musikimizin klasik dönemini ben ortaya atmadım. Bunu da ustalarımdan gördüm. Aslında klasik repertuarın başladığı yer konusunda herkes müttefik. Bittiği yer ise tartışılıyor. Bana göre, Suphi Ziya ve Lem'i Bey'e kadar klasik dönemdir. Ama elbette benim görüşüm bir kanun değildir. Benim koyduğum esaslar kabul edilsin diye bir iddiam da yok. Ama mademki bu ekibin sorumluluğunu ben taşıyorum, müsaade etsinler de bildiğimiz gibi yapalım. Ben hata etmediğim inancındayım.

Nokta: Klasik Koro'da neden ritim saz kullanmıyorsunuz?

Atlığ: Gerek Mesut Cemil, gerekse Münir Nurettin Beyler ritim saz kullanmamışlardır. Bugün bu eleştirileri yöneltenler bu işi bu iki ustadan daha mı iyi biliyorlar? Bu bir yorum ve zevk meselesidir. Ritim sazın musikimize girişi, bence gazinonun önce radyolara, sonra kafalara yaptığı bir büyük tasalluttur.

Tabii çok eskiden musikimizde def, bendir, kudüm gibi sazlar mevcuttu. Ama o zaman ritim sazların yanında kemençe, tambur ve neyden başka saz yoktu. Bugün keman, ud ve kanun var. Yani, klasik ve otantik olması için ille de ritim sazlara gerek var deniliyorsa, o zaman diğer sazları ve kadın sesini olduğu gibi çıkartmak gerekir.

Nokta: Klasik Koro'da misafir şeflik ya da yardımcı şeflik gibi yenilikler neden denenmiyor?

Atlığ: Bizim anlayışımıza yatkın, koronun yaptığı mücadeleyi aksatmayacak kişiler ortaya çıktığı zaman bu elbette yapılacaktır. Yoksa reddedici bir kararımız yok. Ama bildiğiniz gibi biz solo için de, koro için de mikrofon gibi musikiyi yozlaştırıcı bir ara malzeme kullanmıyoruz. Biz pek çok arkadaşı çağırdık. Solist olarak. Çeşitli bahanelerle gelmediler. Çünkü mikrofon yoktu... Bunların bana cevabını ve hesabını versinler. Yüz kişilik bir salonda bile pek çok tanınmış solistimiz mikrofon istiyor...

"Yüzeysel ve yeknesak icra..."

İyi bir klasik Türk müziği izleyicisi iken, 70'lerde Kapalıçarşı'dan satın aldığı bir neyle "iyi bir amatör neyzen" de olan, klasik Türk musikisi üzerine ürettiği düşüncelerle dikkati çeken ve bunları "Klasik Türk Musikisi Üzerine Denemeler" adlı bir kitapta toplayan Boğaziçi Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Cem Behar, **Nokta***'nın sorularını yanıtladı.*

Nokta: Klasik Koro'nun genel bir değerlendirmesini yapar mısınız?

Behar: Müziksel restorasyonlar gelenek zinciri iyice koptuğu zaman belirir. Bu restorasyon girişimlerinin ülkemizde kuşkusuz en önemli örneği üslup, yorum ve icralarıyla Nevzad Atlığ yönetimindeki Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'dur. Bu koro, duygusal bir restorasyon idealini içeren bir yorum modeli geliştirmektedir. Her şeyden önce yapılan müzik bizzat Nevzad Atlığ'ın "Klasik Türk musikisinin son bestecisi" diye adlandırdığı Suphi Ziya Özbekkan ile kapandığı farz edilen bir dönemin müziğidir. Diğer yandan, bir 16. yüzyıl Kâr'ının ya da bir 17. yüzyıl Mevlevî Ayini'nin, bestelendikleri dönemde nasıl yorumlandıklarını (klasik Türk müziği hakkındaki müzikolojik araştırmaların şu anki durumunda) bilmemize imkân yoktur.

Nokta: Peki bu önemli bir çelişki değil mi?

Behar: Restorasyonun bu noktadaki çelişkisi bir yandan eskiyi sırf eski olduğu için makbul sayarken, bir yandan da eserleri ister istemez kendi yorum süzgecinden geçirmesinden kaynaklanır. Nevzad Atlığ ve korosunun mükemmel fakat donuk, sağlam olduğu kadar dakik, yüzeysel ve yeknesak icraları -"gerçek geleneğin" bir parçası olabilme şansına sahip olmuş Mes'ut Cemil ve Ruşen Ferit Kam'ın koro yönetimleriyle karşılaştırırsak- aslında "geçmişle gelecek arasında köprü kurmak" yerine bu ikisi arasındaki uçurumu derinleştirmektedir. Ayrıca, klasik Türk müziğinin eskilerden bugüne uzanan bir kültür devamlılığının parçası olarak algılanmadığı da hatırlanırsa, bu "restorasyon" girişiminin kültürel boşlukta niçin yankılanamadığı belki de daha iyi anlaşılır.

sın. O zaman Ahmet'in korosu, Mehmet'in korosu kalmaz. Bu kazık kakma sistemi bizim ülkemize hastır."

"Tuti-i mucize guyem ne desem lâf değil." Evet, klasik müzik tartışmaları Atlığ'ın üzerinde odaklanıyordu. Ayangil'e göre Atlığ, "bu tekelci tutumu yüzünden, önceki hizmetlerini de gölgeleyecek bir aşamaya gelmişti. Kaldı ki, bir insanın müzisyen olması için bir koronun başında el-kol sallaması yeterli değildi. Ama Türkiye'de görünmez bir şemsiye vardı ve bu şemsiye daima yalancı şöhretler için işletiliyordu."

Elbette sorun yalnızca Nevzad Atlığ değildi. Klasik Koro'nun büyük eleştirilere uğrayan bir başka yönü de repertuarıydı. Koro repertuarının son derece sınırlı kaldığı, gerekli bir arşiv çalışması yapılmadığı ve tekrarlarla yetinildiği konusunda gerek Alaaddin Yavaşça, gerekse Ruhi Ayangil aynı şeyleri söylüyorlardı: "Türk musikisi belli bir devre, belli bir bestekâr zümresine hapsedilmiştir. Bu ise Türkiye gibi maddi ve manevi imkânları kısıtlı bir ülke için lükstür."

"Ey büt-i nev eda..." Yalçın Tura'ya göre klasik musiki geleneksel tarzda icra edilmeliydi. Aksi halde ne klasikliği kalırdı, ne de otantikliği. Oysa, Atlığ ritim sazları bile kullanmıyordu.

Bu noktada yöneltilen eleştirilere Dr. Alaaddin Yavaşça da katılıyor ve şöyle konuşuyordu:

"Koroda Türk müziğinin ritim sazları (kudüm, bendir, def, halile) sürekli ihmal ediliyor. Çünkü bu sazlar söyleyenleri usul yönünden bağlar, bu sazlar olduğu zaman kolay kolay usul dışına çıkılamaz. Garip ve milleti uyutan bir icra tarzını benimseyen koro, bu sazları özellikle dışarda tutuyor."

"Ab ü tâb ile bu şeb..." Koro ve Atlığ'ın zihniyetine yönelik suçlamalar, koro elemanları dışındaki hemen herkes tarafından paylaşılıyordu. Ancak, Atlığ'ın öfkesini üzerlerine çekmek istemeyen bazı isimler susuyor, adlarının kullanılmasını bile istemiyorlardı. Öte yandan, bir başka ortak kanı da Nevzad Atlığ'ın YÖK Başkanı İhsan Doğramacı tarafından korunup, kollandığıydı.

Anlaşılan bir süre sonra klasik Türk müziği bir avuç meraklının dışında kimseye seslenemeyecek, konser salonları da giderek boşalacaktı. Klasik musikiye gerçekten gönül verenler ise "Çıkmaz derun-i dilden efendim muhabbetin" diye çok geceler ağlayacak ve "Sevdiğim kurbanın olduğum bize yok mu mürüvvetin" çığlıklarıyla da daha çok dövüneceklerdi...

Sefa KAPLAN

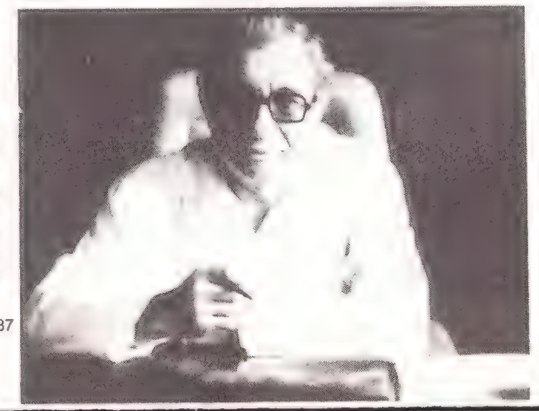

Alaaddin Yavaşça: "Türk musikisi belli bir devre, belli bir bestekâr zümresine hapsedilmiştir. Bu ise Türkiye gibi maddi ve manevi imkânları kısıtlı bir ülke için lükstür..."

BUGÜN EK SÖZ'Ü OKUYUN

Aile Boyu Süper Zekâ

Süper zeki olmak elinizde!

Zekâ üzerine yapılan araştırmalar onun artık kapalı bir kutu olmadığını göstermekte. Zekânın bir nevi enerji olduğu, insanın kendi zekâsının boyutlarını keşfedip onları geliştirebileceği de artık bilinmekte.
SÖZ, zekânızı geliştirecek yolları, yöntemi ve kendi zekânızı kendinizin değerlendirebileceği testleri sunmaya devam ediyor.

Bugün SÖZ almayı unutmayın.

SÖZ

Kaliteli Gazete

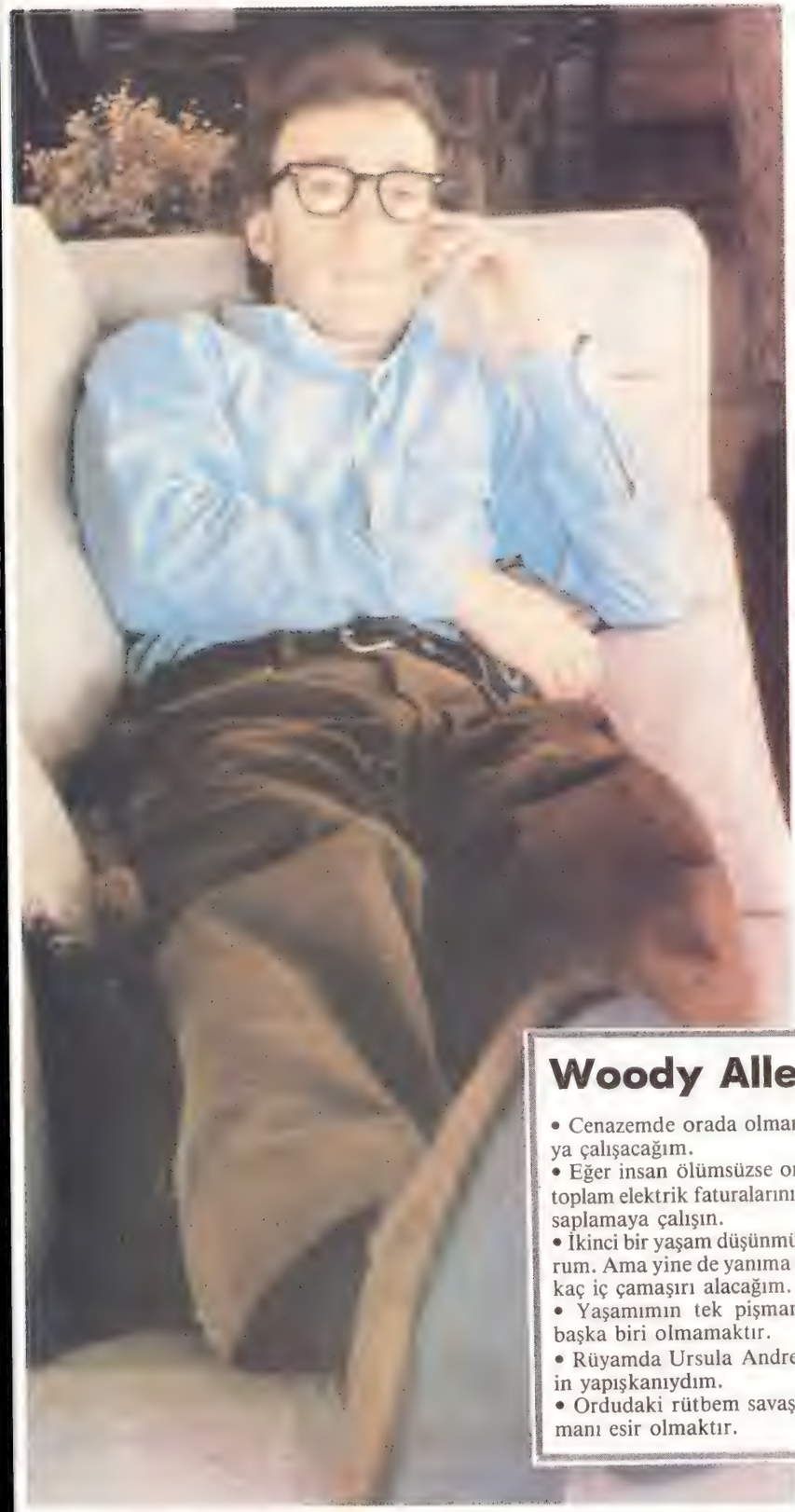

SİNEMA / HANNAH VE KIZKARDEŞLERİ

Allen'ın kadınları

Ünlü Amerikalı yönetmen - komedyen Woody Allen'ın bütün dünyada ilgiyle karşılanan üç Oscar'lı filmi sinemalarımızda

"Senaristlik, aktörlük, yönetmenlik, montaj. Size gülünç gelebilir, ama bunların hiçbirisini sevmiyorum. Can sıkıcı, bıktırıcı şeyler. En kötüsü ise film çevirmek. Çünkü her sabah 7'de hazır olmak için 6'da kalkmam gerekiyor. Bundan tiksiniyorum. Sabahlar soğuk ve loş oluyor."

"Peki niye film yapıyorsunuz?"

"Film yapıyorum, çünkü herkes film yapmak istiyor ve ben film yapma yeteneğine sahibim. Filmlerim gösterime çıktığında tepkiler olumlu oluyor ve bu da film yapmakla iyi ettiğimi düşünmeme yol açıyor. Sinema benim için bir tedavidir." Dünyaca ünlü komedyen Woody Allen, bir söyleşide sinemayla ilgili duygularını açıklarken bunları söylüyordu.

Geçtiğimiz sezon "Gülün Adı", "Misyon", "Başka Tanrının Çocukları" gibi filmlerle başlayan sinemalarımızdaki güzel şok, bu sezon "Platoon", "Amadeus" gibi filmlerle tatlı bir düş olarak sürüyor. Önümüzdeki günlerde sinemalarımızda vizyona girecek Woody Allen'ın üç Oscar'lı Hannah ve Kızkardeşleri (Hannah and Sisters) de bu göz kamaştırıcı filmlerden.

Woody Allen filozof

- Cenazemde orada olmamaya çalışacağım.
- Eğer insan ölümsüzse onun toplam elektrik faturalarını hesaplamaya çalışın.
- İkinci bir yaşam düşünmüyorum. Ama yine de yanıma birkaç iç çamaşırı alacağım.
- Yaşamımın tek pişmanlığı başka biri olmamaktır.
- Rüyamda Ursula Andress'in yapışkanıydım.
- Ordudaki rütbem savaş zamanı esir olmaktır.
- Karımla ben tatile çıkmakla boşanmak arasında kararsız kaldık. Çünkü Bermuda'ya bir seyahat 15 günde biterken, iyi bir boşanma yaşam boyu sürüyor.
- Ruh ve beden arasında bir ayrım varsa, hangisine sahip olmak daha iyidir?
- Metafizik üzerine yazmakta başarısız oldum. Çünkü komşu kadının ruhunu inceliyordum.
- Yanıt 'evet.' Ama 'soru' ne?

Woody Allen, "Film yapıyorum, çünkü herkes film yapmak istiyor."

Seksi baldız Lee (Barbara Hershey) ile Hannah'ın kocası Michael Caine'in cinsel temelde alevlenen aşkı giderek patetik bir hal alıyor ve sona eriyor

"Manhattan"ın bohem yüzü. Hannah ve Kızkardeşleri, bir grup New Yorklu "entel"in Cole Porter ve Puccini müziği eşliğinde yaşadıkları yarı-gırgır, yarı-hüzünlü olaylar dizisi olarak gelişiyor. Film Manhattan'ın bohem sanatçı çevresi Upper West Side'da geçiyor. Filmde belirleyici olan daha çok karakterler. New Yorkluların bayıldığı şu kültür ortamı, filmin kahramanlarının aktarmak istedikleri bir mesajdan çok, soludukları hava, bir leitmotiv olarak görülüyor.

Filmin "esas kadını" Mia Farrow'un canlandırdığı Hannah, kocasına hayran, çocuklarını, kardeşlerini ve ailesini çok seven biri ve ailedeki herkes için büyük önemi var. Adeta bir odak noktası gibi. Herkes ondan bir şeyler bekliyor. Gizlice kırılıyorlar bazen ona, bazen de kışkırtıp kendilerine olan sevgisini sınıyorlar. Hannah'ın en büyük hayali ise kızkardeşleriyle birlikte Çehov'un "Üç Kızkardeş" oyununu Moskova'da oynamak. Michael Caine, Hannah'ın ikinci kocası ve talihsizliğe bakın ki, ailede sanatla ilgisi olmayan tek kişi. Kızkardeşlerden Lee (Barbara Hershey) seksi ve çıtkırıldım. Ressam sevgilisiyle (Max von Sydow) çok sorunlu bir ilişkisi var. Diğer kızkardeş Holly ise (Diane West) sürekli başarıyı kovalayan, ama her başarısızlığında Hannah'ın güvenli kucağına sığınan bir koca bebek...

"Kendi rolümü işe katmam sonradan aklıma gelen bir düşünceydi." Filmde Mickey'i canlandıran Woody Allen'ın sözleri bunlar. Mickey rolünde Allen, Hannah'ın ayrıldığı ama hâlâ dost olduğu ilk kocasını canlandırıyor. Tipik bir hastalık hastası olan ve sürekli ölüm korkusu yaşayan Mickey rolünde Allen daha önceki filmlerinden de aşina olduğumuz New Yorklu bir Yahudi'yi canlandırıyor. Ve tıpkı gerçek yaşamında bir zamanlar olduğu gibi, geçimini televizyon oyunları yazarak sağlıyor.

Hannah ve Kızkardeşleri bütün ailenin bir arada olduğu bir Noel partisiyle başlıyor. Bu partide koca rolündeki M. Caine'nin, kızkardeşlerden Lee'ye âşık olduğu ve Hannah'ın durumu fark ettiği o uğursuz saatler yaşanıyor. Kocayla baldızın başlangıçta cinsel temelde gelişen ilişkileri giderek patetik bir hal alıyor ve kocanın, karısı Hannah'a dönmesiyle sonuçlanıyor. Lee ise her başı sıkıştığında yaptığı gibi çareyi alkolde arıyor. Woody Allen, filminde bütün bu insanların yaşamlarından kesitler sunuyor. Sevgileri, zaafları, çelişkileri, tutkuları, güçleri ve güçsüzlükleriyle bir karakterler geçidi adeta. Sonuç olarak finalde bir başka Noel partisinde bütün ailenin bir kez daha bir araya gelmesi ve yönetmenin bu sahneyi final olarak seçmesi, onun aile kavramını toparlayıcı, bütünleştirici, barıştırıcı gücünü öne çektiğini gösteriyor. Yani, Allen da Amerikan TV dizilerinin ailesever ideolojilerine yakayı kaptırmış rolü yapıyor...

Filmin kadınları Allen'ı anlatıyor. Avrupalı bir eleştirmenin dediği gibi Woody Allen bu çalışmasıyla kadınları gerçekten seven tek Amerikalı yönetmen olduğunu da ortaya koyuyor: "Allen onları bir şehvet objesi, ya da 'Pamuk Prenses' olarak görmüyor, gerçekten seviyor. Allen'ın kadınları, seviyor, sevgililerinden başkalarıyla kırıştırıyor, kitap okuyor, düşünüyor ve erkekler dünyasında kendilerine bir kariyer sağlamak için canla başla çalışıyorlar." Önceki filmlerinden TV'de de gösterilen "Interiors"da (İç Dünyalar) yine üç kızkardeşi anlatan Allen, niye durmadan bu konuya el attığı yolundaki bir soruyu yanıtlarken şunları söylüyor: "Tekrar kızkardeşlerle uğraşmanın keyifli olacağını düşündüm. Kadınların özellikle de zeki kadınların ruhlarını keşfeden kitap, oyun ya da filmlere karşı korkunç bir eğilimim var. Sanırım bunun nedeni, ailemdeki bir sürü kadının arasında tek erkek olmam. Her zaman kadınlarla çevriliydim."

Hannah ve Kızkardeşleri filminin kadın oyuncuları da Allen'la çalışmaktan duydukları hoşnutluğu anlata anlata bitiremiyorlar. Bunlardan, W. Allen'la birlikte yaşayan Mia Farrow "Woody bir kadını güzel gösteren harika bir göze sahip. Bir kadının düşünce yapısını anlıyor ve önem veriyor" diyor. Filmdeki gibi gerçek yaşamda da Farrow'un annesi olan Maureen O'Sullivan da (onu ünlü Tarzan filmlerindeki Jane olarak tanıyoruz) müstakbel damadı ile ilgili şu yorumu getiriyor: "Woody o yumuşak tarzıyla sizin ne yapabileceğinizi anladığını ve öyle yapmanıza izin vereceğini hissettiriyor." Barbara Hershey'in değerlendirmesi de şöyle: "Bir kadında güzel olan bir şey bulduğunda izleyicileri de bunu görmeye zorlar."

Yardımcı erkek oyuncu olarak Michael Caine, yardımcı kadın oyuncu olarak Diane West ve özgün senaryo olarak Woody Allen'a üç Oscar getiren ve eleştirmenlerce "Manhattan, Allen'ın başarılı bir oda müziği çalışmasıysa, 'Hannah ve Kızkardeşleri' büyük bir senfonidir" diye nitelenen bu filmi kaçırmayın ●

Derdini duvara dök

18-25 yaşlarındaki kenar mahalle ve etnik kökenli gençlerin öncülüğünü yaptığı Graffiti, Batı'da giderek yaygınlaşıyor. İçeriği çoğunlukla "politik ve anarşist" olan, şiire, felsefeye, kelime oyunlarına dayanan Graffiti'nin "en gerçek" sanat olduğu öne sürülüyor

"Bunu yazan Tosun / okuyana..." dizeleriyle ünlü, anonim şairimiz Tosun'u hepimiz tanırız. Hınzır, cüretkâr, müzip Tosun kültürümüzün bir parçasıdır.

Aslında, her ülkenin, her kültürün bir "Tosun"u var. Frenklerin "Tosun"u da Kilroy. Ancak Kilroy, Tosun'a kıyasla daha seyyar. Sanatını hemen hemen yalnızca tuvaletlerde icra eden Tosun'un sabit kimliğinin aksine, Kilroy her yerde hazır ve nazır. Kilroy'un alamet-i farikası olan "Kilroy buradaydı" ifadesi hemen her yerde karşınıza çıkabilir.

Tosun, "okur-yazar"lığa önem verirken, Kilroy seyyah, kâşif, öncü niteliklerini vurgular. Kilroy, Batı'daki duvar edebiyatının vazgeçilmez öğesi. Ancak duvar yazıları Kilroy çeşitlemelerinden çok daha kapsamlı, çok yönlü açılımları olan bir faaliyet.

"Diyenler, demeyenler." Sprey ve kalın uçlu ispirtolu kalemlerle duvarlara yazılan Graffiti, şiir, felsefe, kelime oyunları, küfür gibi çeşitli kaynaklardan besleniyor. Ancak, Graffiti yalnızca söze dayalı değil. Salt çizgiden oluşan pek çok Graffiti de var.

Sosyologlar, Graffiti'yi kimlik ve özgürlük talebi olarak tanımlıyorlar. Kent hayatının kimliksizleştirdiği, kurulu düzenin söz hakkı vermediği bireylerin iletişim aracı Graffiti.

Graffiticilere göre insanlar ikiye ayrılıyor: Diyenler ve Demeyenler. Diyenlerden de kitap yazamayanlar Graffiti yazıyor.

"Eğer bir fikrin, insanlara söyleyecek bir sözün varsa nereye gidebilirsin ki? Gazetelerdeki okuyucu köşesine mi? Anlamsız. Bütün iletişim araçları anlamsız. Eğer düşüncelerin bir yerlere uymuyorsa, sansüre uğramadan konuşamıyorsan, kafanı hep duvara vuruyormuş gibi hissediyorsan, niye o duvara yazmayasın? Daha iyi olmaz mı? Graffiti önemli bir şey. Hiçbir şey yapmamaktan daha iyi. Ağzını bile açmadan cehenneme gitmekten daha iyidir böyle protesto etmek." Bir Graffitici düşüncelerini böyle ifade ediyor.

Sesli düşünmek. "İnsanlara düşünceleriyle ulaşmak" isteyen Graffiticilerin yazıları, resimleri uzun süre yerlerinde kalamıyor. Görevliler tarafından süratle siliniyor. Ama bu Graffiticilerin şevkini kırmıyor. "Her seferinde bir iki kişiye ulaşmak hiçbir şey yapmamaktan iyidir" diye düşünüyorlar.

Sosyologlara göre, Graffiti, bireyin gayri insani özellikler taşıyan şehir çevresi içinde, yıkıcı olmayan bir "hayatta kalma mücadelesi." Graffiticilere göre de "şehirde sonsuz bir hayal kırıklığı var. Bunun-

Batı ülkelerinde duvarlar düşünce ve mizah duy

gusunun şenlikli bir panoraması görünümünde

SEKS
HOCASINDAN
ilk
DERS
parasız

la ilgili bir şeyler yapmak önemli. Yüksek sesle düşünmeli. Böylece başkaları da düşünmeye zorlanır."

Duvar yazıları, resimleri kent hayatına renk katan bir olgu olarak kabul görmeye başladı. Kentin donuk, solgun çehresini canlandıran Graffiti, kimilerine göre, bir tür sanat. Kimilerine göre ise, sanatın ta kendisi. Zira, duvara yazı yazmak, resim yapmak insanı ne meşhur eder, ne de ekonomik yarar sağlar. Bu açıdan, Graffiti sanatın ta kendisidir.

Resmi Graffiti. Graffiticileri tutuklayan, hapse atan, sprey satışını yasaklayan resmi otorite de Graffitiye giderek hoşgörüyle bakıyor. Hatta, kimi kentlerde, duvar yazarları için özel duvarlar, yerler ayrılıyor, maddi destek gösteriliyor. Ancak bu durum Graffiti'nin ruhuna aykırı olduğu için, duvar yazarları kendilerine tahsis edilen yerlere değil, yasak yerlere yazıp çiziyorlar. Yasal alanlar genellikle boş bırakılıyor. Bir muhalefet biçimi olan Graffiti'nin dili sert, asi, küfürbaz. Resmi otoritenin tayin ettiği bir alanda bu üslubu kullanmak hem zor, hem de pek anlamlı değil.

Yerli Graffiti. Duvar yazıları bizim pek yabancısı olmadığımız bir olgu. Özellikle siyasi içerikli duvar yazıları bir dönemin ayırt edici özelliğiydi. Ancak bu yazılar, değerler eleştirisinden çok parti ve örgütlerin siyasal tezleriydi. Çok seyrek de olsa, "düzen değil, düzülen değişmeli" gibi esprili duvar yazılarına rastlanıyordu. Ama bizim asıl yaratıcı olduğumuz Graffiti türü "Tuvaletsel Graffiti." Türk'ün aklı malum. Ne var ki, umumi tuvaletlerin özel sektöre devredilmesiyle bu geleneksel sanatımız da geriledi. İnsanın pala bıyıklı adamlar gözetiminde ifade özgürlüğünü kullanabilmesi pek kolay değil.

Yücel GÖKTÜRK

Gündelik yaşamın politikası

Duvar yazıları, Batı'da derlenip kitaplaştırılıyor. Bizdeki ilk örnek Gülay Kutal'ın "Biz Duvar Yazısıyız" adlı derlemesi. Gülay Kutal'ın, 70'li yılların başında, elinde kireç tebeşirle Maçka Üniversitesi'nin duvarına "Niye Birbirinizi Öldürüyorsunuz?" diye yazan küçük kıza ithaf ettiği kitabının önemli bir özelliği de Sovyetler Birliği'nden de Graffiti örnekleri sunması. Gülay Kutal'ın "Biz Duvar Yazısıyız" adlı kitabından seçtiğimiz Graffitiler:

- Tanrı varsa bu onun problemi.
- Kadının vücudu kendisine aittir. Tabii ama, paylaşmakta ne zarar var?
- Anne, anne orgazm nedir? Ben bilmem. Babana sor.
- To be or Nato be.
- Stalin kötü bir devlet başkanıydı, çok kötü. Lenin iyi bir devlet başkanıydı, çok iyi. Gorbaçov? Ölsün de anlarız bakalım.
- Afganistan ve Sovyetler Birliği kardeştir. (Ama, kardeş arkadaş gibi değildir. Arkadaş seçilir. Kardeş seçilmez.)
- Kadınlar için Rus ruleti: Altı doğum kontrol hapı. İçlerinden biri aspirin.
- İntihar özeleştirinin en dürüst biçimidir.
- Seks briç gibidir. İnsanın iyi bir eşi yoksa, kendi eli iyi olmak zorundadır.
- Sinir bozukluğu irsidir. Çocuklarımızdan geçer.
- Tanrı masturbasyon yapmamızı istemeseydi bize daha kısa kollar vermez miydi?
- Çocuğunu Koleje vermen onu düşünen biri yapmaya yetmez.
- Sen, günah işlemeden bir can yaratan Meryem Ana. Bize bir can yaratmadan günah işlemeyi öğret.
- Niye ortalıkta, psikiyatrise gideceğine duvarlara Graffiti yazan bunca 'akıllı' var? Graffiti'nin saati 200 kron değil de ondan.

OTELİMİZDE
HAMAMBÖCEĞİ
BULUNMAZ!

Fareler yemiştir de ondan...

KURTULUŞA KADAR SAVAŞ
CEBECİ'DE DİNLEN!

Zafer Kazan

ÖLDÜKTEN SONRA DİRİLENLER

Ölüm onlar için son olmadı. Öldüler dirildiler, ikinci hayatlarını SÖZ'e anlattılar.

Güldal Kızıldemir, Nadire Mater'in dizi röportajları bugünden itibaren SÖZ'de.

Muvaffak İrem

ÜÇ HAYAT BİR İNSAN

Cinselliğin üç dünyasını yaşamış olan Muvaffak İrem gerçek hayatını SÖZ için anlattı.

Murathan Mungan'ın dizi röportajını SÖZ'de izliyor musunuz?

Bugün ve her gün bir SÖZ alın

SÖZ

SÖYLEŞİ / ADEM GÜRSES

"Nasıl değişik düşünecek?"

1976 yılında prodüktör olarak televizyonda çalışmaya başlayan, 1984 yılından bu yana müzik, eğlence, magazin programları müdürlüğü görevini yürüten Adem Gürses, bölümünün çalışmaları ve geleceğe yönelik planları konusunda Nokta'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Müzik, eğlence programlarında müthiş bir monotonluk var. Bunun sebebi nedir?

Gürses: Tabii Batı programlarının ışık, dekor vb. gibi üstünlükleri var. Ancak müzik programı tiplemesinde aslında biz çok daha zenginiz. Bu büyük bir iddia gibi görünebilir, ama Batı'nın bütün programlarında müzik türü aynı, içinde sanatçılar değişiyor bir tek. Sunuşta değişiklikler var tabii, ama programcılık anlayışı açısından o kadar büyük fark yok. Ben çok gerilerde olduğumuz kanaatini taşımıyorum.

Nokta: Müzik programlarımızın çeşitli türlerin birbirine karıştırılarak oluşturulması, size göre bir zaaf değil mi?

Gürses: Bu bizim gündemimizde de olan bir gelişme. Biz karma programlar yapıyoruz. Eğlence programları mutlaka karma oluyor. Bu Türkiye'de seyircinin farklı şeylerden zevk almasıyla ilgili bir hadise. Ama bütün bunların birlikte sunulması çok faydalı mı? Şahsi kanaatim blok programlar olarak yayınlanmasıdır. Yoksa bir müzik türünü seven, diğerini de zoraki seyretmek durumunda kalıyor.

Nokta: Televizyonda dışarıya program siparişi yaygınlaşıyor. Sizin bu konuda bir çalışmanız var mı?

Gürses: Şu ana kadar dışarıya siparişle bir şey yaptırmadık. Bunun nedeni dışarıda yayın potansiyelimizin olmayışıdır. Türkiye'de eğlence, müzik alanında var olan tek şey gazino eğlencesi. O da hiçbir zaman görüntüye dönüşmüş bir şey değil. Salt anında seyre dayalı.

Nokta: İkinci Kanal'da çok daha başarılı çalışmalar yapıldı, örneğin "İkinci Kanal, İkinci Gece" ya da "Orhan Boran Sizlerle" gibi...

Gürses: Onlara eğlence programı değil kuşak yayın olarak bakmak lazım. Belki çok profesyonel imkânlarla çalıştılar. Benim de çok beğendiğim programlar. Çok geniş kapsamlı yazar-oyuncu kadrosuyla çalıştılar.

Nokta: Siz neden böyle bir kadroyla çalışmıyorsunuz?

Gürses: Çalışıyoruz. Ama bizim bir dezavantajımız var. Ankara ile İstanbul'un imkânları aynı değil. Ayrıca yapımcının başarısı, kabiliyeti de söz konusu.

Nokta: Özel televizyon olursa, bunun TRT'yi daha kaliteli programlara iteceğine inanıyor musunuz?

Gürses: Olabilir. Ancak şu anda piyasadaki film, program, reklam üreten yönetmenlerin çoğu zaten TRT kaynaklı. Fazla yetişmiş eleman yok. Özel televizyon kurulsa bile ya eleman yetiştirecek, ya da TRT'de çalışan insanları değerlendirecek.

Nokta: Özel televizyonun daha esnek bir yayıncılığa yönelmesi söz konusu olabilir mi?

Gürses: Ben çok daha değişik düşünme imkânından bir şey çıkaramıyorum. Yani nasıl değişik düşünecek? TRT zaten elastikiyeti olan, rahat davranabilen bir yer. O esneklik o imkân sürekli elimizde.

Nokta: Batı'dan şov ya da ünlü şarkıcı veya grupların solo konser programlarının alınıp yayınlanmamasının nedeni nedir?

Gürses: Kurumun belli yayın oranları var. Bunun dışına çıkılamaz. Mesela müzik yayınlarında beşte biri halk müziği, beşte biri sanat müziği olacak gibi, belirlenmiş oranlar vardır.

Adem Gürses: "Türkiye'de eğlence, müzik alanında var olan tek şey gazino eğlencesi. O da hiçbir zaman görüntüye dönüşmüş bir şey değil."

VAKKORAMA

Kültür Matineleri

Aralık-Ocak Programı

Her çarşamba ve özel günlerde, saat 17:00'de!

İSTANBUL (Taksim)

2 Aralık Çarşamba
Müzik
GRUP NORM
"Pop-Rock"

9 Aralık Çarşamba
Söyleşi-Arkeoloji
NEZİH BAŞGELEN
"Doğu'daki Deniz Van Gölü"

16 Aralık Çarşamba
Müzik
FATMA UTAŞ ve
ANTİK MÜZİK GRUBU
Flüt-Piyano-Keman Üçlüsü

23 Aralık Çarşamba
Söyleşi-Müzik
İZZET ÖZ
"1987 Biterken"

ANKARA

2 Aralık Çarşamba
Söyleşi
YALÇIN GÖKÇEBAĞ
"Resim Sanatı"

9 Aralık Çarşamba
Söyleşi
Prof. NERİMAN SAMURÇAY
"Gençler ve Büyükler Arasındaki İletişim Noksanlığı"

6 Ocak Çarşamba
Dia Gösterisi
TAHİR ÜN
"Doğaya Dair"

İZMİR

2 Aralık Çarşamba
Söyleşi
EMRE KONGAR
"Gençlik ve Cinsellik"

8 Aralık Salı (Özel Gün)
Müzik
GRUP KAYGI
"Soft Rock"

16 Aralık Çarşamba
Söyleşi
TOMRİS UYAR
"Yaşamak ve Yaratmak"

23 Aralık Çarşamba
Müzik
ÖNCÜ GİTAR|MANDOLİN ÜÇLÜSÜ
Klasik Dinleti

İstanbul'da,
Devlet Opera ve Balesi, Devlet Tiyatroları, tüm İstanbul Tiyatroları ve özel sanat etkinlikleri biletlerini Vakkorama/Taksim ve Suadiye den;
Ankara'da,
Devlet Opera ve Balesi, Türkiye Fiarmoni Derneği konser biletlerini ve turneye giden oyunların biletlerini Vakkorama/Ankara'dan edinebilirsiniz.

İstanbul Belediyesi

ŞEHİR TİYATROLARI

30 Kasım - 6 Aralık 1987

HARBİYE M.ERTUĞRUL TİYATROSU (140 77 20)

Haldun TANER
KEŞANLI ALİ DESTANI
Yöneten: Ferhan ŞENSOY
Müzik: Yalçın TURA
(2-3-4-5-6 Aralık)

ÇOCUK OYUNU
Muharrem BUHARA
AYININ FENDİ AVCIYI YENDİ
Yöneten: Engin GÜRMEN
(C.tesi-Pazar: 11.00'de)

FATİH REŞAT NURİ TİYATROSU (526 53 80)

Vedat TÜRKALİ
DALLAR YEŞİL OLMALI
Yöneten: Hakan ALTINER
(2-3-4-5-6 Aralık)

ÇOCUK OYUNU
Serpil AKILLIOĞLU
SAKA KUŞU
Yöneten: Oben GÜNEY
(C.tesi-Pazar: 11.00'de)

ÜSKÜDAR M.CELAL TİYATROSU (333 03 97)

Recep BİLGİNER
KISKANÇ
Yöneten: Perihan TEDÜ
(2-3-4-5-6 Aralık)

ÇOCUK OYUNU
E. VOSS/C. GÜRZAP
DANS EDEN EŞEK
Yöneten: Hakan ALTINER
(C.tesi-Pazar: 11.00'de)

Oyun günleri: Çarşamba: 15.00-20.30 Perşembe: 20.30 Cuma: 20.30
C.tesi: 15.00-20.30 Pazar: 15.00-18.30

YÜZYIL
Psikolojik Danışmanlık Eğitim ve Yönlendirme Merkezi

Yaşama dair...

Günlük yaşamın sorunlarını bilerek, duygularımıza, davranışlarımıza yük olmadan severek yaşamak. Başarmak!

YÜZYIL Danışmanlık davranışlarımıza, duygularımıza bilinçle katılmamız, kendimizle, çevremizle barışık olmamız için danışmanlık yapan, yeni ve çağdaş bir kurum.

YÜZYIL Danışmanlık'ın hizmetlerinden yararlanın. Çünkü, en büyük işimiz yaşamaktır!

Seminerlerimiz:

- Etkin Gençlik
- Aile Etkinliği
- Etkin Davranış
- Stresle Başaçıkma
- Hamilelikte Eğitim
- Etkin Lider
- Bireysel Danışmanlık
- Resim Sanatının Dili
- Türkiye'ye Uyum
- Uzman Eğitim Programları

Yüzyıl Eğitim Kurumları A.Ş.
Büyükdere Cad. 157/12 Zincirlikuyu, İstanbul Tel: 166 84 60

ELİF FRİMANOKTA

Burcuvazya nam sınıf-ı naşerif fuarda harman oldu...

III. ULUSLARARASI ANTİKA FUARI

Antikayız vesselam

Birkaç saat içinde milyonlarca lira döndüren bu kadar görkemli bir fuar neden durup dururken olmadık hüzünler doğuruyor?

Kuzum Burhaneddin Efendi, geliniz de torun torbanızın halini görünüz.

Yıldız Sarayı'na gideceğiz, bir pazar akşamıdır gene, nedense son haftalarda ilgimi çeken olaylar hep ağır ve puslu pazar akşamları cereyan ediyor (bir de beklenmedik pazartesi akşamları var ama o ayrı konu), üstelik bu akşam bardaktan yağmur da boşanıyor... Merhum pederinizin sarayına; artık o sarayda ne Osmanlı hayaletleri ne çakı gibi kurmay subay gölgeleri dolaşıyor; cümle kapısından girip hemen sağa döneceğiz. Tuhaf şey, ortalık motorlu araba kıyamet, bir vakitler Ermeni komitacılarının bomba attıkları, hani bir lahza-i taahhur sonucu atıp da vuramadıkları caminin yanından kıvrılalım, park yeri bulunamıyor, park yeri diye yeni bir kavram icat ettik biz sizden sonra Efendi Hazretleri, kolay mı, ilerliyoruz...

İzninizle ben birazdan silahhane kapısında ahu gözlü bir dilberle de buluşabilir miyim, bakalım tensip buyuracak mısınız Efendi Hazretleri, kendisi Frenkçe bilir, antika meraklısı, adı G., üstelik çok zarif bir hanımefendidir, beni sevdiğini ileri sürüyor ama yirmi dört saate kadar terk edecek, bunu siz henüz bilmiyorsunuz ekselansları, ben de bilmiyorum.... Biz silahhane binasına girelim buyurun.

Buraları merhum pederiniz, göl-

geli padişah, cennetmekân Abdülhamid Han'ın seyislerinin, zaptiyelerinin, redif taburlarının harman olduğu saray müştemilatı değil mi, neden böyle güngörmemiş, yeniyetme ve hırt bir kalabalık ortalığı dolduruyor? Haksızlık etmeyelim, arada sizin kuşağınızdan, aç kalıp da elindeki son Limoges fincanlarını, üzerine pederin tuğrası kazınmış son gümüş sahanları, son gece çantalarını, son İsmail Hakkı tablosunu ve son cıgara tabakasını satmaya uğraşan aristokrat eskileri de yok değil... Ama benim görebildiğim kadarı benzin istasyonu işletmeciliğinden, eroin ihracatından, karı satışlarından köşeyi dönmüş birtakım yeni zenginler; kendileri-

ne bir geçmiş, bir görgü kırıntısı ve biraz onur, yani hayatları boyunca sahip olmadıkları ve olamayacakları birtakım meziyetler satın almaya gelmiş rüküşler... Reşadiye ve Osmaniye dretnotlarının, ağır armaların, çifte kayıklı Dolmabahçe görüntülerinin ve Osmanlı rokokosunun kötü kopyaları yemişli ve çiçekli bahçe manzaralarının tavanları süslediği ince uzun silahhane salonunda kalabalık ve sıcak dayanılmaz boyutlarda. Magazin basınına bakarsanız mini etekli şık hanımlar ortalıkta salınıyor da Ayşegül Nadir de hemen orada o anda ispat-ı vücut ederek "antika insanı kumardan korur, yemeklerden sonra ve yatmadan önce birer kaşık antika alınız" buyurmuş... İşin gerçeği acı: Takmış takıştırmış sosyetikler, masa altından iş bitiren salihat-ı nisvan mensupları, dikkatlice kırpılmış sakallarına kır inmiş playboy eskileri, kısa kesilmiş kara saçlarıyla ortalığa tombul gülücükler yağdıran ben akran Prens dö Gal ceketli Demokrat Parti çocukları... Topuzlu saçları, iri gözleri, fırlak dişleriyle ceplerinde pek para olmadığı, kendileri de sosyolojik açıdan bir halt olmadıkları halde iri kıyım işadamlarına sekreter yazılıp, o kokteyl senin bu yemek benim dolanmayı marifet sayan genç ve aşırı gelişmiş hanımlarımız... Eskiden boyalı basının şehirde bu gün bu gece ya da güzele ne yaraşmaz ya da fısıltı köşesi gibi yerlerinde boy gösterebilirken, 12 Eylül sonrası basiret sahibi gazeteci arkadaşlarımızın gayretkeşlikleri sonucu ciddi ciddi ekonomi sayfalarına demeç yağdıran işadamı bozuntuları...

Ortalıkta burcuvazya harman oluyor, ay içiniz çıksın e mi, kenef ibriğine yirmi beş milyon lira sayan aslan parçaları, ay siz muhammen bedel falan da bilirsiniz canlarım benim...

Anasını sattığımın sınıfı, saksıda yetişmiyor ki dibini sulayıp besleyip büyütesin... Çok şükür kadim dostum Raffi Portakal mevcut da, yaşlı ve saygıdeğer babası Aret Amca ile bir yandan açık artırmayı yönetirken bir yandan burcuva yontuyorlar.

Ortalıkta Fabergé, Limoges, Sèvres, sizin merhum pederinizin tuğraları, Halil Paşa, Ming, Tang, Miss Pardoe, Mehmet Ali Laga ve de Fikret Mualla isimleri kelebekler gibi uçuşuyor... Bütün bu sa-

Rudolph Ernst, "Nargileli Adam ve Avlu", 60 milyon papel!

han, tabak, ayna, tuval, ibrik, seccade, peşkir, nargile, kristal, tabaka ve limonluk, lokumluk, ferman, berat, üstelik ok kuburu, tuzluk, Kuran kılıfı, terazi, kaşık, gülabdan karmaşası içinde bunalmayınız Efendi Hazretleri... Bu enayiler birbirlerini alkışlıyorlar, gidip Mercedes almak dururken Rudolph Ernst'in tablosuna altmış milyon sayan adamı da alkışlıyorlar, fikirlerince o da enayi!

Kültür Bakanlığı Müsteşarı Sayın Ertan Cireli kalabalık arasında kol geziyor, şu operanın büfesini, tuvaletini ıslah etmeye söz veren adam. Vitali Hakko, hadi onu anladık, Ali Rıza Çarmıklı (onu anlamadık), Erdoğan Demirören (onu hiç mi hiç anlamadık), Ferit Edgü (tamam ona bir diyeceğimiz yok), Metin Sözen (herhalde, elbette), Mustafa Taviloğlu (eh, peki), Çiğdem Simavi (tamam, okey), Yahşi Baraz (gayet tabii) hep buralardalar...

Efendi Hazretleri, neden gözleriniz ıslanıyor? Siz yedi yaşında piyano çalan, çello virtüözü, iyi resimler boyayan, imparatorluk çöküncе Arnavutluk ve İran tahtlarını reddetmek büyüklüğünü gösterebilmiş, sonra gidip New York gibi ilgisiz bir gurbette gözlerini kapamış saygıdeğer bir adamsınız, dışarılarda nasıl süründüğünüzü bilmiyor değilim, akrabalarınızı ve bendelerinizi çevreleyen ahlaksız hokkabazlar, ruh düşkünü sahtekârlar arasında nasıl bunaldığınızı incelemeye aldım, yakında belki romanını da yazarım (Kénizé yazdı da ben neden yazmayayım), şu anda, 1987 yılında tahtın varisi olup da İsviçre'de umumi hela bekçiliği yapan kişiyi de yakından tanıyorum... Neden ağlıyorsunuz Burhaneddin Efendi? Yok olmuş, bitmiş, gitmiş sınıfınıza, yakınlarınıza, saltanatınıza ağlamayacak kadar onurlusunuz. Öyleyse birer birer elden çıkarılan, yok pahasına satıp savılan bu kutsal kalıntılara, bu ibriklere, yatak örtülerine, tabakalara, yorgan yüzlerine ağlıyorsunuz... Olsun, biz de kardeşim Raffi ile yıkılan imparatorluğa, yitirilen kardeşliğe, uçup

kaçan duyarlıklara, birlikte ve omuz omuza yaşanmış eski güzel günlere ağlıyoruz, ne gam?

Yoksa Memalik-i Osmani'de, pardon Türkiye Cumhuriyeti'nde kimlerin eline ne paralar geçtiğini görüp de mi ağlıyorsunuz? Gelin birer içki içelim. Ayaküstü bar kurmuşlar, sıcaktan bunalan buraya saldırıyor, üstelik şarap da bedava, ne alırsınız Efendi Hazretleri? Gümüş meyveliğe on iki milyon, çorstan tablolara yirmi milyon, nargileye dört milyon, hamam tasına üç milyon veriyorlar, ağlamayın Burhaneddin Efendi, gülün kuzum, gülün ne olur, nereden nereye geldiğimize bakıp bakıp gülün!

Yok, fuar çok görkemli, müzayede başarılı, Christie's'den Tom Craig birazdan Raffi'yi alnından öpecek, Cevher ile Mukadder Özden bile buralarda geziniyorlar, Sakıp Sabancı ile yeğeni Güler (şu bizim Şakir'in kahvesinde çılgın kahkahalarıyla ortalığı çınlatan Güler hemşiremiz) porselenlere takılıyorlar (bre ağam, Çukurova nire Kyoto nire, patoz ırgatlığı ne iş Ming sülalesi kimlerden?), Efendi Hazretleri baksanıza yeniyetme sahhaf dostlarım bile burada... Librairie de Péra, Uğur Güracar, Ayhan Aktar ve refikaları. Bunlar Frenkçe de tekellüm etmeye başladılarsa işte o zaman çağ atladığımızın resmidir! Yeni sınıflarının tadını çıkarıyorlar, Burberry's pardösüleri, Shetland kazakları, son Londra gezisinde iki Pardoe ile bir Allom satışından elde edilmiş Bally ayakkabılar, efendim, Gucci çantalar, sanki biz kasap çırağıyız ya da dağdan indik de haberimiz yok...

Züppeliğin her türüne saygısız bir nefret besliyorum Efendi Hazretleri, ben size bir şey söyleyeyim mi, şimdi burada bunlara bir Arsène Lupin ne kadar iyi giderdi... Silindir şapkası kafasında, frakı sırtında, monoklü gözünde olacak; kapıdaki palabıyık güvenlik görevlilerinin arasından gölge gibi süzülüyor, artık Raoul de Limézy mi, Monsieur Lenormand adıyla mı geçer, vikont de Charmeras mı, yoksa Prens Sernine mi olur, şimdi gelip şuraları bir toparlayacak ki ne tablo kalacak ne ibrik ne mobilya takımı!

Servet düşmanlığı değil Burhaneddin Efendi, görgüsüzlük, züppelik, ham hışırlık düşmanlığı. Servet düşmanı olsak neden gidip oralarda Christie's'de, Sotheby's'de dolaşalım, neden Ahmet Abut ile günlerimizi Drouout'nun on altı ayrı salonunda aynı anda on altı müzayedeye harcayalım; o çoktan ölmüş gitmiş yaşlı konteslerin, Ortadoğu'yu soyup soğana çevirmiş ihtiyar sömürge subaylarının, o batmış soyluların, o çulsuz yaşlıların hangi malı kime gidiyor telaşında antika merakına kapılalım?

Geç oluyor Efendi Hazretleri, çıkmalıyız, sizi bırakayım, Tokatlıyan'da mı kalıyorsunuz, şu içi

Yok olup gitmiş bir uygarlığın hüzünlü kalıntıları yeni zenginleri yontacak...

UMIT KIRDIL / NOKTA

düğmeci, iplikçi, gazocağı memecisi ve muşambacıya dönüşmüş eski ve büyük otelde, yoksa müze edilmiş ve hâlâ salavatla girilen eski saraylarınızdan birinde mi konaklayacaksınız, Yıldız gibi, Dolmabahçe

FERHAT ATALAY/NOKTA

Raffi Portakal, babası Aret Portakal ile... Duvarda 1921 yılından kalma bir müzayede ilanı: Prens Burhaneddin Efendi'nin eşyaları satılıktır!

gibi? Yoksa sabaha kadar İstanbul sokaklarında, bu hem avucunuzun içi gibi bildiğiniz hem de hiç mi hiç tanımadığınız müthiş ve rezil, yüce ve aşağılık başkent eskisinin sokaklarında mı gezineceksiniz, yal-

z ve mutsuz bir gölge gibi? Benim yanımda dünyanın en güzel kadını olabilir, aldırmayın, yirmi dört saate kadar benden ayrılmaya karar vermiş, belki bu yarayı dağladıktan sonra ben de size katılırım, birlikte geziniriz; Prenses Neslişah'ın tuvalet takımının hangi tombul bileği altın şıngırtılı müteahhit karısına gittiğine, o eski ve dingin yalıların duvarlarından sökülmüş Halil Paşa'ların hangi apartman dairesinin hangi sakil köşesini süslediğine, Sultan Abdülaziz'in halayığı Dilfiraz'ın saltanatlı gerdanını bezemiş olan altın örme ziynetin hangi kaknemin kendini az daha pahalı satabilmesine katkıda bulunduğuna bakıp bakıp gülerdik....

Ağlar mıydık, güler miydik Burhaneddin Efendi? Galiba ikisi birden...

Engin ARDIÇ

BASKETBOL / 1.60'LIK SÜPER GUARD

Devler arasında bir cüce

Dünya Basketbol Şampiyonası'nda büyük beğeni kazanan 1.60'lık Tyrone Bogues şimdi de profesyonel ligde

1.60'lık Bogues devler ülkesinde

Washington Bullets'ın hazırlık maçı. Tribünler tıklım tıklım dolu. Herkes "ufaklığı" görmeye gelmiş. Ufaklık, ABD basketbol tarihinin en kısa boylu oyuncusu. Bogues, 1.60 boyunda. Profesyonel lig oyuncularının boy ortalamasının 40 cm. altında.

Kimilerine göre, bu küçük adam büyük işler başaracak. Kimilerine göre ise, profesyonel lig, üniversite ligine benzemez. Bogues boyunun ölçüsünü alır. Her halükârda, adından en çok bahsettiren oyuncu Tyrone Bogues.

Bogues iyimser. 1.60 boyunda olup da ABD liginde oynama arzusu taşıyabilmek için de iyimser olmak gerekiyor. Bogues, yalnızca iyimser değil, kararlı da: "Ne eleştiri, ne de övgü beni etkilemez. Hiçbir şey bana 'Haklıymışsınız. Bu boyla bu iş olmaz' dedirtemez. Ben bu oyunu herkes kadar oynuyorum."

Profesyonel lig oyuncularının çoğunluğu gibi Bogues da kenar mahalleden, "getto"dan. Profesyonel spor, yoksulluktan kurtulup para ve üne kavuşmanın yolu. "Önce hobi olarak başlarsın. Büyüdükçe, becerilerin geliştikçe ve oyunun gerçek anlamını kavradıkça bir aşka dönüşür. Ve bir çıkış yolu, gettodan kurtuluş yolu olur" diyor Bogues.

Ne var ki, mahalle potasından profesyonelliğe giden "kurtuluş yolu" hiç de kısa değil. Hele Bogues gibi fiziki dezavantajları olanlar için bayağı uzun ve engebeli. Yine de getto kültürü böyle bir seçenek sunabiliyor. "İyi top oynamayanın adamdan sayılmadığı bir çevreden geldik. Ayrıca, top oynamaktan başka, serserilik dışında, yapacak başka bir şey de yok. Ya top oynarsın, ya da uyuşturucu kullanıp satarsın veya kadınlarla ilgilenirsin."

Doğu Baltimore'un kenar mahallesinin efsanevi basketbolcusu, Bogues'un idolü Skip Wise, her iki yönde yürüdüğü için çevreye hem iyi, hem de kötü örnek olmuş. Herkesin yeni bir Oscar Robertson dediği, bütün çocukların öykündüğü Wise, eroin satmak suçundan hüküm giymiş.

Bugues'un babası ise farklı bir kurtuluş yolu seçmiş. Baba Bogues silahlı soygun suçundan yirmi yıl hüküm giymiş. Ancak, Bogues babasının mahkûmiyetinden utanç duymuyor. "Bazı yanlışlar yaptı. Başka türlü geçim sağlayamayacağını düşündü. Bedelini de ödedi.

Bogues: Küçük cüsse, büyük yetenek

Bakalım "cürmü" kadar mı yakacak?

Şimdi, içeri girdiği zaman ki adam değil. Mükemmel bir insan. Onun desteği olmasaydı bugün bu noktada olamazdım. Yaptığından ben de ailem de utanmıyoruz."

Çabukluğu ve sürati ile ünlü olan Bogues, boyunun kısalığını, bir ölçüde, 40 cm zıplayabilmesi ile kapatıyor. Çok zor da olsa, nizami basketbol topu yerine küçük topla da olsa, 1.60'lık Bogues "smaç" yapabiliyor. Boy dezavantajı zaman zaman avantaja da dönüşebiliyor. İri yarı, uzun boylu adamlar yarıları kadar, ancak kendilerinden iki misli çabuk ve çevik olan bu oyuncuyla karşı karşıya gelince, ister istemez kendilerini hantal ve sakar hissediyorlar. Bu da önemli bir psikolojik avantaj. Bogues top sürerken topun yerden yüksekliği zaman zaman 6 cm olabiliyor. Rakibin top çalması imkânsız gibi. Profesyonel lig oyuncuları bu denli kısa bir oyuncuya karşı oynamaya alışkın değiller. Öte yandan, Bogues yıllardır kendisinden çok daha uzun ve iri oyunculara karşı oynuyor.

Basketbolun tarifi mümkün olmayan bir haz olduğunu, salonda kendisini bambaşka bir gezegende hissettiğini söyleyen Bogues, basketbolun verdiği zevki şöyle anlatıyor: "Salona ayak bastığım an kendimi özgür hissediyorum. Dünyaya ilişkin her şey uzaklaşıyor. İnsan cennette gibi oluyor. Hele 'fast break' yaparken üçe bir durumda, top elimde, inisiyatif bende. Bambaşka bir dünya. Harikulade bir şey."

Sonuncu Gergedan!

Küçükken büyüktü.. Büyüdükçe küçüldü..

Bilmecenin yanıtı, Mustafa Denizli'dir.

Galatasaray'da, Teknik Direktör Derwall'in yanında antrenör iken, yerinin çok üstündeydi. Hiç kimse hiçbir takımın antrenörünün adını bilmezken, o Derwall gibi bir ustaya rağmen, Galatasaray'ın altına imzasını atmış ve kamuoyuna "Derwall ve Denizli" dedirtmişti. Büyüktü.

Sonra, Derwall, Teknik Direktörlüğü bıraktı. Önce milli takımda, sonra Galatasaray'da.. İkisini de Mustafa Denizli'ye devretti.. Bugün hem milli takımın, hem Galatasaray'ın teknik direktörü Mustafa Denizli'ye bakıyoruz.. Galatasaray antrenörü Denizli'nin yarısı değil..

Denizli'ye büyüklük yaramadı. Ya da, büyümesi gerektiği kadar büyüyemedi. Kendisine verilen payelerin ve yetkilerin arasında ezildi gitti. Milli takımı bırakmış.. Yakında Galatasaray'ı da bırakırsa şaşmayız..

Neden?..

Söyleyelim..

Çünkü Mustafa Denizli savaşçı değil.. Vehimler denizinde boğulmaya çok meraklı bir duygusal adam.. Böylelerinden birinci sınıf ikinci adam olur, ama, ikinci sınıf bile birinci adam olmaz..

Denizli'yi birinci adam olduğu günden beri izliyoruz. Dışa vurumda, en yakınlarını kıracak kadar küstah bir büyüklük oynuyor.. Ama oynuyor. İçin için ise, korkuyor.. En ilgisiz gazetenin, en ilgisiz yazarının minnacık yazısından korkuyor.. En aptalca dedikodulardan korkuyor, günlerce, gecelerce uykuları kaçıyor.

Futbolun en doğal sonucu yenilmek.. Denizli, yenilmekten, ölümden korkar gibi korkuyor. Çünkü aslında korktuğu yenilmek değil.. "Yenilirsem, falanca ne yazar, filanca ne der?" diye düşüne düşüne kendini yiyip bitiriyor.

Biraz da kendi dışa vurumdaki küstah görünüşü yüzünden yalnızlığa itildiği için, Galatasaray'da ona yardımcı olan da yok. Divan'daki bazı beyni sulanmışlarla, onların etkisindeki Yönetim Kurulu'nun bazı çağdışı üyeleri de, Denizli'ye destek olacaklarına, kösteklik yapıyorlar.

Sonuç: Türk Milli Takımı, yıllardır aradığı çözümü bulmuşken kaybediyor. İşte iddiaya giriyoruz. Derwall Türkiye'den ayrıldıktan sonra, Denizli'nin Galatasaray'daki ömrü de haftalarla sayılacaktır.

Yazık günah değil mi, pırıl pırıl, gencecik bu umuda?.. Kendisi, kulübü ve Bab-ı Alisi ile el ele vermiş yiyoruz onu..

★★★

Denizli'nin kimlerin nasıl tesirinde kalıp, ağladığına bir örnek verelim.. Adam goygoycunun allahı.. Kendine bugüne dek yığınla fırsat verilmiş. Adı ve çapı bu fırsatları en iyi şekilde değerlendirmesi için yeterli.. Ama yetenek başka şey.. Olmadığı için her fırsatı yüzüne gözüne bulaştırmış. Sonra gitmiş bir kalem geçirmiş eline.. "Milli takımla, kulüp takımı bir arada olmaz" diye bağırıyor.. Tabii bağıracak.. Kendisi bir tekini becerememiş.. Gencecik eloğlu ikisini birden yaparsa elalem ne der?.. Bakın "İkisi bir arada olmaz" diyenlere.. Hepsinin geçmişinde, bisiklete binerken, sakız çiğneyememiş olmak vardır.

Şimdi Mustafa bunlara gülüp geçeceğine, ayaklarına gidip ağıtlar dökü yor.. "Ağbi.. Yüküm çok ağır.. İkisinin altında eziliyorum. Bu yükü çekemiyorum" diye.. Adam da fırsatı bulmuş, bu ağıtı yeni bir yazıda, gene Mustafa'yı yemek için kullanıyor.

★★★

Mustafa Denizli, Galatasaray antrenörü Mustafa Denizli gibi kendisine güvenebilseydi, ayağını yere sağlam basabilseydi, milli takımı da, Galatasaray'ı da en iyi şekilde götürürdü. İçini kemiren vehimlere yenik düştü ve "Ricat" emrini verdi.. Böylece ne kadar kolay yenilgiyi kabul edecek bir yaradılışta olduğunu da kamuoyuna gösterdi. Maça 15 gün kala ricat emri veren komutanın ardında, ona güvenen kaç futbolcu olacak, Yugoslav maçında merak ediyoruz.

Kendi çapsızlıkları ortaya çıkmasın diye, Mustafa'yı yiyip bitiren ve nihayet kendilerine benzetenlere de şimdilik müjdeler olsun..

İşte Mustafa da "Gergedan" oldu..

Kına yaksınlar!. Ama fazla da umutlanmasınlar.

Gergedan olmayacak birini de bulacağız..

Biz de en az İonescu kadar umutluyuz, bilsinler!.

Hıncal ULUÇ

Ölme hakkı kutsaldır

İnsanlar bilinen nedenlerle doğumları hakkında söz sahibi olamıyorlar ama artık bırakın da hiç değilse ölme hakkını ellerinde bulundursunlar. Yaşadıkları her saniye azap çeken insanların yaşam sürelerini uzatmak için çalışmak, acaba onların yararına mı? Tamam, Hipokrat yemini var ama bir de o acıyı çeken insanı düşünün. O insanın çevresini, ailesini düşünün...

Nokta bu konuyu gündeme getirmekle, yıllardır kanayan bir yaraya neşter vurmuştur. Acılı insanların acılarını katmerleştirmek, onların hayatını uzatmak olur mu hiç?

Tülin KÖKSAL-İSTANBUL

Bu ne cüret...

Sanatçı yetiştirmekte son derece kısır bir ülkede, bir avuç insanı hâlâ layık oldukları yere oturtamadığımız halde, nasıl oluyor da onları "put" olarak niteleyip yıkmaya kalkıyorsunuz?

Nâzım Hikmet'i, Yılmaz Güney'i yurt dışında ölüme mahkûm ettik. Mezarlarına bile sahip çıkamadık. Şimdi siz hangi hakla onların değerini sarsmaya çalışıyorsunuz? Çok şükür ki Türk halkı eleştirmen diye sunduğunuz insanlardan daha sağduyulu ve daha saygılıdır...

Betül ÖZGENÇ-İSTANBUL

Hep Süpermen aradık

"Putları Kıralım" başlıklı yazınız ilginçti. Yıllarca tüm olumlu değerler atfedilip, birer mitos haline getirilen bu kişilerin de eleştirilebileceğini göstermiş oldunuz. Günahlarımızla, sevaplarımızla hepimiz insanız. Herhalde ulus olarak böyle "Süpermen"lere her zaman ihtiyaç duyduk ki, şimdiye kadar kimse irdeleme gereğini hissetmedi. Tabii ki suç onların değil. Madem demokratikleşiyoruz, yıllardır üzerinde konuşulmamış tüm değerlere savaş açalım. Hayattaki her şey tartışmaya açık değil midir?

Süleyman KAYA-SAMSUN

Çağa kanat takanlar

"Çağ atlayan haremlik-selamlık"la bu insanların neyi amaçladıklarını doğrusu pek anlayamadım. Bu resmen kadın-erkek eşitsizliği değil de nedir? Bugüne kadar kadınların hakları sürekli ihmal edilmişken, şimdi üstelik kadınlar tarafından böyle bir şeye kalkışmak çağı nasıl atlamak oluyor? Bir kadın kocasıyla aynı vasıtaya binemiyorsa, onunla aynı evde de kalamaz demektir... Feminist birisi olmama rağmen, başlatılan bu kampanyayı çağdışı olarak görüyorum.

Sevda ASLAN-SİVAS

Caner'in samimiyeti

Ben Sedat Caner'le Kandıra Cezaevi'nde aynı koğuşlarda kaldım. Bir devrimci olarak kendisine karşı takındığım tavır açıktır. Diğer işkencecilere olduğu gibi Caner'e de hiçbir zaman sempatiyle bakmadım. Cezaevindeki kısa süreli görüşmemizde bunu kendisine de söyledim. Caner'e samimiyetle bakmak demek, işkencecilere samimiyetle bakmak demektir, ki bunun yanlışlığı da ortadadır...

Fikret ÖNTAŞ-İZMİT

İşkenceler Canerle aydınlandı

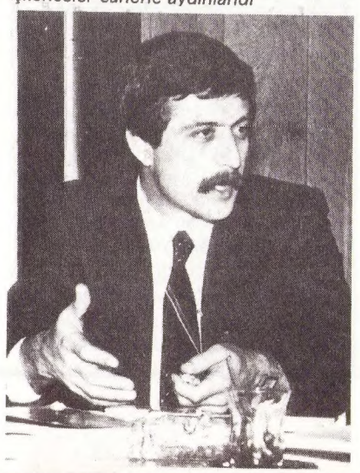

Açıklama

Nokta dergisinin 29 Kasım sayısındaki yazım kılavuzlarıyla ilgili yazıyı okuduktan sonra şu açıklamayı yapmak gereğini duydum.

Ayrı yazıldığı bildirilen "adamakıllı, akbaba, aşçıbaşı, ayakkabı, uçaksavar, yanardağ, yüzyıl" gibi kelimeler Ana Yazım Kılavuzu'nda birleşik yazılıdır. Kılavuzumuz için olumsuz bir değerlendirmeye yol açacak olan bu bilgiyi düzeltmenizi rica ederim.

Ömer Asım AKSOY-ANKARA

Düzeltme

Nokta'nın 22 Kasım tarihli sayısında yer alan "Özal'ın yeni kabinesi" başlıklı haberde, Abdülkadir Aksu'nun yerine yanlışlıkla Ata Aksu'nun fotoğrafı yayımlanmıştır. Teknik bir aksaklıktan kaynaklanan bu durumu düzeltir, özür dileriz.

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

ÖZTÜRK SERENGİL
ESKİ DEFTERLERİ KARIŞTIRDI:

"Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray ve Ajda Pekkan'la evliliğin eşiğinden döndüm..."

- Bu ayki Erkekçe Söyleşi'de Öztürk Serengil, sanat dünyasını birbirine katacak...
- Erkekçe, ÇELİK kasadaki sırları açıklıyor. GÜLERSOY İmparatorluğundaki olayların perde arkası...
- MATARACI... Rüşvete fiks tarifeyi getiren bakan...
- YEŞİLÇAM'ın yenilerinden Ece Berkant'ın birbirinden güzel fotoğrafları...
- Erkekçe, sizi Gorbaçov'un ülkesine götürüyor. Glasnostya'da 24 saat...
- Galatasaray'ın yeni ustası Didier Six Türk kızlarına hayran.
- Fenerbahçe'den koparılan, Pıtırcık'tan boşanan Selçuk, kendine yeni bir hayat kurdu...
- Suudi Arabistan'dan kadın manzaraları...
- Ali Kocatepe'nin gözüyle sislerin başkenti...

Çağdaş insanın dergisi

ERKEKÇE

ERKEKÇE her şeyi yazmaz. Ama yazdığı her şeyi okutur.

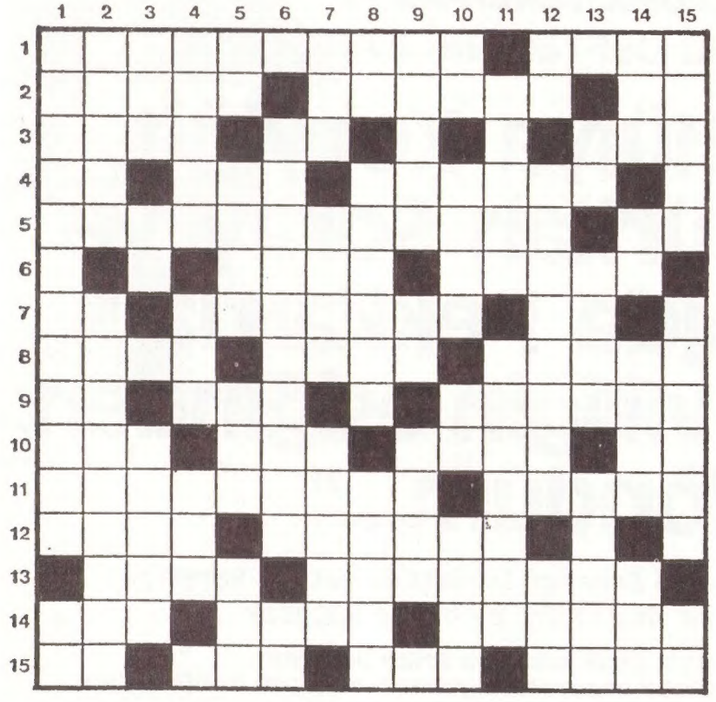

SOLDAN SAGA: 1- 1882-1941 yılları arasında yaşamış, başyapıtı olan **Ulysses** adlı romanının yanı sıra dilimize de çevrilen **Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi** ve **Dublinliler** adlı yapıtlarıyla da tanınmış İrlandalı yazar - Sermaye kuruluşlarında ortakların ödenmemiş sermayeyi tamamlamaya çağrılması. **2-** Asma kütüğü - Porselen yapımında kullanılan bir çeşit beyaz ve gevrek kil - Baryum elementinin simgesi. **3-** Bir tür et ya da ciğer yemeği - Müstahkem yer - Fizikte kullanılan iş, enerji ve ısı birimi. **4-** Yiğit - Ateş - Başkasını yanıltmak için doğru olmadığı bilinerek yapılan uslamlama ve çıkarsama. **5-** Fosillere dayanarak Yer'in geçmişini inceleyen bilim dalı - Bir spor takımının gözde oyuncusu. **6-** Kamboçya'nın para birimi - Kuzey Kafkasya'da yaşayan bir Türk boyu. **7-** Kalsiyumun simgesi - Birleşme, birlik kurma - İngiltere'nin plaka işareti. **8-** Makam, mevki - Uygun bulma - Hz. Muhammed'in miraca çıkarken bindiği hayvanın adı. **9-** Bir soru sözü - Denizli'nin bir ilçesi - **Kaygusuz Abdal'**ın bazı şiirlerinde kullandığı mahlas. **10-** Motorlu taşıtlarda direksiyon ile tekerlek arasındaki bağlantıyı sağlayan mil - Çok iri ve zehirsiz bir yılan - Aklama - İşaret. **11-** Bir ormanın en iyi biçimde işletilmesi ve değerlendirilmesi için uygulanan kuralların tümü - Çok hızlı yazmaya elverişli bir yazı yöntemi. **12-** Alevi Bektaşi ozanlarının tarikatlarıyla ilgili şiirlerine verilen ad - Afrika'da yaşayan ve çok hızlı koşabilen bir antilop. **13-** Dokuma tezgâhında tarağı tutan ağaç ya da metal parça - İspanya'da, tarihöncesi dönemlere ait resimleriyle ünlü mağara. **14-** Bir işi yaptırabilme gücü - İnsan gözünün algıladığı ışık şiddeti - Büyük tencere. **15-** Bir nota - **Sabahattin Ali'**nin bir öykü kitabı - İran'da, Şiiliğin merkezi olan kent - Hattatların kâğıt cilalamakta kullandıkları özel bir bileşim.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 1857-1924 yılları arasında yaşamış, çoğunlukla denizdeki yaşamı anlatan yapıtlarında doğanın değişmez kayıtsızlığı ile karşı karşıya kalan bireyin içinde bulunduğu konumu yansıtmış, **Lord Jim, Nostromo, Razumov'un Öyküsü, Karanlığın Yüreği** gibi yapıtları dilimize de çevrilmiş ünlü Polonya asıllı İngiliz yazarı - Koca. **2-** Gemide yelkenlerin açılması - Bir sıvının özgül ağırlığını ölçmeye yarayan aygıt. **3—** Donuk renkli - Bir nota - Ahır penceresi. **4-** Marangozların dört köşe delik açmakta kullandıkları araç - Bir İngiliz uzunluk ölçüsü birimi - Kral sofralarında kullanılan ve yiyeceklerin zehirli olup olmadığını anlamaya yarayan kap. **5-** Nazi partisinin, "Kahverengi Milisler" de denilen hücum kıtasının kısa yazılışı - Büyük atardamar - Kalın ve kaba kumaş - Zeybek. **6-** Kuşları inceleyen bilim - **Kakım, ermin** gibi adlar da verilen bir kürk hayvanı. **7-** Aşıboyası - Çayın etkili maddesi - Bir Asya ülkesinin başkenti. **8-** Şaşma belirten bir ünlem - Bingöl'ün bir ilçesi - Duvar lambası. **9-** Özellikle yönetim programlarının yazımında kullanılan bilgisayar programlama dili - Bir zaman birimi - Ayak direme. **10-** Yabancı - Dökme demir - Antimon elementinin simgesi - Eski dilde et. **11-** Güney Amerika ormanlarında yaşayan çok iri bir kuş - Güzel kokulu yaprakları yemeklere konulan nane ve yaban kekiğinin ortak adı. **12-** Tarla sınırı - Eskiçağ Mezopotamyası'nda bir çok kattan oluşan kule biçiminde tapınak - "İrlanda Cumhuriyet Ordusu". **13-** İlaç - Teraziyi denklemek için hafif gelen kefeye konulan ağırlık - Biri **Erzurumlu,** diğeri **Ercişli** olarak anılan iki halk ozanımızın ortak adı. **14-** Bulut - Kamer - Dinsel tören - **Maksim Gorki'**nin tanınmış bir romanı. **15-** Eti lezzetli bir balık - Tıp dilinde **"bere"** anlamında kullanılan terim - Utanma.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	Ö	M	E	R	L	Ü	T	F	İ	B	A	R	K	A	N
2	Z	A	P	■	A	T	A	R	D	A	M	A	R	■	İ
3	D	R	E	T	N	O	T	■	İ	L	A	H	İ	Y	E
4	E	K	■	U	■	P	U	F	L	A	■	İ	Z	A	M
5	M	İ	L	F	Ö	Y	■	A	B	D	İ	P	A	Ş	A
6	İ	Z	■	A	N	A	R	Ş	İ	■	M	■	N	■	N
7	R	E	Y	■	L	■	E	■	R	E	G	A	T	A	■
8	A	T	A	L	E	T	■	T	E	R	E	K	E	M	E
9	S	■	K	U	M	U	Ç	■	T	A	L	İ	■	A	R
10	A	R	A	L	■	N	A	M	■	M	E	T	■	N	O
11	F	E	M	U	R	■	R	E	C	İ	M	■	D	İ	L
12	■	D	O	■	N	E	P	■	A	L	E	V	İ	■	T
13	K	O	Z	A	■	K	A	R	İ	■	K	O	L	P	O
14	O	K	■	S	P	İ	N	O	Z	A	■	L	■	A	Y
15	P	S	İ	K	O	P	A	T	■	S	K	İ	N	K	■

Mariyaaa, umutlar indi yariyaaaa...

Nerede o eski Romeo ve Jülyet? Nerede o eski "Batı Yakasının Öyküsü?" İnsanların ancak bir bölümünü zenginleştirmeyi programlayan politik sistemlerin gadrine uğramış Maria'ların artık "don"ları değil, umutları yarıya inmiş durumda. Tek dişli medeniyetin beşiği İngiltere'de, onu yüz yıl geriden kovalayan Fransa'da, habire akü sünü doldurmaya çabalayan Almanya'da, binbir diyardan muhacirler efsanesi Amerika'da, endüstrileşme aşamasındaki ve bu yolda emeklemedeki ülkelerde... Sosyologlar oradan oraya itilip kakılan sosyal tabakaların çocuklarından oluşan yüzlerce gençlik çetesi saptamış durumdalar.

Dışlanmış, yabancılaştırılmış, küstürülmüş, işten, güçten, eğitim ve eğlenceden yoksullaştırılmış dünya gençliği yeni kimlikler peşinde; kabile kabile, grup grup, takım takım, çete çete birleşiyor ve ayrışıyor. "Batı Yakasının Öyküsü" filminin ünlü kişisi için "Mariyaaaa" diye yanmıyor ve bağırmıyor yürekler artık. Özellikle en alt sosyal tabakalardan gelen gençler iktidar karşısında teslimiyetçi olmaktan kurtulamayarak ancak bireysel varoluşları için çeteleşiyorlar. Kendi yarattıkları müzik ilahları tarafından yönlendirilen ve yönetilen ilkel böcekler gibi, kendi derilerinden ve saçlarından zırhlar ve mızraklar üretmeye çalışıyorlar kendilerine. Gölgelere ve kendilerinden zayıf olanlara saldırmada ve bu yolla, korkak ama gaddar dünyaya protestolarını duyurmaya çalışmadalar. Reçete önermek ve çetele tutmak harcımız değil; dünyanın gençlik çetelerine eğilmek için teste tabi tuttuk kendimizi bu hafta.

1 Gençlik çeteleri konusuna eğilerek iki film gerçekleştiren Amerikalı yönetmen Francis Ford Coppola bu filmlerden "Siyam Balığı" isminde olanda bir renklendirme biçimi denedi. Anımsayabiliyor musunuz?

a) Film dört boyutlu ve on sekiz renkliydi.

b) Film siyah beyazdı, sadece balıklar renkliydi.

c) Filmde, gençler nefret ettikleri komiserin arabasını balıksırtı biçimde yeşile boyamışlardı.

d) Sigara satışlarını artırmak için, Mickey Rourke adlı aktörün elinde devamlı olarak tutturulan sigara özel olarak renklendirilmişti.

2 Punk'çıların saç modeli olarak seçtikleri "kel kafaya perçem" stilinin gerçek sahiplerinin Amerika'da olduğu söyleniyor. Kim veya kimler?

a) Yul Brynner

b) Robert de Niro, "Taksi Şoförü" filminde

c) Mohikan adlı Kızılderili kabilesi

d) Bette Davis, "Kraliçe Victoria" filminde

3 Zincirli ve gözleri bantlı, sertlik yanlısı "Heavy Metal" adlı çetenin Türkiye şubesi sayılan ünlü "Axe" müzik grubu ile bir derginin yaptığı söyleşide, müzisyenler iki televizyon karakterinin "Heavy Metal"ci olmalarını arzu edebileceklerini söylemişlerdi. İkisini de yakından tanıyorsunuz.

a) J. R. ve Şerif Titus

b) Mork ve Mindy

c) Skeletor ve Haggar

d) Cenk Koray ve Güneş Tecelli

4 Yine Punk kabilesinin köhne kulüplerinde zincirlerinden kurtulup müzik piyasasının çarkına takılabilmeyi başarabilmiş bir albüm var. Adı "Never Mind the Bullocks." Amerikan Ses Kayıt Derneği tarafından Beyaz Saray'a da sunulduğu bilinen bu plağın yaratıcısı olan grubun adının Türkçesini bulabilecek misiniz?

a) Cinsel Tabancalar

b) AIDS'ten Bıktım

c) Procol Harum

d) Kutup Ayıları

5 Dazlaklar diye bir çete var ki, illallah. Sadece korkak ve gaddar dünyayı protesto etseler iyi, bir de önlerine çıkanı öldürüp atıyorlar. Bu çetenin mensupları kendilerini tarihi bir kavmin devamı olarak görüyorlarmış. Hangi kavim?

a) Durotriges

b) Vikingler

c) On Üçüncü Kabile

d) Dobuni

6 Bazı basın organlarının iddiasına göre İstanbul'da da bir çete türemişti. "Nonoş" tabir edilen eşcinsellerin penislerini kesip kaçtıkları söyleniyordu bu çete mensuplarının. Asparagas olduğu konusunda kuşkular bulunan bu haberdeki çetenin adı neydi?

a) Fesh-i Zeker Hizbi

b) Şekabete Ölüm Çetesi

c) Necasetten Taharet Hizbi

d) Ahlaki Diriliş Komandoları

Yanıtlar: 1) **b,** 2) **c,** 3) **a,** 4) **a,** 5) **b,** 6) **d.**

Ahmet Turhan Altıner

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

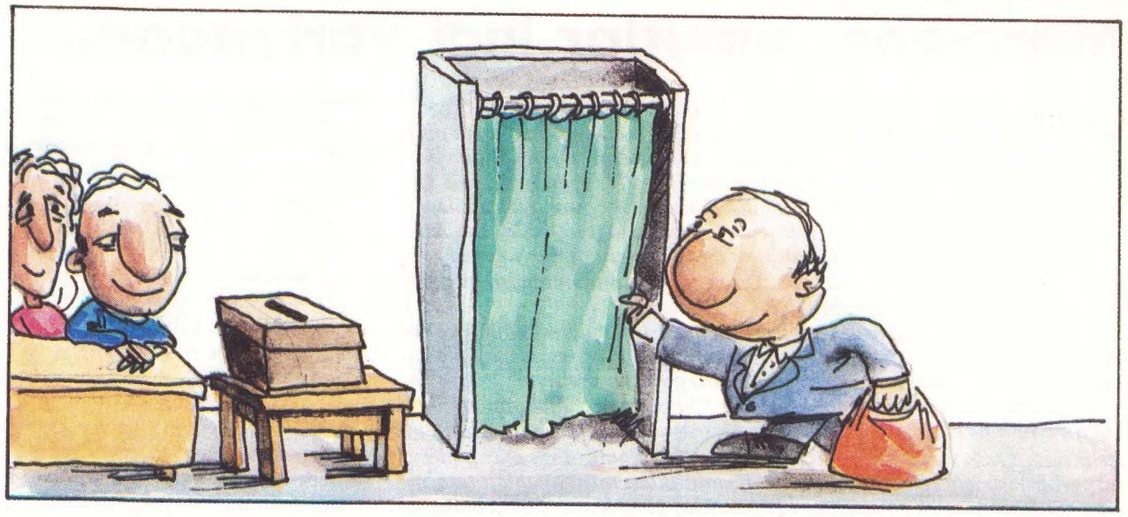

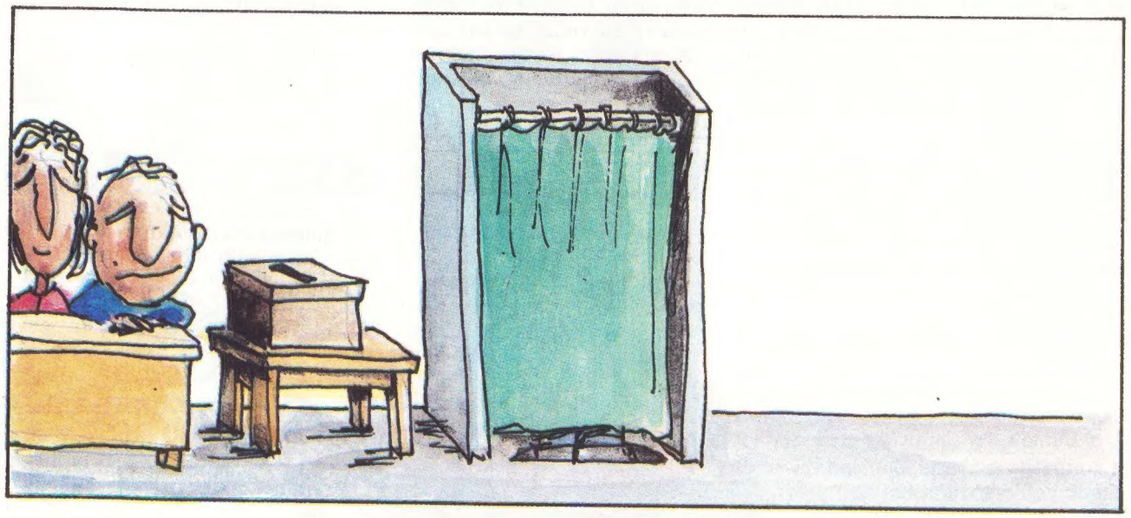

Rothmans

KING SIZE

PARANIN
SATIN ALABİLDİĞİ
EN İYİ TÜTÜN

1979 yılı icra pl. 467. tedbir uyarınca sigara sağlığa zararlıdır